

קדושת
קציון

התאחדות התורה והמצוות
לירושלים
על שדרת הקודש

גליון צ"א
תמוז-אב ה'תשפ"ו

תנער זדים

מזבח

תלבב את

רעיתך

8

תקומם קרן גדועה

ליום השנה לגרוש מגוש קטיף
הגאון רבי משה שפירא זצ"ל

22 30

תדרש גאלה לגלותנו

סיקור כינוס ההודאה לה'
ופאנל ההתישבות

12

תודיע לכל אהבתנו
מאמר שלש שבועות

14 17

תכרת לה ברית חדשה
נחמות ישעיה

11

תעטה בזה מלוכה לכדך
חוק יסוד קיום התורה

16

תרומם הר מרום הרים
ממירון לציון

31

תשיב מקדש לתוכנו
זמני תשעה באב בשערי בית ה'

גליון 91
תמוז - מנחם אב
תשפ"ו

מו"ל: עמותת 'קדושת ציון'

עורך ראשי: הרב יהודה אפשטיין

עורך משנה: הרב פסח הלפרין

צילומים: ויקיפדיה, ארכיון האגודה,
אוספים פרטיים.

עיצוב ועימוד: 'צמח'
y0527130217@gmail.com

ועדת ביקורת
דוא"ל: ph@kedushastzion.org

מחלקת הפצה
דוא"ל: hafatza@kedushastzion.org

להרשמה לקבלת הגליונות בדוא"ל,
ולשאלות בכל ענין:

office@kedushastzion.org

☎ 079-6073701 שלוחה 9

📠 077-3181693

מודפס באלפי עותקים, ומופץ בריכוזים
החרדיים ברחבי ארץ ישראל ובחו"ל.
אין המערכת אחראית לתוכן הפרסומות.

אפשר לקבל את מכתב תמיכת הרבנים
באגודת 'קדושת ציון'
שהתפרסם בגליונות קודמים
בשליחת בקשה לדוא"ל האגודה

לע"נ
שמואל שמשון בן ישראל
לאה מרים בת ישראל
דב בער בן משה
יהודית חביבה בת ר' שלום יוסף
משפחת רבין

הערת המערכת: גליון זה משמש במה
לנושאים שונים הנוגעים לדרישת ציון.
המאמרים והכתבות נמצאו ראויים להופיע
בבמה זו, אבל תוכן הדברים הם על אחריות
הכותבים בלבד. הארות והערות תתקבלנה
בשמחה ובברכה, לדון כדרכה של תורה, ובפרט
כדרכם של תלמידי חכמים שבארץ ישראל,
הנוחים זה לזה בהלכה. והאמת והשלום אהבו.

דוא"ל לענייני הגליון ולתגובות:
DOAR@KEDUSHASTZION.ORG

אגודת קדושת ציון פועלת
להעמיק את תודעת המרכזיות
של ארץ ישראל ביהדות,
כמקום שנתנהל בו כאומה
שלמה הפועלת על פי תורת ה'.

חלק א' - מאמרים:

3 דעת תורה

הרב דוד מלינובסקי
הסטיפלר זצ"ל - כיג מנחם אב תשמ"ה
מזן הקהילות יעקב רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל

4 יסודות 'קדושת ציון' -

האם גאולה יכולה לבוא על-ידי מעשים של רשעים
- הרב חיים פרידמן

8 יום השנה לגירוש הנורא מגוש קטיף -
דברים נוקבים על הגירוש, ועל פריחת ארץ ישראל
מהגאון הגדול רבי משה שפירא זצ"ל

11 לחוקק את חוק יסוד קיום התורה

הרב יהודה אפשטיין

12 מאמר שלוש שבועות

הרב חיים איינהורן

14 תקוה ונחמה

הרב בצלאל גזן

16 ממירון לציון

הרב משה מלוביצקי

17 שבע דנחמא

הרב חיים לנדו

18 מדת הדין ומדת החסד

ביחס למציאות דורנו - הרב אהרן סירקין

20 לנצל את השעה

הרב מאיר גולדמינץ

21 ליקוטי אם הבנים שמחה -

פרק כו ליקט: הרב בצלאל גזן

חלק ב' - המגזין:

22 פאנל 'קדושת ציון' בנושא ההתיישבות
החרדית - בהנחת הרב בנימין שוורץ

29 נחלת יעקב - גדולי ישראל בונים את
ארץ ישראל - מזן רבי אהרן מבעלזא זצ"ל

30 סיקור הארוע המשודר ביום ירושלים

31 לוח המודעות

התאחדות החרדים לירושלם ציון
על טהרת הקודש

דבר המערכת

קוראים יקרים,

חלפה לה עוד שנה כששמקדשנו עומד בחורבנו, "עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לוא נושענו" (ירמיה ח כ).
וככל שקרובים יותר, וככל שמבינים, כי ה' כבר עשה את שלו ורק אנחנו, כנסת ישראל, מתרשלים בחובתנו,
וככל שעולמנו החומרי הולך ומתעצם - החורבן של הנקודה הפנימית זועק שבעתים!

בגליון הזה לא תמצאו הסברים למדניים על איך להיות עצובים בתשעה באב, למה אנחנו לא באמת
עצובים, למה אנחנו מצטערים שאנחנו לא עצובים, ואיך באמת להוריד דמעות על מקדש שחרב לפני
אלפיים שנה. רבים וטובים עושים זאת מתוך נסיון נואש לתת קצת טעם לבני התשחורת, שיושבים
במזון ולומדים רשב"א וקצות, ועוד מעט בין הזמנים, והחיים יפים. גם היועמ"שית וחבריה לא ישיבתי
את הנינוחות שהתרגלנו אליה, ונגלה לכם בשקט, שגם במקרה הגרוע מכל - הכלא הצבאי זה לא בדיק
מרתפי האינקוויזיציה...

התברנו, גדלנו, התעצמנו, הפכנו מציבור נרדף שמתבייש וחושש להוציא את האף שלו למרחב הציבורי
בישראל לכה עולה, שהאליטות הישנות חוששות - בצדק מבחינתן - מהיום בו יוביל את הציבור האמוני
ויקבע את סדר יומה של מדינת ישראל. ואחר אלפיים שנות חורבן, אפשר להתחיל לבני הבית, לירושלם
הארץ, להורשת אויבנו מפנינו, לכינון ממלכת התורה על טהרת הקודש, ליישום הברית עם בורא עולם -
לכל הדברים האלו אפשר להתחיל כאל משימות פרקטיות, שצריך לפרוט לרזולוציות המעשיות ביותר.

התרגלנו בתשעה באב לבכות על כל האסונות שעמנו עבר בשנות גלותו - מסעי הצלב, פרעות ת"ח
ות"ט, השואה הנוראה - הכל נבלל יחדיו אל תוך כוס הדמעות של אומתנו המרוטת. מרוב בכי ויגון,
איבדנו את התבונה המעשית. מי שמתו מוטל לפניו - מתקשה לחשב אסטרטגית התאוששות. אולם
אחר שהשיבנו ה' לארצנו, מיגר אויבנו מפנינו והעניק לנו את מקום מקדשנו - הגיע הזמן להתנער
מעפר ולטכס עצה - לא איך בוכים לשם בכי, לא איך מצטערים לשם צער, לא איך מעוררים את הלב
לשם רגש, אלא איך מתחברים לאבלות באמת, כדי לשים לה קץ בטווח הנראה לעין, להחיש פעמי
גאולתנו ולומר די לכל צרותינו.

ברמה הפרטית של כל אחד מאתנו, הכל יודעים כי קיימת חובת השתדלות לצד תפילה וזעקה. אפילו
הקבצן שדופק על הבימה אחרי שחרית ומבקש נדבות - אינו יושב בביתו ומחכה שיגיעו אליו. הוא
מתאמץ, הוא משתדל, הוא מחשב מה הדרך הטובה ביותר לפעול בה. לא תהא כהנת כפונדקית? לא
תהא כנסת ישראל כאחרון הקבצנים? הבכי בתשעה באב נועד לעורר את הלב, כדי שהלב יפעיל את
המח והמח יטכס עצה מה עושים כדי להעביר ממשלת זדון מן הארץ ולהקים את מלכות ה'.

'קדושת ציון' קמה בשביל הדבר הזה. להפוך את החזון למציאות, את הדיבורים הגבוהים על השכנת
השכינה למציאות מוחשית. להתחבר בלב, בשכל ובמעשים למגמה הא-להית בבריאה ולהוציא לפועל
את תכניתו של בורא עולם לגאולת עמו ונחלתו.

את המסר הזה צריך שידעו כל יושבי בית המדרש, וגם אלו שמחוצה לו. למיטב הבנתנו, אין עוד
ארגון שזועק אותו בקול צלול וברור, ומכאן החשיבות העצומה ליטול חלק בפעילות - איש איש על-פי
כשרונותיו ויכולותיו - בגוף, בממון ובכל דרך שחננו ה'.

ההצלחה בידי שמים, החיוב לעשות - מוטל עלינו!

בבנין ירושלים ננוחם במהרה בימינו!

שלכם, העורך.

מתחברים למשמעות התורנית המעשית של ארץ ישראל

kdust.office@gmail.com | טל: 079-538-3396 | qdushat-zion.022.co.il

לתרומה: נדרים פלוס: 'אגודת קדושת ציון' | בנק מזרחי (20) סניף 459 מספר חשבון 109491 - 'קדושת ציון'

דעת תורה

עורך המדור - הרב דוד מלינובסקי

במדור זה נביא בעזר ה' עניני דרישת ציון והמסתעף מדברי גדולי ישראל, שיום פטירתם חל בחודשי הגליון.
הקוראים החשובים מוזמנים לשלוח חומרים מתאימים (נא להקפיד לציין מקור) לעורך מדור זה בדוא"ל MD@KEDUSHASTZION.ORG

מנן הגאון רבי ישראל יעקב קנייבסקי בעל הקהילות יעקב זיע"א

נפטר בכ"ג אב תשמ"ה

ייתור על ארץ טובה וכבושה - למען אר"מ מקום השכינה

אחרי יציאת מצרים, שמו לדרך פעמיהם, אומה שלמה הלכה במדבר בארץ לא זרועה וגם צדה לא עשו להם, והלכו לכבוש את ארץ הכנעני.

ואנו רואין בזה הנהגה א-להית למעלה מעלה מהשקפת שכל האנושי. בשעה שארץ מצרים כבר היתה ככבושה לפניהם, כי פרעה וחילו, רכבו ופרשיו, ספו תמו, והיו יכולים עכשיו לכבוש ארץ מגוריהם כפרי בשל, ולהשתעבד במשעבדיהם... והנה נטשו כל זה ללכת לכבוש שבעה עממין קשין מאוד... ובכל זאת נטשו חיי מנוחה ושלוה שהיה אפשר לסדר קעת בארץ מצרים, בשלטון עצמי, והלכו באשר הלכו. שום מושל ומנהיג לא היה עושה כן.

אמנם כתיב (ישעיה נה ח) 'לא מחשבותי מחשבותיכם', והנהגה הא-להית היתה למאוס במצרים ערות הארץ, ולהנחיל את ישראל ארץ ישראל, מקום הקדושה והשראת שכינת עוזו ויתברך שמו, כאשר נשבע לאבותינו לתת לנו, והיא היא הארץ הראויה לעם סגולתו (חיי עולם ח"א פט"ז).

כיבוש ארץ ישראל - דווקא על-ידי מלחמות ויסורים

אחד המקומות שביארה תורתנו הקדושה דרכי השגחתו יתברך שמו, הוא בתחילת פרשת בשלח, דכתיב 'ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם א-להים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר א-להים פן ינחם העם בראותם מלחמה וישבו מצרימה, ויסב א-להים את העם דרך המדבר' וגו'.

והן לא קצרה יד השם יתברך למנוע כל עסק של מלחמה בביאת הארץ... ולא קצרה יד השם יתברך להפיל כמו כן פחד על שאר שבעה עממין, אשר יברחו לנפשם מבלי מלחמה, או להמם מהומה גדולה בשעה אחת, כאשר היה במחנה סנחריב.

אבל אין זה רצונו יתברך שמו, כי כך גזרה חכמתו, שלא יהא כיבוש הארץ אלא דווקא על ידי מלחמות רבות, וכמו שאמרנו חז"ל בברכות (ה): 'שלוש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל, וכולן לא נתנן אלא על ידי יסורים - תורה, ארץ ישראל, ועולם הבא', עיין שם (חיי עולם ח"ב פ"ט).

קניית קרקע בארץ ישראל

מנן החזו"א זצוק"ל קנה בשותפות עם עוד רב חלקת אדמה [מגרש] בארץ ישראל בעיר שגר בה, בני ברק, משום מצות ישוב ארץ ישראל... ואמר לי הגר"ק (שליט"א) [זצוק"ל], שמרן היה מיעץ ומזרז לקנות קרקע בארץ ישראל משום ישוב ארץ ישראל.

וסיפר שגם למו"ר [הסטייפלר] זצוק"ל היה חלק במגרש בארץ ישראל... לאחר הסתלקותו של מו"ר זצוק"ל, מכרוהו בגלל המסים הגדולים שרבעו עליו¹ (ארחות רבינו ח"ג עמ' קפ).

לגור בכל חלקי הארץ

מו"ר (שליט"א) זצוק"ל ממליץ וממריץ באברכים שיגורו בכל חלקי הארץ, ואומר שבכל מקום יתארגנו כמה אברכים ויסדירו את עניני המאכלים עם הכשרים ושאר עניני הדת.

וכן ידוע לי, שמרן החזו"א זצוק"ל היה ממליץ ומבקש מאברכים שיתפזרו לגור בכל חלקי הארץ, ולא להתרכז רק בבני ברק, כדי שהם ישיעו על סביבתם (שם ח"א עמ' רלד).

מו"ר (שליט"א) זצוק"ל אמר לי היות ואין כסף, שחנתן יקנה דירה בבית שמש², אמרתי למו"ר שמקומות כאלה פרט לבני ברק וירושלים - קשה לחנך ילדים, וכן זה משפיע לרעה גם על המבוגרים, יש טלויזיות בכל מקום והרחוב טמא. ענה לי מו"ר - כל המקומות שוים... העיקר תלוי בחינוך של האב, והיום האבות שולחים לחדר ומסתפקים בזה ולא מחנכים, העיקר ראיתי בדעתו שיש לגור בכל מקום (שם ח"א עמ' פד).

אסור לנסוע לחו"ל רק לשלושה דברים

ספרתי למו"ר (שליט"א) זצוק"ל, על גאון אחד מידידי שנסע לאמריקה, שאלני לאיזו מטרה, האם למסחר, אמרתי לא, אמר לי מו"ר - הלא אסור לנסוע לחו"ל רק לשלושה דברים, אמרתי שהגאון [הנ"ל] יש לו שיטה משלו שמותר לנסוע גם בשביל צורך קצת, ולאיה צורך שיהיה מותר, ונסע לנוח, שלחו לו כרטיס, ואמר לי מו"ר שהיתר זה [איזו נישט גלאט] אינו חלק, שכתוב שמותר לנסוע לחו"ל רק לשלושה דברים (שם ח"א עמ' קפא).

לא לעזוב את הארץ בזמן מלחמה

ג' מרחשון תשל"ד [מלחמת יוה"כ] ... אמר למו"ר (שליט"א) זצוק"ל שיסדר לו היתר יציאה לנסוע לאמריקה למונסי, מו"ר דחה: יש לי משפחה, אמר לו... שיוציאו יחד עם המשפחה ועם ר"ח ומשפחתו, ודחהו מו"ר שיושב כבר כאן, וישאר לגור כאן, ואמר לי הגר"ק שליט"א שאביו סיפר לו על כך, ואמר לו האמת, שדעתו שאינו רוצה לעזוב את הארץ, מה לי הכא מה לי התם. וספר לי הגר"ק - בהתחלת מלחמת הקוממיות רצו לעזוב את הארץ, ושאלו את מנן החזו"א זצוק"ל, וענה - כל עוד שתוכל להביא תועלת משהו ולעזור עם שהותך בארץ, אסור לך לעזוב, רק אם המצאם בארץ לא יביא כל תועלת אז מותר לעזוב³.

י' חשון תשל"ד, מו"ר (שליט"א) זצוק"ל אמר לי - אין לעזוב את ארץ ישראל, הקב"ה יעזור ונצל, האמריקאים אחזם בולמוס של חזרה לאמריקה, הם מפחדים יותר מאתנו כי יש להם דירות מוכנות שם ובקלות יכולים לחזור לשם, לכן רוצים לברוח, אבל מו"ר (שליט"א) זצוק"ל דעתו אינה כן, אלא הקב"ה יעזור גם כאן בארץ (שם ח"א עמ' עד).

ניסים גלויים בשמירה על הישוב היהודי בארץ ישראל

הנסים הגלויים שנתגלו לנו במלחמת יום הכיפורים בשנת תשל"ד, מו"ר (שליט"א) זצוק"ל אמר לי את הנס הגדול שהיה לנו, שהמצרים כשנכנסו ביום הכיפורים בשנת תשל"ד יכלו להגיע בנקל עד באר שבע, רק לאחר כמה קילומטרים נעצרו כדי לחגוג חגא, ועשו חגיגה במשך כיום, ובינתיים הגיעו הישראלים להלחם בהם. עתה נשברה קצת גאווה של המנהיגים של המדינה לאחר שראו את הנסים הגלויים שהתרחשו (שם ח"א עמ' עד).

ספרתי למו"ר שהרוסים אמרו שישמידו את עם ישראל [במלחמה זו], אמר לי מו"ר שעכשיו שרוצים להשמיד את כלל ישראל, ודאי יהיה לרוסים מפלה, תקנתי את דברי ואמרתי למו"ר שאמרו שישמידו את מדינת ישראל, אמר לי מו"ר שחושבים שזה בידם, זה לא יעלה בידם, הקב"ה יצילנו, וחזר מו"ר כמה פעמים - הקב"ה יצילנו (שם ח"א עמ' עד).

רוב חבלי המשיח היו במלחמת העולם השנייה

בפורים תשל"א אמר לי מו"ר זצוק"ל שאנו קרובים מאד לביאת המשיח צדקנו, כי כבר עברנו את רוב חבלי המשיח, ועיקר רוב חבלי המשיח היה במלחמת העולם השנייה שבה עבר עמנו יסורים נוראים (שם ח"א עמ' רפז).

אור לט"ו אייר תשכ"ז המצב בארצנו מסוכן ומתוח, המצרים סגרו את מיצרי טימן ואת הגישה לנמל אילת, וגיוס האנשים ממלוא... בנוגע למצב אמר מו"ר שזה עקבתא דמשיחא, ויכול להמשך שנה ויותר, אבל אין לדאוג, כי קרבנות יהיו רק מעט, כי הצרות של חבלי משיח כבר עברנו, ורק נרגיש דוחק באוכל והקב"ה יתן לכל אחד מה שמגיע לו, ולא צריך לדאוג (שם ח"א עמ' קצט).

לכאורה ליכא מצד השלוש שבועות

בתכריך כתיביו של תלמידו רבי אברהם יצחק נריה הובאו תשובות שנרשמו מפיו של הקהילות יעקב, ושם הובא השאלה האם היה איסור שלוש שבועות בזמן שהיה בארץ שלטון אחר: שאלתיו: האם מותר היה להילחם באנגלים ובערבים? האם לא היה כאן עבירה על השבועה שלא יעלו בחומה, שלא ימרו בגויים? וענה לי, שהרבי מסאטמר רצה לומר שכן [על השבועה], אך הוא מסתפק בכך [מוסף יתד נאמן עקב תשע"ה עמ' 33]. ובקריינא דאגרתא (ח"א אגרת קה) הובא ממה שכתב במכתב: אבל עכשיו שאין שלטון אחר, לכאורה ליכא מצד השלוש שבועות⁴.

...

1. מכאן משמע שמרן הקה"י הקפיד להשאיר את הקרקע ברשותו למרות המיסים הגדולים.

2. כמובן, מדובר על בית שמש שלפני חמישים שנה לפחות, שהיתה עיר כמעט ללא שומרי תורה ומצוות, ולא כפי שאנו מכירים אותה כיום.

3. ראה בספר פאר הדור (ח"ב עמ' מב): בשעת מלחמה, אירע שפנה אליו יהודי המתגורר במושבא שנימצא בחזית האש ושאל: כלום יעקור עם משפחתו למקום יותר בטוח? והוא השיב לו: - הגע בנפשך, אם כן ינהגו כל האוכלוסין שבמקומך, הרי יוזו הגבול לפני הארץ ושטח יושבו ילך ויצטמצם.

4. שהרי השבועה היא שלא ימרו באומות העולם (כתובות ק"א), ומרידה היא במי שמשועבד לאדון ורצה לצאת ממנו, אבל כאשר נמצאים בארץ ישראל ואין שלטון זר, אין זו מרידה. וכבר נתבאר בארוכה בגליונות 'קדושת ציון' כמה וכמה סיבות מדוע אין איסור שלוש שבועות נוהג בזמננו, ואכמ"ל.

יסודות 'קדושת ציון'

האם גאולה יכולה לבוא על-ידי מעשים של רשעים?

הרב חיים פרידמן בעהמח"ס בחר ה' בציון
לחנכות: CF@KEDUSHAZION.ORG

מגלה עמוקות מני חושך

נפתח במעשה שלא ידוע אם היה או לא היה, אבל המסר העולה ממנו - הוא בוודאי כתוב בספר התורה הזה, עם ביאור רבותינו הקדושים איתני ארץ, אשר כל בית ישראל נשען עליהם.

וכך היה המעשה, איש אחד התנזר לחלוטין מאכילת דבש, למרות שהתזונאי אמר לו שאכילת דבש הכרחית לבריאותו. שאלוהו בני משפחתו - האם אינך אוהב את טעמו של הדבש? והשיב - "דווקא טעמו מתוק לחכי, ואני מאד אוהב דבש".

שאלוהו - אם כן, למה אינך מסכים לאכול דבש? והשיב - "משום שלא יכול להיות שהדבש הוא דבר טוב". למה לא יכול להיות?

"משום שהדבש יוצא מהדבורה, שהיא טמאה ועוקצת את הבריות".

השיבו לו - "מה איכפת לך איך הדבש נעשה, סוף סוף הדבש עצמו הוא זך ונקי, וטוב לבריאות".

לקחו אותו לפסיכולוגים למיניהם, ניסו לרכך את עמדתו. אך הוא באחת ומי ישיבנו - "לא יכול להיות שהמהדבורה יוצא דבר טוב".

בינתיים פקדוהו חולאים מהעדר הדבש הנצרך לבריאותו, והוא נעשה אומלל בגופו ואומלל בנפשו, ולא נמצאה תרופה למכתו.

'מתוך החושך הוצאתי אורה'

באחד הימים, שמעו על חכם וצדיק שהגיע לעיר, וחשבו ללכת אליו עם האומלל הדועך מול פניהם, אולי יוכל לרפא את נפשו בלשונו - לשון חכמים מרפא.

החכם קיבל אותו בסבר פנים יפות, התבונן בו בעיניו הטובות והרחימאות, ואמר לו, הבה ונראה יחדיו את הפסוקים הראשונים של התורה -

"בראשית ברא א-להים את השמים ואת הארץ. והארץ היתה תהו ובהו וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם... וַיֹּאמֶר א-להים יְהי אור וַיְהי אור".

וקשה, שהרי ידוע שהחושך אינו העדר האור, אלא הוא בריאה ממשית, וכמו שכתוב (ישעיהו מה ז) 'וְצַר אור ובוֹרָא חֹשֶׁךְ עֲשֵׂה שְׁלֹם ובוֹרָא רָע אֲנִי ה' עֲשֵׂה כָל אֵלֶּה'. יוצא, אם כן, שכאשר הקב"ה בא לברוא את הבריות, בתחילה הוא ברא את החושך, ורק אחר-כך הוא ברא את האור. וקשה, שלכאורה היה ראוי לברא בתחילה את האור החשוב, ורק אחר-כך את החושך?

התשובה מבוארת על-פי מה שאמרו חז"ל (במדבר רבה טו ז) - "בשר ודם מדליק נר מנר דלוק, שמא יוכל להדליק נר מתוך החושך? שנאמר (בראשית א) 'וחושך על פני תהום', מה כתיב אחריו - 'ויאמר א-להים יהי אור', ומתוך החושך הוצאתי אורה".

מעתה מיושב מדוע הקדים הקב"ה את בריאת החושך לפני יצירת האור - וזהו בכדי להוציא את האור מתוך החושך.

כל האורות הגדולים - אינם מתגלים אלא מתוך החושך

ואמנם, אם האור היה נוצר מהחושך עצמו - היה זה דומה לחלב שנוצר בגופה של בהמה טמאה, ואז זה היה בבחינת 'היוצא מן הטמא - טמא' (בכורות ז).

אמנם אומרים חז"ל, שזה לא היה כך - אלא "זהו אור ראשון עליון שֶׁהָיָה מִקֶּדֶם לְכֹחַ" (זוהר בראשית לב), ואחר-כך גזז ה' יתברך את האור בתוך החושך. החושך שימש כמו 'קופסא' לגנוז בתוכו את האור. ומה שכתב 'ויאמר א-להים יהי אור' - הכוונה שעכשיו הקב"ה הוציא את האור הקדום מתוך החושך.

ממילא, האור שיצא מתוך החושך - דומה לדבש שיצא מתוך הדבורה, שהוא רק 'עובר' דרך הדבורה, ולא נוצר מעצם גוף הדבורה (בכורות ז). לכן לא חל שום פגם באור.

ממשיך הזוהר - "וזהו שכתוב (איוב יב כב) 'מַגְלֵה עֲמֻקּוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ וַיֵּצֵא אֹרֶךְ צִלְמוֹת' - כָּל אֲנָחַן טְמִירִין עֲלֵאִין לֹא אֲתַגְלִיין אֲלָא מִגּוֹ הַהוּא חֲשׂוֹכָא". כל האורות הגדולים הגנוזים במעמקים, אינם מתגלים אלא מתוך אותו החושך.

'יֵשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ - חֲשֹׁכֶת מִים עֲבִי שְׁחָקִים'

המשיך הרב ואמר - הבה ותראה, שגם שאר הדברים ששקולים ליום בריאת שמים וארץ - גם הם יוצאים דווקא מתוך החושך הרע.

וכך אמרו (תענית ט) - "ואד יעלה מן הארץ - מלמד שהעננים מתגברים ועולים לרקיע, ופותחין פיהן כנוד, ומקבלין מי מטר, שנאמר 'זקנו מטר לאדו'. ומנוקבות הן ככברה, ובאות ומחשרות [ומשירות] מים על גבי קרקע, שנאמר 'ושרת מים עבי שחקים'. ואין בין טיפה לטיפה אלא כמלא נימא. ללמדך שגדול יום הגשמים כיום שנבראו בו שמים וארץ, שנאמר 'עשה גדלות עד אין חקר' וכתביב 'הנתן מטר על פני ארץ', וכתביב להלן (ישעיהו כח) - 'הֲלוֹא יִדְעָתָּ אִם לֹא שָׁמַעְתָּ א-לֵהִי עוֹלָם ה' בִּרְאָ קְצוֹת הָאָרֶץ לֹא יֵיעָץ וְלֹא יִיגַע אֵין חֶקֶר לְתַבְנִיתוֹ. והנה, אינו מובן איך למדים מ'ואד יעלה מן הארץ' - לכך 'שגדול יום גשמים כיום שנבראו בו שמים וארץ?' (עין מהרש"א).

אומר לך פירוש שעלה בדעתי - הנה בפסוק שהגמרא הביאה - כתוב (שמואל ב כב יב) - "וַיֵּשֶׁת חֹשֶׁךְ סְבִיבֵיתִי סְפֹת חֲשֶׁרֶת מִים עֲבִי שְׁחָקִים". וכן יש פסוק המקביל לו בתהלים (יח יב) - "יֵשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ סְבִיבֵיתִי סְפֹת חֲשֶׁכֶת מִים עֲבִי שְׁחָקִים". ובבאור הפסוק אמרו חז"ל (תענית י) - "אמרי במערבא - נהור ענני - זעירין מוהי, חשוך ענני - סגין מוהי [כשהעננים מאירים - מועטים מימיהם, כשהעננים חשוכים - מרובים מימיהם], ופרש"י - "והיינו דכתיב חשכת מים".

מעתה יתכן לבאר, שהיה קשה לגמרא, למה הפסוק צריך להדגיש כל-כך שהעננים חשוכים? הרי לכאורה אין קשר סיבתי בין החושך למים שבעננים, אלא הוא קשר מקרי?

ועל זה השיבה הגמרא - "ללמדך שגדול יום הגשמים כיום שנבראו בו שמים וארץ" - שכמו שבתחילת הבריאה האור יצא דווקא דרך החושך - כך ירדת הגשמים באה בדרך של 'אור היוצא דרך החושך'.

כלומר, הגשם תחילתו אור, וסופו אור -

תחילתו אור - וכמש"כ הרמח"ל (אוצרות רמח"ל עמוד רנ"ב) - "כי הגשם מציאותו הראשון הוא אור".

וסופו אור - וכמו שאמרו (תענית ז) - "ואין אור אלא מטר, שנאמר 'פיץ ענן אורו'".

ובאמצע הוא צריך לעבור דרך החושך, כבריינו של עולם, ומכאן - "ללמדך שגדול יום הגשמים כיום שנבראו בו שמים וארץ".

'התורה שנתנה מתוך החשך'

כן הוא ביחס למתן תורה, שגם הוא באותה בחינה, וכמו שאמרו (תענית ז) - "גדול יום הגשמים כיום שניתנה בו תורה" - נתנה דווקא מתוך החושך.

וכן כתוב (דברים הי ט) - 'אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר ה' אֶל כָּל קְהִלָּתְכֶם בְּהָר מֹתָן הָאֵשׁ הָעֵנָן וְהַקָּרָל ... וַיְהִי כְשֶׁמַּעֲכֶם אֶת הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ...'

ואמרו (ויקרא רבה ו י) - "אֲמוֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ - עֲלֵיהֶם הוּא אוֹמֵר (ישעיהו ס ב) 'כִּי יִהְיֶה הַחֹשֶׁךְ יְכֻסָּה' וגו', אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, דְּכָתִיב (דברים ה כ) 'כְּשֶׁמַּעֲכֶם אֶת הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ' - עֲלֵיהֶם הוּא אוֹמֵר (ישעיהו ס ב) 'וְעֲלֵיךְ יִרְחַח ה' וּבְבֹדוֹ עֲלֵיךְ יִרְאֶה'".

הרי ראינו, שזו הגדרתה של התורה - 'התורה שנתנה מתוך החשך'.

התגברות החושך בימות משיח בן יוסף

אותו דבר נכון גם ביחס לתחילת הגאולה. קיבוץ גלויות - ששקול כיום שנבראו בו שמים וארץ (פסחים פח) - מגיע דרך חושך. וכן מפורש מפי פה שלישי להגר"א - הגאון רבי יצחק אייזיק חבר [תלמידו של הגאון רבי מנחם מנדל משקלוב תלמיד הגר"א] [ליקוטי הגר"א מ:] -

"דתרין [שני] משיחין הם. ומשיח בן יוסף הוא תחלה, שעל ידו יהיה קיבוץ גלויות, שהוא הגאול הראשון, ולכן אז יתגבר הסטרא אחרא ביותר - בעקבות משיחא, שהנחש אחיזתו בעקב, בסוד 'ואתה תשופנו עקב', ויגע בכך ירכו, והוא בהוד כידוע...".

כלומר, מדובר על כל הצרות - בגשמיות וברוחניות - המוזכרות בסוף מסכת סוטה (דף מט) -

"בעקבות משיחא - חוצפא יסגא, ויוקר יאמיר, הגפן נתן פריה והיין ביוקר, ומלכות תהפך למינות, ואין תוכחת. בית וועד יהיה לזנות, והגליל יחרב, והגבלן יושם, ואנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו. וחכמות סופרים תסרח, ויראי חטא ימאסו, והאמת תהא נעדרת. נערים פני זקנים ילבינו, זקנים יעמדו מפני קטנים, בן מנוול אב, בת קמה באמה, כלה בחמותה, אויבי איש אנשי ביתו, פני הדור כפני הכלב, הבן אינו מתבייש מאביו, ועל מה יש לנו להשען? על אביו שבשמים".

כאמור במשנה, כל הצרות הללו מתרחשת ב'עקבתא דמשיחא'. ואומר הגר"א חבר, ש'עקבתא דמשיחא' הוא עצמו 'מות משיח בן יוסף' - שהוא העקב וההתחלה של ימות משיח בן דוד.

נתינת ה'קופסא' - היא תחילת המתנה

המשיך הרב ואמר - הבה ותראה עוד מה שכתב הגר"א (בביאורו לתיקוני זוהר חדש - דף כז טור ב) בענין תחילת הגאולה -

"וימין מקרבת, כמ"ש 'וברחמים גדולים אקבצך', שיפקון בסיטרא דימינא [שיצאו בצד ימין, המבטא את מידת החסד [במקביל לצד שמאל, המבטא את מידת הדין, וכדלהלן], ע"י משיח בן דוד שעליו נאמר 'וימינו תחבקני' (שיר השירים ב ו)].

אבל בתחילה [בתחילת הגאולה, שהיא על-ידי משיח בן יוסף] - יתער בשמאל [תתעורר הגאולה מצד שמאל, דהיינו במידת הדין] - 'שְמאלו תַּחַת לְרֹאשִׁי' (שם)..."

וממשיך הגר"א (בד"ה ואע"ג דאוקימנא) - "ותחלת הגאולה הוא הצרות, כמ"ש 'אגרא דכלה - דוחקא' [השכר של עם ישראל, שיזכו

שהקב"ה יתחיד עם השכינה, שעל-ידי זה השכינה תיעשה 'כְּלָה' - הוא בזכות שישאל סבלו דוחקים ויסורים (עין באור הגר"א לתיקוני זוהר כח. מד"ה אחזי ואילך; דף ע' - ד"ה ועוד; תיקוני זוהר חדש עמוד מד - ד"ה אגרא)], כמו במצרים תכבד העבודה וכו'".

שים לב - הגר"א לא כתב 'וקודם הגאולה יהיו צרות', אלא 'הצרות הם תחילת הגאולה'. ואם תשאל, איך יתכן שהצרות בגשמיות, ויותר מכך - צרות הטומאה הרוחנית - הן עצמן חלק מהגאולה הקדושה?

התשובה - משל לאדם שקיבל קופסא מלאה אבנים טובות ומרגליות, אלא שהקופסא היתה נעולה על מסגר וברירה, נוקשה ועקשנית. רק לאחר שנה הצליחו לפרוץ את הקופסא ולהוציא ממנה את כל הטוב הטמון בתוכה. אמנם עיקר 'המתנה' - הוא דווקא ביום שהוא הצליח לפתוח את הקופסא, אבל כבר ביום שהוא קיבל את הקופסא הנוקשה - זו כבר תחילת המתנה.

הנמשל - החושך הוא ה'קופסא' שבתוכה הקב"ה הכניס את האור הגדול, וכנ"ל בזוהר - "שכל האורות הגדולים הגנוזים במעמקים [של הגאולה], אינם מתגלים אלא מתוך החושך".

ממילא, מיד כשהקב"ה נותן את הקופסא הנוקשה - החושך, וחבלי משיח, אשר בתוכם גנוז אור הגאולה - הוא כבר נותן בזה את אור הגאולה. וזו כבר תחילת הגאולה. ואחר כך יבוא השלב העיקרי, והקב"ה יגלה את אור הגאולה מתוך קופסת החושך.

תענוגי הגאולה - 'דם שנעכר ונעשה חלב'

עוד אומר הגאון רבי יצחק אייזיק חבר זיע"א, שתענוגי הגאולה נמשלו לחלב - 'ולבן שינים מחלב'.

ועל החלב כתוב (נדה ט) - "ותיא, דם נעכר ונעשה חלב [הגירסא בגמרא - 'נעכר'. והפירוש הפשוט הוא - 'נעכר' - שחוך ממה שמלכתחילה הדם טמא, עוד אחר כך הוא נעשה גם כן עכור ומזוהם, ודווקא אז הוא נהפך לחלב זך ומעודן. אך הרבה מפרשים כותבים 'נעקר'. ולכאורה כוונתם לפרש, שהדם הטמא נעקר ממציאותו הקודמת ומתהפך לחלב]. דברי ר' מאיר.. מאי טעמא דר' מאיר, דכתיב 'מי יתן טהור מטמא לא אחד' [ופירש"י - טהור מטמא - חלב מדם. לא אחד - בתמיה, כלומר יחידו של עולם]".

ואומר הגר"א חבר, שכן הוא בימות משיח בן יוסף - יש הרבה 'דם' - דם ואש ותמורות עשן - כל הצרות הרוחניות והגשמיות הנ"ל במסכת סוטה.

אמנם התכלית של כל ה'דם' הזה - הוא בכדי ליצור ממנו 'מעדני חלב' ושלל תענוגים בימות משיח בן דוד. שאז יתקיים 'ולבן שינים מחלב', בבחינת 'אומר לך בדמיך חי'.

ונביא קטעים מלשונו של הגר"א חבר זיע"א (היכלות הזוהר עמוד ר"ג על דברי הזוהר פקודי דף רנז) -

"... לימות המשיח בסוף האלף השישי שאז יעבייר הערלה ונתגלה החסד - אז יקויים 'למען תינקו ושבעתם משד

'אין טוב - אלא היוצא מן הרע'

וכן כתב הגר"א על מה שאמרו (בבא קמא לח) - "...ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה.. שתי פרידות טובות יש לי להוציא מהן, רות המואביה ונעמה העמונית".

ובאר הגר"א (ביאורי אגדות שם) -

"אין טוב אלא היוצא מן הרע, ויצא ממנה טוב רואי, ומשניה משיח לעתיד לבא, כמ"ש 'וירא את האור כי טוב'".

ובביאור מרבי אברהם בהגר"א - "אין טוב אלא היוצא מן הרע, כמ"ש 'אם תוציא יקר מזולל', כי הקליפה קדמה לפרי. ויצא ממנה טוב רואי - דוד, שנאמר בו 'טוב רואי'. והשני - משיח, שעליו נאמר 'וירא את האור כי טוב'".

זרע דוד צרוף מהטוב ומהרע

וכן אמרו (זוהר חדש רות עמוד שצ"ט מדפי 'מתוק מדבש') - "וְאֵם תֹּאמֶר, מִפְּנֵי מָה בָּאוּ [אבותיו של דוד המלך] מִן הָאֲמֹהוֹת [פרץ מתמר ועובד מרות] בְּעֵינֵי זֶה [שהיה בא על כלתו, וכן ברות - 'ותגל מרגלותיו ותשכב' - שנראה כדבר מכווער].

אֲלָא כִּסְף מְזוּקָה מֵתוֹךְ סָגִים שְׂבָה, וְזֶרַע דָּוִד צָרוּף מֵצַד זֶה וּמֵצַד זֶה. דְּכֵתִיב (דברים ו) 'וְאֶהְיֶה אֲתָהּ אֶל-אֶלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ' וְגו', בְּשֵׁי יִצְרֵה, בְּיֶצֶר הַטּוֹב וּבְיֶצֶר הָרָע. הַכֹּל צָרוּף כְּאַחַד. וְזֶרַע דָּוִד אֵינְהוּ רִיבִי' [ועיי"ש עמוד ז"ט - ת"י].

'מלכות ישראל הקדושה' צומחת מתוך מלכות בלתי קדושה

וכן כתב המהר"ל בענין זה, שהגואל ומלכותו באים דווקא מתוך הטומאה (בספרו 'אבודות השם' פרק יח) -

"ותבאנה לבת פרעה, נתעוררו רבותינו ז"ל במדרש רבות בפרשת שמות על הסבה שנתגדל משה רבינו עליו השלום בבית פרעה, והיה אפשר שיבא הצלה למשה רבינו עליו השלום על ידי אחר מן המצרים ולא יהיה בבית פרעה..."

ומזה הטעם היה גדל משה רבינו עליו השלום בפלטיין של מלך פרעה, כמו שהמשיח יתיב אפתחא דרומי - כי לולא אותו ההעדר [החושך והטומאה - שהוא העדר האור והקדושה] שיש בנמצא - לא תתול צורה אחרת המקוימת אחר כך [כלומר, לולא החושך - לא יצא אור הגאולה].

וזוהו שאמרו בסוף פרשת שמיני בויקרא רבה (ג) "ואת החזיר" - זו אדום. ולמה נקרא שמה חזיר? - שמחזרת עטרה לבעליה, הה"ד 'ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה...' כי מלכות ישראל הקדושה שיש לה מדרגה א-להית פנימית - היא צומחת מתוך מלכות בלתי קדושה.

והכל רמזו במה שאמר (יחזקאל כח יח) - 'וְאֹצֵא אֶשׁ מִתּוֹכָךְ' - כי יציאת הקדושה, הנמשלת באש לדקות האש - תצא מתוך דבר חול, ושורף את הכל.

וכן תמצא, שהפרי כאשר הוא בלתי נשלם - הוא בתוך הקליפה, עד שהפרי גדול ועומד על שלימותו, ואז כאשר הפרי גדול - נפסדה הקליפה מכח גידול הפרי, שכל דבר שיש לו מדרגה פנימית - הוא יוצא מתוך דבר שהוא חיצון לו, ולכן היה גדל משה רבינו עליו השלום בבית פרעה, להיות יוצאת המדרגה הקדושה הא-להית שהיה למשה - מתוך דבר החמרי, והבן דבר זה כי הוא עמוק מאוד..."

מלכות אדום היא הקליפה, שמתוכה יוצא הכרי - מלכות ישראל

מקור לדברי המהר"ל נמצא במה שאמרו בזוה"ק משפטים (קח) - "דְּהָא כָּל קְלִיפָה - מִסְטָרָא אֲחֵרָא הוּא, וּמוֹחָא - מִן מוֹחָא [הקליפה - היא מצד הסטרא אחרא, והפרי, שהוא המוח הפנימי - הוא מצד פנימיות הקדושה], וְתִדְרִי סְטָרָא

תנחומיה למען תמצו והתענגתם מזיז כבודה' (ישעיהו סו יא). שאז 'הניקה בנין שרה'... ששם דם נעקר ונעשה חלב, שאז נשיך הנחש בהוא איילתא ולחין דמא - שהוא דם טמא, שיוצאים הסיגים, והוא הבריר שיהיה לעתיד לבוא. ואחר הלידה נהפך הדם לחלב, בסוד 'שמאלו תחת לראשי' [משיח בן יוסף בשמאל] ואחר כך 'וימינו תחבקני' [משיח בן דוד בימין], ששמאל דוחה ואחר כך ימין מקרבת... משיח בן יוסף בתחילה, ואז סוד הדם - חבלי משיח, בחינת שמאל... ואחר כך משיח בן דוד... ואח"כ 'ולבן שינים מחלב' (בראשית מט ב)..."

ברכות הגאולה מפי בלעם - 'דם שנעכר ונעשה חלב'

על דרך זה מבאר השל"ה הקדוש, את הענין שברכות הגאולה - הברכות הגדולות והעצומות ביותר, שבהן מפורטת המציאות של ימות המשיח, נאמרו דווקא מפי בלעם הרשע - אבי אבות הטומאה.

וכן כתב השל"ה (פרשת בלק תורה אור אות ו) -

"וראויה היתה פרשה זו לומר על ידי משה רבינו בלי אמצעות בלעם, רק צריך להיות הקטיגור סיגור, וכמו שכתבתי (לעיל אות ה). ודבר זה דוקא על ידי בלעם, ואז הדם נתהפך לחלב, וכולו הפך לבן וטהור הוא... והיה מההכרח שיצאו הברכות מפי בלעם, והיה מזכירם בדרך קללה, כי הקללה סיבת הברכה [שקללותיו של בלעם - היו כמו 'צינור' שדרכו תצאנה ברכות השכינה (עין זוהר בלק ריא), וזוהי ההנהגה, שלפיה האור יוצא דרך 'צינור החושך']".

והוא מקביל להנ"ל, שכל ענין הגאולה הוא לבוא דרך החושך והטומאה. בבחינת 'דם נעכר ונעשה חלב' (וייתבאר עוד להלן).

'נשמת דוד המלך היתה מלובשת בקליפת מואב'

וכן יוצא הגואל עצמו מתוך החושך והטומאה, וכמס"כ הרמח"ל (אוצרות רמח"ל ריש מגילת רות) -

"ויהי בימי שפוט השופטים ויהי רעב בארץ וילך איש מבית לחם יהודה לגור בשדי מואב הוא ואשתו ושני בניו. הנה ידוע לכל אשר שם א-להים בלבו רוח חכמה ודעת, כי נשמת דוד המלך היתה מלובשת בקליפת מואב, ועם רות - יצאה. כי גם על זה נאמר - 'מי יתן טהור מטמא' - הן המה מחשבות הבורא ותחבולותיו בהנהגת עולמו להביא את כל פועל לדרך הישרה. וכל מעשה ה' ילכו נתיבות - הגם כי בארחות עקלקלות. כי על זה כתוב - 'מגלה עמוקות מני חשך ויוצא לאור צלמות'. כי כזה לכל הנשמות הגדולות קרה, בכלתם לתוך הקליפות לשלול שלל ולבזו בז. וכן הוא למשה ולשני המשיחין בגלות הזה, כי בקליפות ירדו אחרי השכינה, והנם מדוכאים בחבלי עוני, לזכות את ישראל".

הַנְטוּיָה" (יעוין במהרש"א בבא קמא ס: ד"ה אני הצת).

ומדוע מנהיג הקב"ה בדרך זו? בכדי לללות את יחוד ה', ששולט על הרע, ומשעבדו להוציא את הטוב.

אין הקב"ה מושיע לישראל - אלא להודיע שמו הגדול

עכשיו תבין מה שראינו מקודם, שכל ענין הגאולה חייב לבוא דווקא בדרך של דם נעדר ונעשה חלב. וזהו, משום שכל ענין הגאולה הוא להתחיל את גילוי יחוד ה', שהרי "ביאת המשיח הוא ראשית גילוי היחוד" (רמח"ל קל"ח פת"ח מט: הגר"א "יהל אור" פקודי יט. - "לאתחדיא"). וכמו שאמרו (שחר טוב - תהלים סז א) - "אין הקב"ה מושיע לישראל במעשיהו - אלא להודיע גבורתו, ולהודיע שמו הגדול... ואומר 'וְיִוָּשִׁיעַם לְמַעַן שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת גְּבוּרָתוֹ' (תהלים ק ח)".

וגילוי יחוד ה' הוא דווקא על-ידי שהגאולה יוצאת דרך הרע, וככל הנ"ל.

מי יתן טהור מטמא - יחידו של עולם

עכשיו גם תבין את דברי הכתוב - "מי יתן טהור מטמא לא אחד" (איוב יד ד) - "לא אחד - לא יחידו של עולם?" (תנחומא חקת ג).

כלומר, הכתוב בא לבאר, שהנהגה זו של מי יתן טהור מטמא - היא בכדי לגלות את מידת 'יחידו של עולם' - יחוד ה', שה' יתברך הוא היחיד ששולט, ולרע אין שום שליטה נגד ה'.

אור יחוד ה' - עוצם התענוג שיכול להיות לנשמות

עכשיו תשמע דבר נוסף - הדבר הכי טעים - זה לראות את יחוד ה'. יבוא יום, ותרגיש את זה בחוש הטעם שלך - כמו שאתה מרגיש עונג בתבשילים ומאפים משובחים. וכן כתב הרמח"ל (גנזי רמח"ל עמוד ש"ח) - "תענוג הנשמות - הוא בהשיג אורות, וכפי יוקר האורות כך הוא גודל התענוג, יקר מכל האורות הוא היחוד, וזה מה שרצה לגלות בפועל הא"ס ב"ה, לתת תענוג שלם לנשמות, ותענוגן בו לנצח נצחים".

ובספרו קל"ח פתחי חכמה (פתח ג - ד) - "תכלית בריאת העולם הוא להיות מיטיב - כפי חשקו הטוב - בתכלית הטוב, לכן שם ההנהגה הזאת שהוא מנהג, שבה יהיה בפועל לעשות הרע לטוב, דהיינו במה שנתן בתחילה מקום לרע לעשות את שלו, ובסוף הכל כבר כל קלקול נתקן, וכל רעה חוזרת לטובה ממש. והרי היחוד מתגלה, שהוא עצמו תענוגן של נשמות.

.. והנה שיער הרצון העליון שלא יש שום ענין שתהיה נאה בו העבודה, כמו אם ירצה לגלות יחודו בפועל, ולא זו אף זו - שזה עצמו יהיה ההטבה...

ותראה מה יהיה שכרם? - היחוד המתגלה, וזאת היא ההטבה השלימה עצמה... וכשישיגו היחוד מגולה כראוי - אז יהיה התענוג השלם, ויהיה שלם מכל צד... עוצם התענוג שיכול להיות לנשמות..." עיי"ש.

ומעתה, מכיון שמציאות זו - שהדבורה הטמאה מוציא את הדבש הטהור - מבאי לידי גילוי יחוד ה', מאכן ואילך בא 'אור היחוד' - שהוא האור הגדול מכל האורות - המביא את התענוגים הכי גדולים, ומשביח את טעמו של הדבש, והוא זה שעושה את טעמו כ"כ מיוחד - הרבה יותר מאשר אילו הוא היה יוצא מן הטהור. וכמש"כ הגר"א (ביאור היכלות פר' פקודי רנ"ב, ב"ד ד"ה ועאל) -

"וכל שכר העולם הבא להפך מרירא למתקא... שזה סוד יצה"ר שנתן באדם לבסמא אותו שהוא 'טוב מאוד'.

אחרא אקדים - ורבי, ואגדיל, ונטיר - איבא [תמיד הסטרא אחרא - שהוא החושך, מקדים לפני הפרי - האור, בכדי לגדל ולשמור על הפרי, וכמו בתחילת בריאתו של עולם - שהקדים החושך לאור]. כִּינן דְאִתְרַבִּי, וְרַקִּין לִיה לְבַר [בשעה שהפרי גדל כל צרכו - זורקים את הקליפה - הסטרא אחרא] וְיִכְיִין רְשָׁע וְצָדִיק יִלְבֹּשׁ, וְזֶרְקִין לְהֵיכָל קְלִיפָה, וּמִבְרַכִּין לְצִדִּיקָא דְעָלְמָא.

... יִשְׂרָאֵל - אִיגוֹן מוֹחָא, עֲלָא דְעָלְמָא... עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבֹדֹת כּוֹכְבִּים וּמַזְלוֹת - דְאִיגוֹן קְלִיפָה, אֶקְדִּימוּ [ליתנו ומלכותו של עשוי קדמה ליעקב - כדי לגדל את ישראל]. דְּכִתְיִב (בראשית לו) וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוּם [וזה היה ההכנה ל] לְפָנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל.

מי יתן טהור מטמא - לא אחד

וכן כל הדברים הטובים בבריאה יוצאים מתוך טומאה - "מי יתן טהור מטמא לא

אחד" (איוב יד ד). כגון אברהם מתרח, חֲזָקִיָּה מֶאֱחָז, יֵאֲשִׁיָּה מֶאֱמֹן, מֶרְדֳּכָי מִשְׁמַעִי, יִשְׂרָאֵל מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם, הָעוֹלָם הָבָא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. מִי עֲשָׂה כֵן? מִי גִזַּר כֵּן? מִי צִוָּה כֵּן? - לא אחד - לא יחידו של עולם!" (תנחומא חקת ג).

*

ומעתה - סיים הרב - אם באת להתנזר מן הדבש - עליך להתנזר מכל הטוב שבבריאה, וממך עצמך, שהרי אין לך דבר טוב וטהור בבריאה - שאינו יוצא מתוך החושך והטומאה.

"רבי" - אמר התלמיד - "עכשיו חשך כל העולם בעדי, אכן מעתה אין לי שום דבר בבריאה שיש לי חשק ליהנות ממנו. בעצם כל מה שיש בבריאה הוא בבחינת 'כל היוצא מן הטמא - טמא'.

השיב לו הרב - "אל דאגה, גם דבריי אלו הם כמו הדבש, אשר מעז יצא מתוך, ומכל הדוגמאות שהבאתי לך - תבוא ישועתך".

הקה לנו עזרת מֶרֶךְ - אז יודע שאין א-לוה אלא אחד

הבה ואסביר לך למה הקב"ה הביא את כל הטובות מתוך הרע?

בוודאי שמת לב בפסוק שהבאתי לך מקודם - שהטהור יוצא מן הטמא - שהפסוק מדגיש בזה את ענין יחוד ה', וכמו שכתוב - "מי יתן טהור מטמא לא אחד" (איוב יד, ו). וכן בארו חז"ל - "יחידו של עולם" (תנחומא חקת ג).

בוודאי שאלת את עצמך - מה הקשר של המושג 'יחידו של עולם' - לענין זה שכל הדברים הטובים יוצאים מתוך הטמא.

הבה, הטה אזנך ושמע, פקח עיניך וראה, שמע ותחי נפשך.

כתב הרמח"ל (דעת תבונות סימן לו) - "הנה העובדי עבודה זרה היו משני מינים. המין השני אמרו - חס וחלילה - שתי רשויות הם, אחד פועל טוב ואחד פועל רע... ומשני מקורות אלה, אמרו, נולדות הפעולות בעולם הזה, מקצתם לטובה ומקצתם לרעה. והוא ענין [סנהדרין לט]. - 'אמר ליה ההוא אמגושא לאמימר, מפלגא ולעילא [מהחצי ולמעלה] - דהורמיז [מצד הקדושה], מפלגא ולתתא [מהחצי ולמטה] - דאהורמיז [מצד הטמאה]".

והנה אמימר השיב לאותו מין - "אם כן, היכי שביק ליה אהורמיז להורמיז - לעבורי מיא בארעיה?" [כלומר, לפי דברייך, איך מניח צד הטמאה לצד הקדושה - להעביר מים דרכו].

ובאורו, שאם יש ח"ו אלוה רע שיש בכוחו להתנגד להשי"ת הטוב, אם כן איך הוא מניח לה' יתברך הטוב להעביר מים טובים דרכו, כלומר להוציא טהור מתוך הטמא, כגון אברהם מתרח וכו', אלא בעל כרחך, שיש רק א-לוה אחד - 'יחידו של עולם', שהוא ברא גם את

בגליונות האחרונים (פח-צ) הבאתי מקורות מחז"ל ומרבתינו, ולפיהם נקמת ישראל באומות - יש בה הצלת ישראל, כי על-ידה האומות מפחדים להזיק לישראל - ע"ש.

והנה זה עתה מצאתי ראיה יפה בפרשת מטות - על הפסוק (במדבר לא ה) וַיִּמְסְרוּ מֵאֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל אֶלְפֵי לְמֹטָה שְׁנַיִם עָשָׂר אֶלְפֵי חֲלוּצֵי צָבָא, ואיתא בספרי (מטות פיסקא קנז) - "וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה - מגיד הכתוב שהיו בני אדם כשרים וצדיקים ומסרו נפשם על הדבר".

ובאר המלבי"ם - "ופירש... שהיה בזה מסירת נפשם, כי מדין היתה מדינה גדולה, כמו שנראה מן נפש אדם ששבו, ורחוק מן הטבע שי"ב אלף יכבשו אותם, והיה בזה מסירת נפשם".

והנה כתב בעל הטורים: "וימסרו מאלפי ישראל. שמסרו עצמם על קדושת השם להצלת ישראל".

והנה ראשית כל רואים מכאן, שיש מצוה במסירת נפש על הצלת נפשות ישראל, והיא בכלל מסירת נפש על קידוש ה', וכמו שמצינו בהרואי לוד, שאין כל בריה יכולים לעמוד במחיצתן.

טוב מתחלתו - הוא 'טוב', אבל **הנעשה טוב מרע** - הוא 'טוב מאוד'. וכמ"ש [בזוהר] פרשת תצוה (קפזא), ונהורא עמה שרא, מאן נהורא? דא נהורא דאתגלייא מגו חשוכא".

ולמה דווקא הטוב הנעשה מרע, הוא 'טוב מאד'? - התשובה - משום ששורה בו אור גילוי יחוד ה', שהוא האור הכי גדול, וכדברי הרמח"ל הנ"ל - "יקר מכל האורות הוא היחוד". והוא האור שעליו נאמר - 'ונהורא עמה שרא' - זה האור הכי עצום שנמצא במחיצתו של הקב"ה. וממילא כל מאכל ששורה בו מאור היחוד - הוא יותר טוב מ'טוב' - הוא 'טוב מאד'.

א"כ אין לך מה לחשוש ממקורו הטמא של הדבש. אדרבה, **תתבונן ביחוד ה' - המתגלה ע"י הדבש**, ועי"ז תגביר את כוח אורי יחוד ה' בתוך הדבש, והאור הזה ישיב את הדבש שלך בכפלי כפליים.

ארץ כנען - ארץ זבת חלב ודבש

זהו כוחה הגדול של ארץ ישראל - ארץ גילוי יחוד

אך קשה, היכן היתה כאן מסירות נפש על הצלת ישראל, הרי היתה זו 'מלחמת נקמה' לאחר מעשה? וכמו שהקשה ב'בית גנז' - "ודבריו צריכים באור. ראשית - הלא אין זה להצלת ישראל, ששוב לא מצינו כי מדין באו עליהם ללחום עמהם". והוא תירץ עפ"י הסוד. אך מכל מקום צריך ליישב הדבר על-פי הפשט, בפרט שעיקר הדבר מבואר בספרי, וכנ"ל.

אמנם לפי היסוד שהבאנו מחז"ל ומרבתינו - שהנקמה היא עצמה גם כן הצלת ישראל - מובנת כוונת בעל הטורים.

*

אלא שעדיין צריך באור, למה בעל הטורים לא הזכיר גם את עצם ענין הנקמה, שהוא השבת כבוד ישראל, והוא קידוש ה', וכפי שרואים מפשט הכתובים ומדברי חז"ל.

ולכאורה צ"ל, כי כוונתו היא שמסרו נפשם על שני דברים - (א) על קדושת ה' - וזהו מצד עצם הנקמה, שהיא מרימה את קרן ישראל, ומביאה לקידוש ה'. (ב) להצלת ישראל - שהגויים יפחדו להזיק לישראל.

ואולי נשמט בט"ס וי"ו החיבור, וצ"ל "שמסרו עצמם על קדושת השם ו'להצלת ישראל".

לכן נשתבחה א"י בהם, שסגולתה גם כן להפוך את הטמא לטהור, את החוטא לצדיק... "חיי נשמות אור ארצך..."

*

"ולכן היא נקראת ארץ 'ישראל', גימטריא 'אור וחושך', לרמוז לבחינת חיבור אור לחושך.. שמחבר אור לחושך, ומהפך חשוכא לנהורא" ("שער החצר" סימן שיז).

ולכן ג"כ ארץ ישראל נקראת לדורות עולם "ארץ כנען" - דהיינו, ארץ שכוחות וקנייני הכנענים הטמאים נמצאים בתוכה ומשועבדים לקדושתה (רמ"ד וואלי יהושע עמוד קמ"ב).

*

בגמר השיחה נהרו פני האיש, אבן נגולה מעל לבו, ויאמר - "רבי החייתי ועשיתי בריה חדשה, וכל הברכות יחולו על ראשך".

ובצאתו מבית הרב - וַיִּשְׁלַח אֶת קָצֵה הַמָּטָה אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּטְבֵּל אוֹתָהּ בַּיַּעֲרֵת הַדְּבֶשׂ וַיִּשָּׁב יָדוֹ אֶל פִּי (וּתְרַאנָה) וּתְאַרְנֶה עֵינָיו¹.

...

1. הגאון הצדיק רבי אריה שכטר **צוק"ל** - [בעמח"ס 'אריה שאג' י' חלקים (על התורה ומועדים), אשר מרן הסטיפלר זיע"א כתב עליו - "שמש שני גדולי הדור, את ה'חזון איש' ואת הרב מברסק, וקלט ממדותיהם"] - נשא מדברותיו בשנת תשע"ח - בישיבת 'אור דוד' בני ברק, בראשות הרב הגאון ר' דניאל זור שליט"א - מוציא יקר מזולל ומשיב לב בנים על אביהם שבשמים. והנה קטעים מתוך דבריו של הגר"א שכטר (השתדלנו שזה יהיה בלשוננו כמעט מילה במילה, ולכן אין הדברים ערוכים כדרך כתיבת מאמר) -

"אני זוכר הייתי ילד בן עשר בקום המדינה. וחשבתי איך כל הגויים מסכימים לתת לנו מדינה? מה קרה להם, נפלו על הראש? אני ראיתי מהמרפסת שלנו איך שהאנגלים יורים בנו, הגרמנים גם שונאים אותנו, הרוסים בודאי שונאים אותנו, וגם האמריקאים לא אוהבים אותנו, למה כל העולם מסכים לתת לנו מדינה? זו לא קושיא חזקה? אה, קושיא.

הלב אומר לי, שהסיבה שהם נתנו לנו מדינה, היא בגלל שחווה המדינה הבטיח להם שהוא יביא את כל היהודים לנצרות. ואמנם השואה גמרה את התוכנית הזו. עד השואה המשכילים אמרו 'תהיה יהודי באהלך ואדם בצאתך', מה זה אדם? גרמני, כי הגרמנים שיחקו את עצמם אדיבים ונחמדים, וזה וזה, והשואה חשפה את הפרצוף שלהם.

אח"כ בן גוריון הבטיח להם - "נתנו לי את אלו שההשכלה לא הורידה אותם, נביא אותם פה לארץ, אני אחלן את כולם, ומהחילוניות עד לנצרות זה קפיצה". עוד הוא אמר - "עד שנת תשל"ו - לא ישרא יהודי שומר מצוות".

ובמציאות - בשנת תשל"ו הוקם הסמינר הראשון לבעלי תשובה, בחלום הכי שחור של ב"ג - הוא לא יכל לחלום, שיבא בן אדם כמו מורנו ורבינו הרב דניאל זור, ויעשה לו בפרסד כץ ישיבה כזו. אבל במציאות, סך הכל כמה ילדים [שהיו ילדים ביום הקמת המדינה], הרב ניסים יגן ואחיו הרב יוסף יגן, ארגון ערכים, הרב ראובן אלבז התחיל עם הפשיטות שלו והקים ישיבת אור החיים, התחילה פה תנועת תשובה גדולה, עד שנת תש"ס כבר היו מילין וחצי בעלי תשובה.

אז תשימו לב [ותראו איזו ישועה גדולה היא הקמת המדינה] - עד הקמת המדינה לא נתנו ליהודים להיכנס לארץ, הרשו שש עשרה אלף לשנה לא יותר. ופתאום נותנים לכל היהודים לבא, ומי? - הגויים ששונאים אותנו. 'פריצי עמך' אכזריים. אני לא מבין איך כל המדינה לא מזדעזעת שמתגלים מסמכים שהם מכרו ילדים חיים - אחים יהודים - להיות 'עכברי מעבדה', 'שפני נסיון'. ופה במדינה מתכננים לחלן אותנו, והקב"ה עוזר שדווקא פה נהיה כזה מקום תורה שאף פעם לא היה פה. ממש הקב"ה החזיר אותנו לארץ ישראל בצורה מתוככמת כזו, ועי"מי - על ידי אותם אלו שרצו לחסל אותנו, הם וכל הגויים עוזר להקים מדינה. - נו, הקב"ה צוחק עליהם או לא צוחק עליהם?

וכשהם ראו שיש את כל הבעלי תשובה, בראך, אז כל התוכנית שלהם לא הולכת, ניצחון אותם. כמו שהחזון איש אמר לבן גוריון - אם יש שתי עגלות אחת מלאה ואחת ריקה, והם לא יכולים לעבור ביחד, אלא אחת צריכה לפנות את המקום לשניה, מי אמורה לפנות את המקום - המלאה לריקה, או הריקה למלאה? אמר לו ב"ג - בודאי שהריקה למלאה. אז אמר לו החזון איש בסדר גמרונו את הויכוח. העגלה שלכם ריקה, והעגלה שלנו מ-ל-א-ה, ממילא אתם תפנו לנו את המקום, אין לנו בעיה איתכם. המון המון שנים הם עוד היו כותבים ב'על המשמר' על העגלות, ובטאו את כעסם על דברים אלו שמזכירים להם את ריקנותם ואת צדקת דברי החזון איש, הוא נתן להם את זה בחזק...". עד כאן דברי הגאון רבי אריה שכטר צוק"ל.

ואמנם עדיין יש לשאול, מה היה הענין של הקב"ה להוציא את הגאולה דווקא דרך הרשעים, ובשביל זה הוצרך לרמותם בתחבולות שונות ומשונות. והרי הקב"ה יכול מלכתחילה לתת את השליטה בידי הצדיקים, הרי הם בודאי יסכימו לעשות את הצונו בלי צורך לרמותם, וכפי שעשו תלמידי הגר"א והבעש"ט במשך מאה שנה - משנת תק"ע עד שנת תת"ר - עד שבאו רשעים והשתלטו על המפעל הקדוש? וכפי שכתוב ב'גילוי דעת' מהעדה החרדית בשם הגאב"ד מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד צוק"ל ("האיש על החומה" ח"ג עמוד 343) - "היהודים החרדים הם שיסדו את הישוב הקיים של ארץ ישראל, הם הם שמסרו את נפשם עליו, והם הם המוכנים למסור נפשם בעד עתידו וקיומו על יסודות בריאים ומוצקים, ועפ"י חוקי תורה" ה'הכתובה והמסורה...".

אז למה אח"כ הקב"ה סובב שהרשעים יביאו לידי מצות 'כיבוש ארץ ישראל'? והתשובה, ש'כיבוש ארץ ישראל' שעבר תחת ידי הרשעים הנ"ל - אינו אלא כמו הדבש שיצא מהדבורה, הרי כמובן שארץ ישראל לא נוצרה מתוך עצמיותם, אלא הם רק היו 'צינור' שדרכו עבר החילופי רשויות על הארץ. ואי"כ, זה המהלך של הקב"ה **בבריאת העולם**, וכן **בהבאת הגאולה** ששקולה כבריאת העולם - להוציא את הטוב דרך הרע - כדי **לגלות את יחוד ה'**, שהש"ת שולט על הרע להוציא ממנו את הטוב וככל הנ"ל.

וזהו שכתב "כבוד הרה"ג בתורה ויראה ומפורסם לשם ותהלה כק"ש מו"ה אברהם יעלין" [התוארים מתוך הסכמת מרן החפץ חיים זיע"א על ספרו 'ארץ אפיס'], בספרו 'גאולת ישראל' [בהסכמת הגה"ק רבי מאיר יחיאל הלי מאוסטרובצה צוק"ל, ועוד מגדולי דורו] [בהקדמה אות י"א] - "גם טוענים שא"א שתהיה הישועה ע"י מנהלים שאינם יראים. וכמה תשובות ע"ז. א] מגמרא מעילה (ו) שאמר רשב"י **יבא הנס מכל מקום עי"ש**. ב] צא ולמד מקדושה היותר גדולה **הבהמ"ק - שנבנה ע"י הורדים שהיה רשע ורוצח גדול** שהרג בחינים חותנו ובניו ורוב חכמי ישראל, וביסופיו כתב שנראה השגחה נפלאה מהש"י בבנינו. ולפ"ז כש"כ שיכול להיות גאולת הארץ ע"י מנהלים אלו שאינם רוצחים ורשעים כהורדוס, ורובם הם כקטן שנשבה כו'. ג] מי יחזה דיעה לה' איך יושע, הרי ראינו **בנס מורים שהיה ע"י תאוד זימה מערל וטמא בהצדקת**, אף שהיה אז כמה נביאים וצדיקים גדולים, ולהלן כתבתי באריכות **שי"ע ע"ד האמת** [=על דרך פנימיות התורה הנקראת 'אמת האמת'] **שהתחלת הגאולה מוכרח להיות ע"י אנשים כאלו**. ויה"ר שנוכח במהרה לבנין בית קדשנו ותפארתנו אמן כן יהי רצון.

ליום השנה לגירוש הנורא מגוש קטיף

הגאון הגדול הרב משה שפירא זצ"ל - דברים נוקבים על הגירוש ועל פריחת ארץ ישראל

בימי הגירוש מגוש קטיף שאירע בימים אלו לפני כ"א שנים, הגאון רבי משה שפירא זצ"ל היה כאוב מאד, ומסר כמה שיחות יסודיות בבאור שיטתו. השיחה המתומללת שלפניכם כואבת ומלאת תוכן, ומשולבים בה קטעים משלימים משיחה מקבילה. בשיחה, מסביר הרב כי למרות שאנו בעיצומו של 'הקץ המגולה' והארץ נותנת פריה בעין יפה - גירוש גוש קטיף התרחש, כיון שהבטחת הנבואה ביחזקאל שהגלות לא תחזור נאמרה רק כלפי חורבן בידי הגויים אך לא כלפי עם ישראל עצמו, כמו במקרה זה שלפנינו, שיהודים במו ידיהם מסרו חבלי ארץ ובכך יצרו בעצמם גלות חדשה וכואבת.

השיחה תומללה מתוך הקלטה. המעוניין לקבל את השיחה במלואה, וכן את השיחה המקבילה ממנה הושלמו הדברים, ישלח בקשה לדוא"ל של קדושת ציון - kdst.office@gmail.com

להם למורשה בשמחת כל לבב בשאט נפש למען מגרשה לבז. לכן הנבא על אדמת ישראל ואמרת להרים ולגבעות לאפיקים ולגאיות כה אמר ה' א-להים הנני בקנאתי ובחמתי דברתי יען כלמת גוים נשאתם. לכן כה אמר ה' א-להים אני נשאתי את ידי אם לא הגוים אשר לכם מסביב המה כלמתם ישאו. ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא" הבה נלמוד את הראשונים, אינני יודע מה להגיד, אני רק חוזר על הפסוקים עם רש"י והראשונים. ברד"ק כתוב: למען מגרשה לבז. שם במקום מקור, כמו 'למסע את המחנות', כאילו אמר לגרש אותה להיותה לבז, וכן תירגם יונתן - בדיל לתרוכתה למבזה: לתרוכתה זה גירושין, לבז, לביזה. זו הנבואה, שעליה כתוב בגמ' סנהדרין - "אמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר 'אתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא'." ופירש"י - "אין לך קץ מגולה מזה - כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה, אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה יותר". הפשט, שנבואת יחזקאל, וכבר כתבו החפץ חיים ועוד הרבה, שזה המצב שלנו - כשתתן ארץ ישראל פירותיה בעין יפה אז יקרב הקץ. אינני יודע מה זה 'קרוב', אבל אז יקרב הקץ. על כל פנים, זה מה שכתוב בנבואה זו, ומפורש בגמרא שזה נקרא קץ מגולה. הוא דבר ברור, שהוא קץ מגולה. קץ מגולה, זה הפשט שהקב"ה מראה שהגיע הזמן של הקץ. קץ מגולה, כשארץ ישראל תתן פריה בעין יפה.

פירש"י: שמות ושאר אתכם מסביב. שכניכם היו משתוממים ותומהין לשתוק ולראות בסוף חורבנכם ושואפים ותאבים ומצפים להייתכם מורשה לשארית הגוים: להיותכם. הכונה היא לשארית ישראל: ותעלו על שפת לשון. ועכשיו בחורבנכם הכל מדברים ומדובבים בכס לאמר האח הרי שממו: ודבת עם. פארלמנ"ט בלע"ז, ובלשון אשכנז - געפלידערט. שומעים הדברים! עוד הפעם, הוא מדבר אל ההרים, והוא אומר להם, שכולם מדברים על ההרים, וכולם משוחחים וגם הפרלמנ"ט פלוידערען וועגען איין! הקב"ה שלח את יחזקאל הנביא לדבר אל ההרים וגבעות, ולאפיקים ולגאיות ולחרבות השממות, ולערים הנעזבות.

"לכן כה אמר ה' א-להים אם לא באש קנאתי דברתי על שארית הגוים ועל אדום כלא אשר נתנו את ארצי

אינני יודע אם מותרים להגיד את זה, אבל יש לי מחשבה קשה, יש לי קושיא חזקה, וצריכים לזה גמ' סנהדרין ונביא יחזקאל. הבה נלמוד כאן נבואה בפנים, פרק בנביא. והבה נלמוד את זה. קפיטל [פרק] לו. הבה נלמוד בפנים כמה פסוקים עם הראשונים, מה עוד אנו יכולים לעשות!?

"ואתה בן אדם הנבא אל הרי ישראל ואמרת הרי ישראל שמעו דבר ה'"

זה אומר שהקב"ה ציוה לנביא שידבר אל ה-Israeli Mountains, ההרים שבארץ ישראל.

"כה אמר ה' א-להים יען אמר האויב עליכם האח ובמות עולם למורשה היתה לנו"

פירש"י: האח. שמחה: ובמות עולם. ארץ ישראל, שהוא גובהו ונויו של עולם. למורשה היתה לנו: זה שלנו. כן אומר האויב. מי זה האויב? רבינו בחיי כותב

ע"פ "ואיבתי את אויביך וצרת את צורריך" (שמות כג כב) - 'אויביך' - זה ישמעאל. וצורריך - זה עשו'. אם זה דמיון לכאן או לא, אם נוכל ללמוד מדבריו או לא, אינני יודע, אבל על כל פנים, כתוב כאן שיש אויב. 'עליכם' - היינו הרי ישראל, הוא מדבר אל ההרים.

"לכן הנבא ואמרת כה אמר ה' א-להים יען ביען שמות ושאר אתכם מסביב להיותכם מורשה לשארית הגוים ותעלו על שפת לשון ודבת עם. לכן הרי ישראל שמעו דבר ה' א-להים כה אמר ה' א-להים להרים ולגבעות לאפיקים ולגאיות ולחרבות השממות ולערים הנעזבות אשר היו לבז וללעג לשארית הגוים אשר מסביב"

**הוא דבר נורא, עס איז א
געפערליכע זאך, אלו שנכנסו
נאן לארץ, ולכאורה דרכם היה
צריך להיות הקיום של הנבואה,
ועל ידיהם ממש נהיה ביטול של
נבואה זו, הוא נורא ואיום.**

הכוונה גרוש, זה מה שכתוב כאן, והנבואה הזאת מדברת עלינו. לדעת כולם, אין לך קץ מגולה מזה. זה דבר שהתגלה בזמננו, את זה כולם אומרים. החזון"א היה אומר, שהקץ המגולה זה סוף הגלות, זה לא תחילת גאולה, זה עדיין גלות, אבל שקץ מגולה זה מדבר עלינו - על זה אין חולק. אני לא מדבר על הציונות, אבל הנבואה הזאת לא נמסרה לציונות, הנבואה הזאת נשלחה לערי ישראל, אתם לא תשאו עוד חרפה, והחרפה זה גרוש, שהאדם שתישב בארץ ישראל - לא יגרשו אותו.

והדבר הזה - שלא יהיה גרוש - זה כבר לא תלוי במעשים כמו כל התהליך של הקץ מגולה. זה שהעבניות צומחות המלפפונים צומחים בפשטות זה לא היה בגלל מעשים, 'ואבדתם מהרה' כבר לא שייך שיקרה, כי אם זו פקידה, זה שייך למהלכים של הגאולה שצריכה לבוא, זה כבר מתחיל, תקרא לזה סוף גלות, תקרא לזה איך שאתה רוצה.

אז אם ככה יבוא משהו וישאל, שהדבר הזה סותר את העובדות, זה סותר את העובדות [גירוש גוש קטיף וצפון השומרון] - לוקחים מקום שהוא מקום ישוב, והמקום הזה מפסיק להיות מקום ישוב, וגוי אחר נוחר את המקום הזה - זה נקרא לחזור לחרפה, על זה הנבואה באה.

התרוץ היחידי לזה הוא, ורק זה הוא התירוץ - כל הנבואה היא רק שהארץ לא תשכל, והארץ לא תקיא, שהיא לא תהיה משכלת אדם, והגוים - הם לא יהיו בעלי הבית על הארץ, הם לא יאחזו את עצמם בגדלות בארץ ישראל. אבל לא כתוב כאן כלל מה יעשו היהודים בארץ ישראל. כפי מה שאנחנו יודעים,

שוב הסכים לבנין המקדש. הגמרא בשבת אומרת, שחמשים ושנים שנה לא רק שלא עבר אדם בארץ ישראל, אלא אפילו עוף ובהמה לא עברו, לא נשמע שום קול, שום חיים לא היו בארץ ישראל, זה היה מקום מת, וחמשים ושנים אלו - זה מהחורבן עד שעלו בזמן הפקידה, ומאז היו שעלו והתישבו ביהודה.

בגאון זה דברים מפורשים בלי שום צד פקפוק, שהגאולה העתידה תהיה באותו אופן, תהיה פקידה והפקידה הזאת תהיה ברישיון האומות, אבל לא יהיה לזה שום שייכות עם בנין הבית, אלא שיהיה 'כי פקד ה' את עמו'. הרמח"ל במאמר הגאולה מאריך, שהיו שני מהלכים - בהתחלה תהיה פקידה, ואחר-כך - זכירה. הפקידה זה עדיין לא זכירה, זכירה זה חיבור שלם. כל זכירה זה שנזכרים בשורשי הדברים, ואותם דברים שהיו בשורש חוזרים ומתגלים במהלך הזה. אבל פקידה זה כמו שמישהו בא לספור משהו. 'ויפקדים בטלאים' - משהו רוצה לדעת את המנין, אז הוא פוקד, חומש הפקודים זה מנין. 'פקד פקדתי' - אז התגלה הגאול של מצרים אבל זה היה עוד רחוק מהגאולה. משה רבנו עצמו נעלם לעוד חצי שנה. "לך רד מצרים כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך" - כמה זמן נמשך הפקידה? אנחנו לא יודעים. יש כאן פקידה, זה נראה שה' הגיע הנה, יש השגחה פרטית נפלאה מאד, אבל אחר-כך זה נעלם, זה מסתלק, ואחר-כך באה הגאולה האמיתית, שזה נקרא הזכירה.

כתוב דברים מפורשים, מפורשים לגמרי, נבואה מפורשת שמדברת עלינו, מדובר בהמשך לקץ המגולה, כאן כתובה הבטחה, שאחרי הקץ מגולה לא תוסיף עוד לשכלה, אני לא יודע לקרוא אחרת.

"כ"ה אמר ה' א-להים יען אמרים לכם אכלת אדם את ומשכלת גויין היית. לכן אדם לא תאכלי עוד וגויין לא תשכלי עוד נאם ה' א-להים. ולא אשמיע אליך עוד כלמת הגוים וחרפת עמים לא תשאי עוד וגויין לא תשכלי עוד נאם ה' א-להים".

"אכלת אדם את". פרש"י - "אוכלת אדם את" - למודה היא הארץ הזאת להשחית את יושביה. האמוריים כלו בה והיהודים כלו בה". במהר"י קרא - "אכלת אדם את, כמו שנאמר 'ארץ אכלת יושביה', שבתחלה ישבו בהם שבעה עממים וגירשה, ואחר כך הושיב בה ישראל וגירשם". ממשיך במהר"י קרא - "'לא תוסיף עוד לשכלם' - לגרשם ולהגלות ממך כמו שעשיתי עכשיו, מפני שאיני רוצה שיאמרו עוד את אכלת אדם. 'ומשכלת גויין היית' - לעולם, לפיכך אדם לא תאכלי עוד".

איך שייך שיהיה נידון כלל על דברים כאלו? מה קורה כאן? הנבואה היא ברורה. הקב"ה הבטיח, הנבואה אינה אלינו, הנבואה היא לארץ ישראל. יחזקאל נשלח לנבא לארץ ישראל. מה התרוץ היחידי על הקושיה הזאת? זה הולך לא ככה. זה הולך שהארץ נותנת פריה כי קרובה ישועתי לבוא, ובכל זאת ארץ משכלת אדם, והרי כתוב 'והיית להם לנחלה ולא תוסיף עוד לשכלם' - 'לגרש יושביך מקרבך הוא קרוי שכול'. דברים ברורים, דיבורים קדושים של רש"י. מה אתם אומרים על זה? זה לא מפריע לכם? לי זה מפריע מאוד. ואף אחד לא מדבר על זה, לא יודעים נבואה זו כלל. אבל מה אתם אומרים? הנבואה היא ברורה, מה התירוץ לזה?

יש כאן נבואה מיוחדת, שהקב"ה שולח את יחזקאל הנביא למסור נבואה להרי ישראל ולפאקים ולגאיות לכל אדמת ישראל, וכאן יש הבטחה ברורה שלא תשאי עוד חרפה, והחרפה זה חרפה של שכול, ושכול

בשנות צעירותי, שמעתי מעשה, ר' מרדכי סלונמער, הוא היה גאון גדול וצדיק גדול, והוא היה בידידות גדולה עם החפץ חיים. הוא פעם הגיע לביקור בארץ ישראל. כשחזר לחו"ל הוא שלח מכתב לחפץ חיים ותיאר במכתבו את מה שראה בארץ ישראל. כשקיבל החפץ חיים את המכתב, הוא קרא את מה שבמכתב, ועודו אחוז במכתב, הוא התחיל לרקוד מסביב לשלחן. הסתכלו עליו בתמיה, ושאלו את החפץ חיים, מה כבר כתוב שם? הוא ענה להם בהתרגשות והתלהבות - "אתם שומעים מה שר' מרדכי"ל כתוב, איהר הערט וואס ר' מרדכי"ל שרייבט, איהר הערט וואס ר' מרדכי"ל שרייבט?! כתוב שמגדלים ארבעה עשרה סוגי ירקות בארץ ישראל. הוא ראה שבארץ ישראל במארקט, בשוק, מוכרים ארבעה עשר סוגי ירקות. מה כבר יש לנו פה?! תפוחי אדמה, בצל, שום, וצנון. וואס האבען מיר, קארטאפעל, ציבעלע, קנאבעל, און רעטאן. והוא רוקד ורוקד מסביב לשלחן, באומרו איהר הערט וואס ר' מרדכי"ל שרייבט, איהר הערט וואס ר' מרדכי"ל שרייבט??!!

פשוט, שהרקידה היתה על הקץ מגולה, 'תתן פריה בעין יפה'. ארבעה עשר ירקות. מן הסתם ר' מרדכי"ל היה במחנה יהודה, מה כבר היה שם, חובעזה וחילבע, זה מה שהיה. על כל פנים, הוא ראה בעצמו ארבעה עשר ירקות, זייער גישמאק, זה מאוד נעים, החפץ חיים יצא מחוץ לגדרו מתוך התפעלות ושמחה, הוא דבר פשוט, שהשמחה של החפץ חיים היא שמחה של קץ מגולה, שהקב"ה מראה לנו. זה דבר שהקב"ה מראה מלמעלה.

כן כתוב באמצע הנבואה, והדבר ברור שהמדובר הוא על זמנים שלנו, המדובר הוא בתקופה זו. אז הבה נמשיך ללמוד את הנבואה.

הגמרא אומרת על פסוקים אלו שהוא קץ מגולה, זה אומר שהנבואה היא על תקופה זו.

"כי הנני אליכם ופניתי אליכם ונעבדתם ונזרעתם. והרביתי עליכם אדם כל בית ישראל כלה ונשבו הערים והחרבות תבנינה. והרביתי עליכם אדם ובהמה ורבו ופרו והושבתי אתכם כקדמותיכם והיטבתי מראשתיכם וידעתם כי אני ה'. והולכתי עליכם אדם את עמי ישראל וירשונו והיית להם לנחלה ולא תוסיף עוד לשכלם"

הקב"ה אומר כן ליחזקאל לומר להרי ישראל. פרש"י - "לשכלם" - לגרש יושביך מקרבך הוא קרוי שכול. אני שואל אתכם - נבואה זו ברורה היא, או אינה ברורה?! לא שייך להיות יותר ברורה מנבואה זו! הגמרא אומרת על נבואה זו, שהיא קץ מגולה. הנבואה היא ברורה, רבות! רבות, האם זה כתוב או לא כתוב?!

כתוב בכמה מקומות בגאון - בתיקונים וכן בספרא דצניעותא - שסדר הגאולה שאנחנו מחכים לה במהרה בימינו יהיה כמו הסדר של בית שני, שבהתחלה יהיה מה שנקרא בלשון חז"ל 'פקידה'. אז בבית שני, המהלך היה שכורש נתן רשיון לבנות את הבית כשנגמרו השבעים שנה לבבל. כמו שכתוב בגמ' במגילה יא, שהיו שני מנינים של שבעים שנה - 'כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם' והשני 'למלאות לחרבות ירושלים שבעים שנה'. אז כשמלאו שבעים שנה לחורבן בית ראשון נבנה בית שני, אבל כבר לפני כן, כשמלאו שבעים שנה לבבל [רש"י שם - 'ליום שנטלה בבל מלכות'], היה 'אפקוד אתכם', הפקידה הייתה מה מה שנקרא היום 'הצהרת כורש'.

ואחר-כך הוא התחרט, כמו שכתוב במדרש רבה שיר השירים (פרשה ה אות ה). אותם שאכן עלו התחילו בבניית המקדש, אבל אחר-כך כתבו שטנה להפסיק את עבודת בית א-להינו, ואח"כ דרשו השני, שהוא היה הן של אחשורש ואסתר - הוא היה מלך יהודי, והוא

אנחנו לא נמצאים כעת בגלות אדום, אנחנו נמצאים בגלות אצל אלו בני אדם, שעליהם לא נאמרה נבואה זו. הם יכולים לעשות, הם עושים בידים ממש. לא הגוים הם בעלי הבית, אלא אלו שהקב"ה נתן את הדבר בידיהם - הם יכולים לעשות הפך הנבואה. הפשט - בין כלל ישראל, ובין ארץ ישראל - נמצאים אצלם בגלות. לא על זה כתובה הנבואה. "אם לא באש קנאתי דברתי על שארית הגוים ועל אדם כולו אשר נתנו את ארצי להם למורשה ושמחת כל לבב בשאט נפש למען מגרשה לבז" (פסוק ה) - לא אדום, ולא שארית הגוים, ולא הגוים אשר מסביב, רק אלו היהודים אשר הם כאן והקב"ה נתן להם את זה בידם. אני אומר לכם - באמת, עהרלאך, אין לי תירוץ אחר. זה התירוץ!

זה לא כתוב בנבואה שיהודים לא יקחו את הארץ וימסרו את זה בידי אחרים. הנבואה שהגויים לא ימשלו, והארץ מצד עצמה לא תקיא, ולא תשכלי עוד. זה כתוב בנבואה, אבל שלא יקחו הארץ בידים וימסרו לאחרים - זה לא כתוב.

הוא דבר נורא, עס איז א געפערליכע זאך, אלו שנכנסו כאן לארץ, ולכאורה דרכם היה צריך להיות הקיום של הנבואה, ועל ידיהם ממש נהיה ביטול של נבואה זו, הוא נורא ואיום. על נבואה זו שהקב"ה הבטיח להרים ולגבעות, דרכם נהיה ביטול על נבואה זו. ודאי אין ביטול על הנבואה, אבל על כל פנים, על הלמעשה של הנבואה, הלמעשה של הנבואה היא הבטחה להרים ולגבעות, והוא לא נתקיים, מפני שיש כאלו, שלא כלפיהם נאמרה הנבואה, ומה שהם עושים - הם מחזירים בידים. אבל הפשט הוא, שזה אסון נורא, אינו סתם, אלא זו גלות נוראה. הגלות שלנו ממילא, אף קודם לכן היינו בגלות, אבל הגלות שלנו מעולם לא פסקה, אבל הגלות של ארץ ישראל עצמה לכאורה באמת פסקה! הקב"ה הראה את ההבטחה, שמתקיים 'ענפכם תתן פריה כי קרבו לבוא', כל ארץ ישראל היתה עושה פירות בעין יפה, מן הקצה אל הקצה, אפילו בתפרח, במדבריות, כל ארץ ישראל מן הקצה אל הקצה ממש, היתה נותנת פירות בעין יפה.

אבל שתהיה נבואה ברורה, בהבטחה ברורה, ויבואו אלו ויעשו מה שעשו, והם שמחים!! היינו צריכים לבכות, שארץ ישראל נפלה בידי אלו, שעל ידי ידים אלו, לא לבד שלא נתקיימה נבואה זו והבטחה זו, אלא שכתוב "יען כלימת גוים נשאתם" - בוש זה, חרפה זו, היתה על ההרים ועל הגאיות, על ארץ ישראל בעצמה היתה שורה החרפה. ארץ ישראל בעצמה היתה בזויה, ארץ ישראל נבזה. נדמה לעצמנו, כמה

אחרי המדינה בערך בתשי"ד, ושרפו את הדגל, הדגל הציוני, והמשטרה השתוללה והיה נורא ואיום, הכו מכות רצח והשתוללו, היה פחד פחדים וזה התפרסם בשעתו. אח"כ אמרו את זה לברסקער רב, סיפרו לו מה שהיה, אז אמר להם הברסקער רב, שיבוא יום והציונים האמיתיים ישרפו את הדגל. זו היה השיטה שלו, שהם לא מתכוונים לארץ ישראל, אין להם שום כוונה לארץ ישראל, וכל אלה היהודים שהולכים יחד איתם - הם טועים. אלה שהולכים עם כל הציונים החילוניים - הם טועים, כי הם לא מתכוונים לארץ ישראל בכלל. אין להם שום ענין בזה, וכך הוא אמר שיבוא יום והציונים האמיתיים ישרפו את הדגל.

בשבילי זו היה שמחה עצומה שראיתי שחכם עדיף מנביא. עכשיו ראינו איך הדברים מתקיימים, חכם עדיף מנביא [הכוונה, שבגרוש של גוש קטיף, הציונים האמיתיים ראו שהמדינה אין לה ענין בארץ ישראל]. זה מוכרח להיות ככה. הם לא מתכוונים לארץ ישראל. הם מתכוונים לדברים אחרים, לעשות פרצוף חדש לכלל ישראל. אין להם שום ענין בארץ ישראל. הם משתמשים בארץ ישראל בשביל שיהיה להם שלטון, אבל הציונים האמיתיים - הוא אמר שהם ישרפו את הדגל, אז, בשעתו, זה היה משונה מאוד, זה היה רחוק מאוד מהדעת.

אני אומר לכם מה שבילבי. זה לא שייך, זה דבר נורא, אנחנו עוד לא יודעים. אנחנו מדברים, אומרים שהם רשעים, כל מיני דברים, הם מחללי שם שמים, הכל הוא אמת ונכון. אבל כל זה אינו קשור ליום זה, כל זה, הרשעות, החילול שם שמים, זה כבר דברים ישנים, זה לא נשתנה היום יותר. אבל זה אכן נשתנה! ביום זה, היה צד של קיום הבטחה זו לארץ ישראל, והם לקחו אותה בידים ואבדו אותה. זה דבר גדול, היום, שהם חוגגים דבר זה, הוא בדיק כמו שחוגגים יום הולדת של מלך שמת. אוי! רבותי, ירחם ה'. זו אבלות של היום ממש. זו לא אבלות ישנה, זו אבלות חדשה! אף הסאטמער רב לא דיבר על פרט זה. אני פשוט מבטא את כאב הלב. אצלי זה חידוש גדול, כל היהודים שחיו, הליובאביטשער, רבי עובדיה יוסף, הבן איש חי - רבי יוסף חיים מבגדד - הם היו צריכים לפרסם נבואה זו. פעם ראיתם בפרסומים נבואה זו? אני אף פעם לא ראיתי. אני לא יודע. זה כאב לב גדול. הם עושים דברים, שמי יודע לכמה זמן נוסף מכניסים את כלל ישראל לבוץ. מכניסים את כלל ישראל לבוץ, ואף אחד לא יודע לכמה זמן. "והיית להם לנחלה ולא תוסיף עוד לשכלה". וכל הכח הוא רק בסתם. אבל אם אנחנו מוסרים בידים, על זה לא כתוב, זה דברי הרמב"ן - אנחנו הסיבנו בדינו.

"ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני". אומר הילקוט - "כיון שראתה ציון שגלויות מתכנסים וכל ישראל והשמים והארץ שמחים והיא אינה נזכרת, התחילה אומרת 'ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני'. אמר ליה - יש כלה בלא חופה? 'שאי סביב עיניך וראי'...". יש כאן משהו של קץ מגולה, אבל ציון אינה נזכרת, אז הקב"ה אומר לה - שאי סביב עיניך וראי, כולם נקבצו ובאו לך. יש חופה בלא כלה? אחרי שכתוב "ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני" כתוב "מהרו בניך מהרסיך ומחרביך ממך יצאו". כאן כתוב, שאחרי קיבוץ גלויות, לפני שציון נפדיה, יש מהרסיך ומחרביך שצריך להתקיים בהם 'ממך יצאו', זאת אומרת שיש עוד מהלך - צריך לסלק את המהרסיך ומחרביך, ממך יצאו.

...

גודל הבושה והחרפה של ארץ ישראל, מהמכות אשר הכיתי בית מאהבי, אבל זה לא כלימת גוים, זו כלימת יהודים. כלימת יהודים, הביאו לכה מצב, ה' ירחם, אני לא יודע מי אשם, הפשטות - שאנו אשמים. הנבואה לא נאמרה שארץ ישראל תנצל מכלימת היהודים, אלא שתנצל מכלימת הגוים, על זה נאמרה. הדבר נורא ואיום. נבואה חזקה ביותר, ובגמרא מפורשת, שהנבואה היא על ארץ ישראל ושנאמרה על תקופה שלנו. שלא תשכלי עוד, התירוץ הוא כמו שכתוב ברמב"ן בריש יוחי, שם הוא מדמה את הגלות שיעקב ירד למצרים לגלות אדום, הגלות האחרונה, מעשה אבות של יעקב זה סימן לבנים בגלות אדום, והוא אומר שם כמה דימויים, ואחד מהדימויים הוא "בני יעקב הם עצמם סבבו רדתם שם במכירת יוסף אחיהם" - את הגלות שיעקב ירד למצרים סבבו בני ישראל עצמם, ואותו דבר בגלות אחרונה - "וכן אנחנו עם רומי ואדום - אחינו הסיבנו ביאתנו בידם, כי כרתו ברית עם הרומיים". ברמב"ן כאן כתוב, שיש גלות שהיא לא מצד הסדר הרגיל, אלא שכלל ישראל בידים סבבו את הגלות על עצמם. כאן כתוב חידוש, שאנחנו בידים יכולים להביא דברים שבעצם מצד סדר הדברים זה לא צריך היה להיות, רק אנחנו יכולים לעשות בידים. לנו יש בחירה לעשות ולקלקל לנו דבר ודבר. כמו שאנחנו יכולים לעשות ולקלקל לנו את ההבטחה - כך אנחנו יכולים לקלקל לארץ את ההבטחה, זה בבחירה שלנו, כתוב שהארץ לא תהיה עוד חרפה בגוים ואנחנו יכולים למסור אותה לגוים.

משמעות דברי הרמב"ן הקדושים - גלות שאנחנו מסבים על עצמנו אין לה קץ. הסתכלו, גלות זו מיוחדת היא, יש בה כאב גדול, הקב"ה שלח נבואה מיוחדת על גלות זו שיבוא הקץ, אבל אנחנו הסיבנו שנתוסף על זה. זה דבר ברור, כל אחד רואה את זה, מה היה עלינו לעשות, זו קושיה, ואל תשאלו אותי.

במבצע אנטבה, הרב שך היה לו ראש מאוד פוליטי, הוא היה מאוד politically minded, היה חושב על הכל מבחינה פוליטית, ובמבצע זה הצילו הרבה, אבל גם נהרגו כמה אסירים. הוא פגע אז את הג"ר שמואל רוזנבסקי זצ"ל על המדרגות בישיבת פוניבז, והוא אמר לר' שמואל - הם עושים דברים מופקרים בלי לשאול, איך עושים דברים כאלו בעצמם, בלא לבקש מאף אחד. ענה לו ר' שמואל בצעקה - תן תודה שלא שאלו ממך, אם היו שואלים ולא היית יודע מה לענות - מה היה אז?

בימי נעוריו היתה הפגנה במאה שערים, של יהודים שיושבים במאה שערים, זה היה בשנים הראשונות של

YEPSTEIN@KEDUSHASTZION.ORG

לחוקק את חוק יסוד קיום התורה!

הרב יהודה אפשטיין - יו"ר האגודה

אלינו, בני הישיבות, אברכי הכוללים, דיינים, רבנים וכל לומדי התורה באשר הם.

איך התורה שלנו נראית? לאן היא חותרת? בשביל מה אנחנו לומדים? להישמר מפגעי הרחוב? זה הרי פשוט שאף אחד לא לומד תורה בשביל המלגה הזעומה מהכולל, ואפילו לא בשביל 'שידוך' 'מוצלח'... יש כאן משהו הרבה יותר חשוב, הרבה יותר מרומם, הרבה יותר משמעותי...

אם מדינת ישראל כבר מכירה, ולו בקריאה טרומית, בכך שלמוד התורה וההתמסרות אליה תורמים תרומה משמעותית לקיום האומה - אזי לא תהא כהנת כפונדקית! ואם על היחיד נאמר, כי גדול לימוד שמביא לידי מעשה (קידושין מ:), אזי ברמה הציבורית הלימוד ללא ספק חייב לבוא לידי ביטוי ככזה, אשר ינכיח את ה' בחיי המעשה של כולנו.

אמנם, כדי לצקת את התוכן התורני לחיים המעשיים, עלינו ללכת צעד אחד נוסף קדימה. חוק יסוד לימוד התורה הוא חשוב ללא ספק, אבל אם רצוננו באמת להפוך את ישראל מדמוקרטיה מערבית דוברת עברית למדינה יהודית באמת - עלינו לחוקק את חוק יסוד קיום התורה!

לאמתו של דבר, לא מדובר בחוק חדש. מדובר בחוק ישן-ישן, שבמאות השנים האחרונות נרמס בידי חלקים גדולים מהעם, ואנחנו בסך-הכל באים להשיב עטרה ליושנה, להחזיר על כנו את הסדר הנכון והראוי של עם ה' כמי שהתורה היא חוקתו הבלעדית, וההלכה המסורה היא המערכת המשפטית שבתוכו הוא חי. חקיקת חוק יסוד קיום התורה תהיה ההכרזה, כי הנסיון הנואל להקים עם חדש, שאמנם נושא את שם 'ישראל', אך הגדרתו הלאומית אינה מבוססת על הברית שכרתנו עם ה' ועל התורה שנועדה לצקת את התוכן המעשי לאותה ברית - נסיון זה נחל כשלון חרוץ.

כפי שחוק הלאום בא להפקיע ממדינת כל אזרחיה, וכפי שחוק יסוד לימוד התורה בא להפקיע מההבנה, ולפיה עוצמתנו הפיזית נשענת אך ורק על כחנו הצבאי, כך יבוא חוק יסוד קיום התורה ויפקיע מההבנה, ולפיה ככל הגויים בית ישראל, ואיש הישר בעיניו יעשה.

יבוא היום, והוא קרוב, והחוק ההצהרתי יקבל גם תוקף מעשי. יבוא היום, בו התורה אכן תהיה החוק במדינת ישראל. יבוא היום, בו תתקיים בקשתנו - 'השיבה שופטנו כבראשונה' - ובלשכת הגזית ישבו גדולי התורה, יורו לעם את הדרך ילכו בו וישפטו על-פי המשפטים הצדיקים שקבלנו בחורב. יבוא היום, בו לא יהיו עוד שופטי ירושלים כשופטי סדום, ולא ירמסו את תורתנו ואת כבודנו בשם 'זכויות הפרט' של אנשי דור המבול. יבוא היום, בו השבת אכן תשמר בכל רחבי המדינה היהודית, הקדושה והצניעות והטהרה יהיו הנורמה בכל הפרהסיס הציבורית. היום הזה קרוב, אבל כדי שהוא יבוא - אנחנו צריכים קודם כל להאמין בו. לא להתבייש ולא להירעע מלהכריז כי אכן, תורתנו היא דרך הישר, והיא עדיפה עשרת מונים על התרבות הקלוקלת של המערב. כאמור, להכרזות, לאמירות, לסמלים ישנה חשיבות גדולה יותר ממה שרבים משערים. חוק יסוד קיום התורה היא ההכרזה החשובה ביותר שעלינו להכריז כיום!

להתיך אותנו בכור ההיתוך הזה"לי, את כל העוולות שעושים לנו. נסתכל על עצמנו פנימה - כיצד אנחנו מתיחסים ללימוד התורה? האם אנחנו מבינים לשם מה היא ניתנה לנו? האם אנחנו מתחברים באמת למשמעות האמיתית של התורה כמסגרת כריתת הברית בין ה' לישראל? האם הלימוד שלנו נועד להגשים את הכוונה הא-להית בתכלית הבריאה? או שמא חלילה במקום שתהיה תורתנו הקדושה תורת חיים המנהיגה את האומה על כל צעד ושעל, בין בחיי הפרט ובין בחיי הכלל, היא נשארת עלובה ותחומה רק בארבעת הקירות של בית המדרש? אף נשמעו מפי דוברים של הציבור שלנו, כי יש לפטור את בחורי הישיבות משרות צבאי משום שבכל העולם מכירים בכך ש'אנשי דת' לא צריכים לשרת בצבא...

צריך להבין את עומק השבר הרעיוני, את עומק הסילוף והריחוק מכוונת התורה מצד מי שאומר משפט כזה. פינחס בן-אלעזר, הסמל של קנאת ה', אשר השיב את חמת ה' ועצר את המגפה הנוראה - נמשח להיות כהן משוח מלחמה, המנהיג את הלוחמים וקורא בפניהם את פקודת הקרב ביוצאם להכות באויב. הוא לא היה 'איש דת'. הוא היה איש, שהדת - החוק הא-להי - היא נר לרגליו בכל תחומי החיים, והוא מבין שדווקא משום כך הוא אמור להדריך את הלוחמים, להיות מעורב במה שקורה, לדאוג שהעם כולו, ובתוכו החיילים, ילכו בדרך הישר.

גם כאשר נבצר מאתנו, ציבור היראים, מלהילחם מלחמת ה' במסגרת הצבא, הנשלט לעת עתה בידי השמאל הרדיקלי והפיקוד הרופס הנתון למרותו - אין זה משום שהתורה מנותקת מהחיים. בחור הישיבה השקוע בעומקה של הלכה עושה זאת לא משום שהוא לא שייך לכלל ישראל, אלא דווקא משום אחריותו העצומה לקיום האומה. התורה מקיימת את האומה לא רק בשל רעיון סגולי שאנחנו לא תופסים ולא מבינים וממילא אין לו משמעות עבורנו.

התורה מקיימת את האומה משום שהיא דרך החיים היחידה הנתון שתבטיח לנו רווחה, שגשוג, בטחון, שלום וכל הברכות כולן! כל מערכות החיים חייבות להתנהל על-פי התורה אם רצוננו להצליח, והלימוד חייב להיות מכוון למטרה הזו!

חוק לימוד התורה נחקק אמנם מתוך מצוקה לנוכח המכשב שהופעל עלינו בידי כור ההיתוך הזה"לי, אבל לאמתו של דבר - הוא אמור להיות מכוון

חוק יסוד לימוד התורה עבר בקריאה טרומית, ורבים יראו בכך משמעות סמלית ולא יותר. אולם קיים כלל חשוב, ולפיו מה שהשמאל ומשמאי התורה מתנגדים אליו בתוקף - כנראה הוא בעל משמעות, ואיננו נוטה כלל לזלזל בסמלים. כפי שחוק הלאום בשעתו היה בעל משמעות סמלית ובכל זאת השמאל השתולל - כך גם עכשיו, יש ערך לאמירות, להצהרות, לקביעת עקרונות, גם אם לעת עתה הם אינם נושאים עמם משמעות מעשית. אף תורתנו הקדושה, להבדיל, משתמשת במצוות רבות כסמלים לביטוי ערכים פנימיים, והגדיל לעשות הרש"ר הירש בספרו 'המצוות כסמלים', לרדת לעומקם של דברים.

העובדה, ולפיה נציגי הציבור של רוב העם היושב בציון קבעו, כי לימוד התורה הוא ערך המעוגן בחוק, יש בה חשיבות ללא ספק, ולשון החוק אומר יותר מכך - "מדינת ישראל כמדינה יהודית רואה חשיבות עליונה בעידוד לימוד התורה ולומדי התורה, ולעניין זכויותיהם וחובותיהם יראו במי שקיבלו על עצמם להתמסר לתלמוד תורה לתקופה ארוכה כמי שמשרתים שירות משמעותי את מדינת ישראל והעם היהודי".

יש כאן אמירה משמעותית מאד, וחבל שהוצרכנו לחוק הזה רק כהיכי תמצי לנסות להתגבר על גזרת כור ההיתוך שמנסות האליטות הישנות להנחית עלינו באמצעות זרועותיהן הארוכות במערכת המשפטית והצבאית. אולם כנראה זו הדרך בה ה' מנהיג את עולמו, וביחוד את תהליך הגאולה האדיר שאנו מצויים בעיצומו. בלי רדיפות היהודים בגולה - הם לא היו מגיעים בהמוניהם לארץ, בלי הטרור הערבי וההבנה שלא נוכל לשבת כאן בשלום תחת שלטון זר - לא היינו ניצולים מהם ומקימים מדינה, בלי שהיו מנסים להשמידנו בתש"ח - היינו מקבלים ארץ ישראל מצומקת, וההתישבות היהודית בה היתה נידונית כלכלי ורוב ערביי ישראל לא היו בורחים, בלי שניסו להשמידנו שוב בתשכ"ז - לא היינו זוכים לנסיים האדירים, בלי שחוסייין מלך ירדן הצטרף לאותה מלחמה אחר שישראל התחננה בפניו להמנע - לא היינו זוכים לשוב לירושלים עיר קדשנו, בלי שהרשעים היו מנסים בכל כוחם להפוך את ישראל למדינת כל אזרחיה - לא היו מחוקקים את חוק הלאום. אז גם כעת - רק רדיפת בני התורה מביאה אותנו להעלות על נס את ערך לימוד התורה כערך המעוגן בחוק הישראלי.

כנראה אנחנו צריכים את הדברון הזה בכל פעם מחדש, כי אנחנו לא מסוגלים לחשוב בעצמנו על מהלכים חדשים. אבל עכשיו כשהגענו לכך, בואו נחשב חשבוננו של עולם. נניח בצד את הרדיפות, את היחס המבזה של נושאי דגל החילוניות לתורה וללומדיה, את הנסיון

שמע ישראל - עם ה(ש)קפה של הבוקר

מאמר אקטואלי יומי

לאור ההתפתחויות הגורליות המתרחשות חדשות לבקרים בחיי האומה ולאוור החסר האדיר שמורגש אצל רבים בהתבוננות אמונית על האירועים לאור ההשקפה המסורה לנו מרביתנו מעתיקי השמועה אהבה ה', עמו וארצו, אשר סללו לנו את דרך דרישת ציון על טהרת הקודש, מאמר דעה יומי מאת יו"ר האגודה הרב יהודה אפשטיין ישלח בדוא"ל לכל דורש ומבקש.

נא לשלוח את כתובתכם בדוא"ל: 1@קראתשמע.ישראל או 1@SHEMA-VISRAEL.ORG
לדרישת ציון, אקטואליה ואירתיקה.

ניתן להצטרף לרשימת התפוצה בדוא"ל: 1@קראתשמע.ישראל או 1@SHEMA-VISRAEL.ORG
ניתן להרשם לקבלת מקבץ שבועי בפורטל דייטלי איתנו בכתובת: alonshmaisrael@gmail.com

הרב חיים מאיר אינהורן
CHAIM@KEDUSHASTZION.ORG

מאמר שלוש שבועות

מאמר שלוש שבועות - והוא מאמר מתגעגע בחיבת ארץ הקודש, לקיים את שנשבענו לציון לזכור ולא לשכוח. וכדי לקיים מצות עשה מדברי סופרים של זכירת ירושלים, עלינו לדעת יסודותיה, והיסודות הם שלושה, שלוש שבועות. אלו הן שבועות מרכזיות בתורה על ארץ ציון וירושלים, ואלו הן - א. הברית והחסד והשבועה לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו. ב. ואשר נשבע למרגלים מואסי ארץ חמדה, שלא יכנסו לארץ, אם יבואו אל מנוחת. ג. ואשר נשבענו שנינו - אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני.

המאמר מוקדש בעיקר למועד של תשעה באב, בו חסרנו כל אלה, אלא שראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש וממשמש ביסודות מאמר זה כל השנה כולה, וביותר בימי בין המצרים הנקראים 'שלושת השבועות' לזכור אלו השבועות, אם לא נעלה את ירושלים על ראש שמחתנו.

כי בעמדי עלי קברות אבתי ואשתומם בחברון עלי מבחר קבריך".

אם בכל השנה כולה לא העירה ולא עוררה בי ענין העובדה, ולפיה רבותינו מייסדי התפילות ומתקני דת יהודית, לא השאירו בעבודתנו שום אזכור לשבועות על עליה בחומה או מרידה באומות - לא במהלך התפילות, ואף לא בקריאות במנהגים או במשהו מחיי היהודי - אין זאת אלא מפני שהיה נראה מדברי חכמינו ז"ל, שלא ראו בדבר זה עיקר בדת, על כן לא ראו לתת לו מקום בתפילות ובשאר עבודת ה'. אלא שמה גדלה תמיהתי, על כי אפילו ביום מועד של גלות וחורבן תשעה באב, אשר היה מצופה שיהיה זה עיצומו של יום, כמעט ונעלמו ממגילת איכה ומן הקינות, ולא עוסקים בהם וכמעט לא מזכירים, ולא עוד אלא שמכניסים צרתם לביתם, ומעלים את ירושלים על ראש, וקושרים כל כתרים לציון, וחוזרים ומזכירים דווקא את שבועת הארץ, ופותחים ומקוננים בלשוננו של רבי אליעזר בריבי קליר - "איכה אצת באפך, לאבד ביד אדומים אמוניך, ולא זכרת ברית בין בתרים, אשר בררת לבחונך"? וחוזרין וחותרין - "למה לנצח תשכחנו, למה תעזבנו?". ופרשו רש"י ז"ל - "למה לנצח תשכחנו - הלא נשבעת לנו כך? הוא שאמר המקונן איך השליך תפארת ישראל ולא זכר שבועה אשר כרת לאומניך?".

ולא בתשעה באב לבד, כי אם בכל השנה כולה - לא טרחו חכמינו להעמיד זכרונות קבועים לשבועות המרידה והחומה, ולא דאגו לנו שלא נשכחם, ומאידך - הרי שלא פסקו מלהעמיד לפנינו את שלוש השבועות היסודיות של ארץ ישראל, ובכל מקום ומקום השאירו אמה על אמה זכר לירושלים, כל צורת תפילה - 'דרך ארצם אשר נתת לאבותם העיר אשר בחרת והבית אשר בנית לשמך' - נזהרו עד הקצה האחרון לכל נעבור על שבועתנו, וכל תוכן התפילות מלאים תדיר מדבר זה - על עמך, על ארצך, על עירך ועל נחלתך, וזכרות עמו הברית לתת את ארץ האמורי, אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק, ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם, לאמר לך אתן ארץ כנען חבל נחלתכם, ובכל יום פעמיים באהבה, על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם, ותחת לחופה, ובימים טובים ובמועדים, לא תשכח, ובספר חרדים פסק שהיא מצות עשה מדברי סופרים לזכור את ירושלים.

ובוודאי, שכל אות וכל תיבה של חז"ל מלאה חכמה אין קץ, אבל מצורת מצות תלמוד תורה, שאין מתחילין סוגיה מן האמצע, ואם הגיע אדם עד לכתובות קיא, הרי פשיטא שכבר ראה כיצד מתיחסת תורת משה לארץ ישראל, נתן עיניו בגודל אהבתה בדברי הנביאים, מרכזיותה בכתובים, למד סדר זרעים תורת ארץ ישראל, מצפה הוא לעבודת המקדש שבסדר מועד, כל שכן שלמד את המשנה שנפסקה להלכה עליה נסובה הסוגיה - הכל מעלין לארץ ישראל, ואף אחד לא יכול להוציא ממנה, שהכל מעלין לירושלים, וכולם נשארים בה.

ואיך יתכן, שבסוגיה כל כך מרכזית ומקיפה כסוגית ארץ ישראל אשר היא נחלתנו גאון יעקב אשר אהב סלה, ישנם כאלו, שכל הסוגיה שלהם מתחילה ונגמרת בעליה בחומה? האם חסר בתורה נושאים על ארץ ישראל? והלא תורה תחילתה ארץ ישראל וסופה ארץ ישראל. תחילתה - "ומה טעם פתח בבראשית?". וסופה - באבי נביאים המשתוקק אליה - "ויראהו ה' את כל הארץ את הגלעד עד דן ואת כל נפתלי ואת ארץ אפרים ומנשה ואת כל ארץ יהודה עד הים האחרון ואת הגלב ואת הככר בקעת ירחו עיר התמרים עד צער ויאמר ה' אליו **זאת הארץ אשר נשבעתי** לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתננה". ומה היינו אומרים, אם היו אנשים שבבואם לעסוק באהבת עולם - אהבה רבה, היא משוש חיינו תורתנו הקדושה, תורת ה' תמימה משיבת נפש, היו מתחילים את הסוגיה באגדת דברי רבותינו ז"ל בגמרא מסכת שבת - "אף דברי תורה יש בהם להמית ולהחיות... למשמאילים בה סמא דמותא"... ומה אם היה יוצא ספר 'הקדושים' בהלכות תלמוד תורה על שם דברי רבותינו חכמי משנה - "אל תעשם עטרה להתגדל בהם, ולא קרדום לחפור בהם"? ועיקר הדיון היה בגדרי חופר, האם זה נקרא חפירה בתלמוד תורה או לא... זו תורה וזו שכרה?

אותו דבר עצמו ממש - בסוגית אהבה של ארץ ישראל. האפשר שהשאלה הראשונה ששואלים בנושא היא: ומה עם שלוש השבועות? ואם ישאלך אדם כך, בטרם תענה ותפנה לרמב"ן או לאור שמח, אמור לו ולעצמך - "מי יתנני משוטט במקומות אשר נגלו א-להים לחזיון וציריך, אפל לאפי עלי ארצך וארצה אבניך מאד ואחונן את עפרך, אף

וזאת, לפי שענין ארץ ישראל וירושלים גדול הוא בבית המלך - מלך מלכי המלכים, וזכרו מלא בכל דת ישראל, וכל התורה והנביאים והכתובים ודברי חכמים - מלאים באהבתם, וכל התפילות, הדמעות, בקשות, מחשבות מובילות לירושלים, 'אשר שם הזהב - אלו דברי תורה, וזהב הארץ היא טוב - מלמד שאין תורה כתורת ארץ ישראל, שם הבדולח ואבן השוהם וגו' - מקרא, משנה ותלמוד ותוספתא ואגדה, 'ונתן להם לישראל ארץ ישראל שהיא קלארין של הקדוש ברוך הוא, כל הטובות שבעולם ממנה, 'שהכל מצפים לראותה, חמדת כל ישראל וחמדת ה' יתברך, כל העליונים והתחתונים כולם תשוקתם אליה' 'לְבִי יֵאָהֵב לְחֶבֶק בְּזִרְעוֹת עֵפֶר אֶרֶץ, וְאֶחָשֶׁק בְּפִי נֶשֶׁק אֲבִינִי'.

ובתוך כל ים האהבה הזה יש אי אחד שהוא קודש קודשים, אהבה שבתוך אהבה. "ואומר אני, שראה שלמה ברוח הקודש שעתידין ישראל לגלות גולה אחר גולה, חורבן אחר חורבן" (רש"י הקדמה לשיר השירים). זהו ספר שכל כולו קריאת כיוון למחשבות הנכונות במצב של גלות מארץ ישראל, מלא בהרגשות המתאימות בסיוטאציה של חורבן ירושלים ובית המקדש. "ויסד הספר הזה ברוח הקודש, בלשון אשה צרורה אלמנות חיות, משתוקקת על בעלה, מתרפקת על דודה, מזכרת אהבת נעוריה אליו, ומודה על פשעה, אף דודה, צר לו בצרתה, ומזכיר חסדי נעוריה ונוי יופיה וכשרון פעליה, בהם נקשר עימה באהבה עזה - להודיעה... כי עוד היא אשתו והוא אישה, והוא עתיד לשוב אליה".

ובתוך זה האי קודש קודשים של אהבה, יש אפיריון אחד, משל אחד תוכו רצוף אהבה - "השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ". ופרשו רש"י, שהיא אזהרה לאומות העולם להודיעם כי האהבה בינינו חזקה, ושיזהרו מלהעיר ולעורר - מלגרום שום שנאה בינינו, וסיים שם רש"י, "וז"ל - "יש מדרשי אגדה רבים ואינם מתיישבים על סדר הדברים". וכוונת רש"י לאגדת דברי רבותינו ז"ל בגמרא מסכת כתובות בתוך כדי סוגיה גדולה של שני דפים מלאים חיבת ארץ ישראל, שדרשוהו על שלוש שבועות ועל שש שבועות - שלא למרוד בגויים ולא לעלות בחומה, וגם לא לרחק את הקץ ולא לגלות הסוד לגויים, עיין שם.

אלא שאני צריך לבקש סליחה ומחילה, הרב ראה בכותרת שכתוב 'מאמר של שבועות', גרמתי לכם בטעות לחשוב שתמצאו כאן שוב על עליה בחומה או מרידה באומות, אנא - סלחו לי מחולי, וכתשובת המשקל על שלוש השבועות אשר עשיתי מכם, אשר גזלתי אז אשיב, כפל אשלם, ארבעה וחמישה, קחו נא בתור תשלום ממיטב שדה שבועות היסוד של ארץ ישראל, וממיטב שבועות כרמי חכמינו אשר עומדים עלינו להזכירם כל הימים. אם עדיין אתה מחפש לעסוק במרידה באומות, בהצלחה, אבל לא זה המאמר המתאים'. המאמר האהוב הזה דווקא בוכה ומקונן עליך - בן תורה יקר. אתה, שבשבילך ניתנה ארץ ישראל כולה, ואתה מצמצם את השיח על נחלת ה' האדמה אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו, ודוחק את כולו לתוך עליה בחומה. אדרבה, בדרך רבותינו נלך², והם הרי לא דאגו להעמיד לפנינו את השבועות המזכירות את הלכות ההרחקות שבארץ ישראל, וזאת לעומת השבועות על קרבת ארץ ישראל אשר לא הפסיקו מלהעמיד סביבנו ביום חול ובשבת. ואף בכניסת שבת מנהג ישראל הוא, לדבר בשיח אהבה וקרבה של שיר השירים, ושם המשל הוא על כלה בת ישראל - אתי מלבנון כלה. והנה הכלה הולכת ללמוד ולהחכים בענין הבית שהיא עומדת להקים, ההורים מצפים כי היא תלמד על גודל מעלת הבית היהודי, לאמר לה: אחותי - מקימה את ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיים את בית ישראל, בתי - אשריך הנה בא יומך, מי יתני לַעֲתִידֵי יְלָדֶיךָ כְּמוֹ שִׁפְרָהּ וּפְרֻעָהּ מִיִּלְדָּתָהּ בְּאַבְנֵיךָ. אך מה יאמרו אם במקום כל מהות הנישואין - אהבה ואחוה, שלום ורעות, גילה, רינה, דיצה וחדוה - תלמד בתם הכלה המיועדת רק על הלכות הרחקות? וארץ ישראל? הלא כלה את - זאת אֶתְאָנָה לְיוֹם יָבָא חֲתָנָהּ וְאֵת - פֶּלָה וְהַתְפָּאָרִי בְּעֵדֵי עֲדָנֶיהָ. והמאמר הזה בסך הכל מנסה קצת להיות המדריך הטוב, ולומר לה - ציון, אחותי - אֵל תִּאֲמָרִי לִי אֲשֶׁר זָקְנָה הָיוּתְךָ לְאִישׁ, עוֹד תִּתְעַדְּגִי חֲלוּץ הַשָּׂדֶה לְגִדְּרָךְ, למען ציון לא אחשה ולמען ירושלם לא אשקוט, ומשוש חתן על כלה ישיש עליך א-להיך, מזל טוב - ציון, תִּלְדִּי בְּנֵי שְׁשׁוּעֶיךָ בְּעֵת עֲדָנָה תִּתְחַדְּשִׁי בְּנִעוּרִים כְּנָשְׁרֶיךָ.

אז הנה דף קיצור להדרכת כלת לבנו, היא ארצנו הקדושה, לגזור ולשמור.

א - **נשבע ה'** לאבותינו לתת לנו את ארצו - ארץ צבי ארץ חמדה, וכתת לנו ברית על זה.

זו שבועה יסודית מאד, אנחנו חוזרים עליה שוב ושוב, התורה חוזרת עליה כל הזמן.

בתורה 'הארץ אשר נשבע ה' כבר נהיה ממש כמו שם של ארץ ישראל, 'שם' זה מהות, הקב"ה מקפיד לקרוא לה באופן עקבי 'הארץ אשר נשבעתי'³.

[התחלתי לספור כמה פעמים הקב"ה חוזר על זה בתנ"ך - והתיאשתי באמצע, כנראה מעל מאה, זו ללא ספק השבועה הדומיננטית בתנ"ך ובפער ענק].

ב - אבינו שבשמים מקפיד מאד שיכבדו את ארץ ישראל, ומקנא לציון שיאהבו וירצו אותה.

נשבע ה' ונשא ידו - שמי שלא רוצה אותה - 'הארץ אשר מאסתם בה', 'כל מנאצי לא יראה' - התורה חוזרת שוב ושוב, ומזכירה לנו את השבועה הזו, ואת משמעותה.

ובבני גד וראובן מתריע משה (במדבר לב) שאסור - ויש על זה שבועה ה' - 'להניא את לב בני ישראל מעבור אל הארץ אשר נתן להם ה', ובמסור של דברים (א) מלמד משה שזו שבועה דו-צדדית, שמי שאכן אוהב אותה - כל המתאבל זוכה ורואה בשמחתה, שנאמר "ויקצף וישבע לאמר, אם יראה איש באנשים האלה... את הארץ הטובה אשר נשבעתי... זולתי כלב בן יפנה הוא יראנה ולו אתן את הארץ אשר דרך בה". והתורה חוזרת ומקבעת את השבועה (ראה במדבר כו סד-סה, בדברים ב, יהושע ה, יחזקאל כ פעמיים). ואלו דברי דוד מלך ישראל משיח ה' בספר תהילים שלו - "וימאסו בארץ חמדה לא האמינו לדברו, וירגנו באהליהם לא שמעו בקול ה', וישא ידו להם להפיל אותם במדבר, ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות" (קו). ונאמר (צה) - "והם לא ידעו דרכי, אשר נשבעתי באפי אם יבאון אל מנוחתי". ופרשו רש"י - "אל מנוחתי - לארץ ישראל ולירושלם אשר קראתיה 'מנוחה', שנאמר 'זאת מנוחתי עדי עד'".

ובמסכת סנהדרין (קי) פירש רש"י ז"ל - "**תנו רבנן עשרת השבטים אין להם חלק לעולם הבא שנאמר ויתשם ה' מעל אדמתם וגו'**"... עשרת השבטים אין להם חלק לעולם הבא היינו לימות המשיח, שלא יקבלם משיח עם שאר גליות לפי שספרו בגנות ארץ ישראל ... ובדבר הזה נענשו מרגלים".

ג. **ואנחנו נשבענו לה** - שלא נשכחנה, ושנזכור אותה תמיד, וחכמינו (בבא בתרא ס ועוד) על בסיס זו השבועה, תיקנו לנו מערכת שלמה של חיים, ונפסקה בשולחן ערוך, לשים את ירושלם לנגד עינינו - בבית, באוכל, בחתונה, בתפילה, כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו המזכירים חומתיך ירושלם. גם הקב"ה נשבע, כמבואר בפסיקתא (כט ג). ככה נראית שבועה שהיא חשוב לחז"ל שנזכור, זו שבועה שחשוב לעם ישראל

שלא נשכח, איכה בא צר ואויב בציון עיר ממלכת, איכה רגל זדים אדמת קדש דורכת, ובא כל ערל וטמא מבית לפר כת, מקום אשר כהן גדול ירא שם ללכת.

ובו ביום מועד של תשעה באב, יום השבועה לירושלים לכל נשכחנה, כשאנו עסוקים בתשובה על חטא המרגלים שורש הגלות מאיסת ארץ חמדה, בו ביום שנשבע ה' למי שלא רוצה אותה שלא יראה אותה, אֶבְחָנָה לֵיל מַלְיָל וּמִדְבָּר מִמִּדְבָּר - נזכור אותה, נאהב אותה, ארץ ששם ה' נקרא עליה, הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו, ועיר שעניי ה' ולבו שם כל הימים, שהוא ואנחנו נשבענו לה, נשבעתי ואקיימה. יש לנו יום שלם לשבת על הארץ, להתחבק עם העפר הקדוש הזה, כמו שכתב הרמב"ם (מלכים ומלחמות פרק ה) - 'גדולי החכמים היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל ומנשקין אבניה ומתגלגלין על עפרה, וכן הוא אומר 'כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו'. לשבת, לחבק ולהתרכז בשבועות הגדולות הללו, למצוא אותן קופצות שוב ושוב מהקינוח, לגלות אותן ב'איכה', נדרי לה' אשלם בחצרות בית ה' בתוככי ירושלם [אפשר להמשיך גם במוצאי תשעה באב, בשביל מה יש בין הזמנים? אולי בנחל יהודה יש עדיין אבן אחת שמחכה לנשיקה?]. זה תשעה באב, מותר גם

לבכות, אנחנו מתקנים את חטא המרגלים עכשיו, הם בכו בכיה של חיים - 'אנחנו לא רוצים את ארץ ישראל'. ואנחנו? אנחנו נשבענו! אנחנו בוכים, 'אנחנו אכן רוצים אותה!'. 'מתי אבוא ואראה פני א-להים', ושלום אָסִיר תֵּאָנָה נֹתֵן דְּמִיעֵי כֶּטֶל חֲרָמוֹן, וְנִכְסֶף לְרַדְתָּם עַל הָרָרֶיךָ, לְבָכוֹת עֲגוּתְךָ אֲנִי תִנִּים, אֶפֶל לֹאֲפִי עָלִי אֲרָצָה, וְאֲרָצָה אֲבִנֶיךָ מֵאֵד, וְאֶחָד אֶת עֲפָרֶיךָ. [מי יתְנִי מִשׁוּטֵט בְּמִקְוֹמוֹת אֲשֶׁר נָגְלוּ אֶ-לֵהִים לְחֻזְרְךָ וְצִירְךָ] וְעַתָּה אֶחָלֵם שִׁיבַת שְׁבוּתְךָ, אֲנִי כְּגֹר לְשִׁירְךָ.

...

1. והאמת, שבדרך כלל העסוקין תדיר בסוגיית השבועה על עליה בחומה, הם מציגים 'תרת' דסתר' בצורה פלאית ממש, כי הרי השבועה היא לא לעורר את האהבה, אבל מאידך - הם אלו הטוענים, כי המטרה הייתה רק להעביר על דת, אם כן זו עבירה חמורה מאד, אבל כמובן לא הפרה של השבועה, כי השבועה היא לעורר אהבה, לא לעורר שנאה... [שלוש השבועות הללו מקומן דווקא במגילת האהבה של שיר השירים, הן לא מופיעות במגילת איכה... ובאמת, במגילת איכה מוזכרות דווקא השבועות של חיבת ארץ ישראל]. לעורר שנאה זה חמור מאד, להעביר על דת זה נורא, אבל זה לעורר את האהבה... משל למה הדבר דומה, לחילוני רח"ל שילבש בגדי לבן ספורטיביים לצורך חילול שבת, שיענש על חילול שבת, אבל לא יענש על יוהרה שלובש בגדי לבן בשבת... הנפקא מינה מה העבירה, היא נפקא מינה מה התשובה שצריך על זה. על-כן, מכיון שהעברה לא הייתה שעוררו אהבה מדי מוקדם, אלא שעוררו שנאה בינינו לבין אבינו שבשמים, הבה ונעשה 'תשובת המשקל', ואת המדינה הזו בעצמה ניתן מתנה לה' שתהיה כולה על פי תורה...
2. מעניין לציון כי אותם מרבתינו שדנו בשבועות ההרחקה, אכן עשו זאת רק אחרי הקדמה מלאה וארוכה בחשיבות ואהבת ארץ ישראל - האבני נזר יורה דעה סימן תנ"ד, והאור שמח במכתבו - עיי"ש.
3. או 'אשר נשבע ה' לאברהם ליצחק וליעקב', או 'לאבותיכם'. לפעמים הנוסח הוא 'על האדמה אשר נשבע'. איני יודע אם יש עוד מסר בכל התנ"ך שה' חוזר עליו פעמים כה רבות. הערת המערכת - בספר 'לך אתננה' מאת מתתיהו ברנע נמנו 397 (!!!) לשונות הבטחה על ארץ-ישראל רק בחמשה חומשי תורה בארבעים (!!!) צורות אצורה שונות. עובדה זו אינה מותרת צל של ספק באשר לקביעה הנ"ל, ולפי זה הנושא המרכזי עליו נסוב ספר התורה הנתון בידינו מאת ה'!

הרב בצלאל גנז
BGANZ@KEDUSHASTZION.ORG

תקוה ונחמה

כליו, והאר"י ותלמידיו והבאים אחריהם עד דור אחרון. וכשיבוא משיח צדקנו, עם ישראל יבוא לפניו עם התורה שלמד הרבה בגלות, ולא נבשו ולא נכלם.

ממילא יש להסיק, כי את אשר החסרנו מחורבן בית המקדש וביטול העבודה צריך לחפש בכיוון אחר.

וכבר מצאנו את השיב החבר על טענתו של מלך כוזר, שהשיאפה לחזרה לארץ ישראל להשיב את שבוינו כראשונה נעלמה מליבות עם ישראל (מאמר שני אות כג במהדורת גניז) -

"הובשתני מלך כוזר. והעוון הזה [על חוסר השאיפה לחזור לארץ ישראל - ב.ג.], הוא אשר מנענו מהשלמת מה שיעדנו בו הא-להים בבית שני. כמו שאמר (זכריה ב' יד) 'דני ושמחי בת ציון'. כי כבר היה הענין הא-להי מזומן לחול כאשר בתחילה אילו היו מסכימים כולם לשוב בנפש חפצה. אבל שבו מקצתם ונשארו רובם וגדוליהם בבבל, רוצים בגלות ובעבודה שלא יפרדו ממשכנותיהם ועניניהם... כי הענין הא-להי איננו חל על האיש אלא כפי הזדמנותו לו [כפי הכנתו בפועל - ב.ג.] אם מעט - מעט, ואם הרבה - הרבה. ואילו היינו מזדמנים לקראת א-להי אבותינו בלבב שלם ובנפש חפצה, היינו פוגעים [כלומר מקבלים - ב.ג.] ממנו מה שפגענו אבותינו במצרים. ואין דבורינו 'השתחוה להדום רגלי' ו'מחזיר שכינתו לציון' וזוהל זה, אלא כצפצוף הזרזר [כלומר מהפה ולחוץ - ב.ג.]".

ובסיום ספרו כתב -

"אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד. כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו' (תהילים קיב יד). רוצה לומר, כי ירושלים אמנם תבנה כשיכספו בני ישראל לה תכלית הכוסף, עד שיחוננו אבניה ועפרה".

בנין בית המקדש ועבודת הקרבנות - למרות שלכאורה במבט ראשון נראה שהן עוד מצוות כשאר מצוות התורה הנכללות בתר"ג - באמת אינם כאלה! הם יוצאים מהכלל [ויותר נכון לומר - הם הכלל עצמו, וכדלקמן].

ראיה חזקה לכך שבמצוות בנין בית המקדש, יש משהו שונה וקריטי יותר משאר המצוות, ניתן להוכיח מדברי רש"י, תוספות ועוד ראשונים (בסוכה מא). המביאים את האפשרות, ולפיה בית המקדש העתידי ירד בנוי מהשמים. בלי להכנס במסגרת זו למקורות האחרים בחז"ל ובראשונים, ולפיהם המקדש יבנה בידי אדם, ולשוב האחרונים את הסתירה שעל-פניה, הרי שאנו מוצאים כאן דבר יחודי ויוצא דופן בהחלט בעולמן של מצוות.

מצוות בנין בית המקדש, שהיא אחת מתר"ג מצוות שנצטוונו עליהן כבני אנוש

כזאת העולם כולו מקצה ועד קצה פנוי לגמרי מעסק התורה הקדושה, ובלתי עסקו והגינו לבו עתה בזה העת בתורה, היו נחרבים כל העולמות וכרגע ספו תמו ח"ו".

ובפרק כו -

"ואם ח"ו היינו כולנו מניחים ומזניחים אותה מלהתעסק בה מכל וכל, גם העולמות כרגע היו מתבטלים מכל וכל ח"ו. מה שאין כן בכל המצוות ואפילו מצות התפילה, שאפילו היו ח"ו כל ישראל מניחים ועוזבים מלהתפלל לו יתברך, לא היו העולמות עבור זה חוזרים לתוהו ובוהו".

כלומר, אין מעלת המצוות בכל חיונן וחשיבותן בדרגת מעלת התורה, ואם יש לנו היכולת לשקוע בתורה, ללמוד וללמד, ולהרביץ תורה לאלפים ולרבות, זה הרי העיקר, וממילא נשאלת השאלה - על מה האסון הגדול באי-יכולת לקיים את מצות בנין בית המקדש או הקרבת הקרבנות יותר מכל מצוה אחרת?

אותו אברך ששוחחתי אתו הזדעק כנגדי ואמר - "שוב אתם עם הרעיונות של 'קדושת ציון'? הרי אמרו חז"ל - 'כיוון שגלו ישראל - אין לך ביטול תורה גדול מזה!'" כלומר, הוא תפס בדעתו, שביטול התורה שנגרם בחורבן הוא ביטול של לימוד התורה.

אבל לא נוכל להתכחש לכך, שלכאורה לימוד התורה לא נפגע כתוצאה מהחורבן. אדרבה - "גדולים צדיקים שהעמידה לי בחורבנה יותר מבנינה" (שיר השירים רבה ד!) וכל התלמוד הבבלי, שהוא יסוד קיומנו, נוצר והתפתח בבבל כתוצאה מהחורבן, שבו התקבצו כל רבותינו בעלי התלמוד בישיבות הגדולות של סורא ונהרדעא? והרבה הרבה תורה זכינו בשנות גלותנו מהגאונים והר"ף והרי"ף ורש"י והרמב"ם וכו' וכו' עד השו"ע ונושאי

ברוח הימים הללו, בהם אנו מעלים על ראש מעייננו את זכרון חורבן בית מקדשנו ואת האבלות עליו, חובה עלינו להתבונן בתוכנם של דברים.

בשונה ממצוות אחרות, שבהן עיקר ההלכה הוא עצם העשייה, גם אם לא נלוותה עליו הכוונה הפנימית ושיתוף הלב, הרי שסוף סוף המצוה התקיימה.

לעומת זאת, ביחס לאבלות שתקנו חז"ל על החורבן - הרי ברור לכל מבין, שעצם הענין הוא לא המעשה החיצוני של מיעוט השמחה ואי-אכילת בשר ויין או הימנעות מרחיצה ותספורת. אלו אינן אלא פעולות חיצוניות שאמורות לבטא את האבלות והרגשת מה שאבדנו, כדי להרגיש ולהכיר בכך שאנו לא במקום הנכון ולשאוף לחזור לימי קדם ולשנים קדמוניות.

באחת השנים האחרונות, פגשתי בתקופת שנה זו אברך הדר בשכונתי. מטבע הדברים, שיחתנו נמשכה על עניינים של ימים אלו, ועלתה השאלה מה בדיוק חסר לנו בבית המקדש, ומה האסון שלא הוקרב היום קרבן התמיד. על-פניו, כמובן, התשובה ברורה, הרי ישנה מצוה עשה [סה"מ ע"פ כ:] **"לבנות בית עבודה בו יהיה ההקרבה והבערת אש תמיד ואילו יהיה ההליכה והעליה לרגל והקבוץ בכל שנה, והוא אמרו יתעלה 'ועשו לי מקדש'".** [ושם לט] **"להקריב במקדש שני כבשים בכל יום, ואלו נקראין תמידין. והוא אמרו יתעלה 'שנים ליום עולה תמיד'".**

אבל סוף סוף, עיקר עניננו הוא לימוד התורה. לו יצויר שהיינו נתונים תחת שלטון שהיה גוזר עלינו לא להניח תפילין כמעשה דורו של רבי אלישע בעל כנפיים (שבת מט.), בוודאי היה זה רע מאד, אבל סוף כל סוף - כל עוד היה ניתן לשבת וללמוד תורה בישיבה

ובכולל, ומן הסתם לא היו קובעים על זה שלושה שבועות של אבל לדורות, ואפילו לא תשעה ימים עם הלכות שמצמצמות ביותר את סדר החיים במשא ומתן, בבנין ונטיעה וכיוצא בכך עד השיא של תענית חמורה.

כולנו גדלנו על כך ש"בראשית ברא א-להים" מלמדנו שהעולם נברא עבור לימוד התורה שנקראת 'ראשית', ו'לולי בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת'. ודבריו המפורסמים של בעל ה'נפש החיים' בשער ד פרק כה חרותים על לבנו -

"ואיך לא יתלהב לב האדם בהעלותו על לבו ומתבונן בזה העניין הנורא ותפול עליו אימתה ופחד לכל יתרפה חס ושלוש מעסק התורה הקדושה תמיד. כאשר יחשוב בלבבו - אולי ח"ו לעת

בכל העולמות, אפילו העליונים ביותר, הקב"ה מתגלה על-ידי לבושים, המעלימים את מהותו ועצמותו. אותו עצמו כפי שהוא, כמובן אי אפשר לראות - "כי לא יראני האדם וחי" (שמות לג כ), וכפי שפרשו חז"ל (במדבר רבה סוף נשא), שאפילו מלאכים עליונים שנקראו 'חיות' - גם הם אינם רואים את הקב"ה עצמו.

אבל בעולם התחתון שלנו, שם דווקא נתאוה הקב"ה שתהיה לו דירה, שבה יתגלה כביכול בכל עצמותו, כדברי המהר"ל לעיל. מטרה זו תתממש בזמן הגאולה שעליה נאמר (ישעיה ל כ) - "ולא יכנף עוד מוריק והיו עיניך רואות את מוריק". ופרש"י: "לא יתכסה ממך בכנף בגדיו, כלומר לא יסתיר ממך פניו".

הגילוי הגדול הזה - הוא הוא ענינו של בית המקדש! לו אנו מצפים, שרק בו ועל-ידו תתקיים מטרת כל הבראה ותכליתה.

ונזכה ליעוד הגדול של "והלכו גויים רבים ואמרו לכו ונעלה אל ה' אל בית א-להי יעקב" (ישעיה לג) ויפצחו הרים רינה ויצהלו איים במלכך ויקבלו עול מלכותך עליהם ויתנו לך כתר מלוכה!

...

א-להים". ומבאר המהר"ל (בנצח ישראל נב), שבשונה מהר ושרה, בית הוא מקום שבו עיקר מקומו של האדם - "כי הבית ששם הדירה - היא חיבור בעצם... בית המקדש הוא המקום שה' יתברך יש לו חיבור ודבקות עם התחתונים".

ומבאר בספרים, שענין ה'דירה' של ה' יתברך, היא כמו משל למלך בשר ודם. כאשר הוא יוצא להיראות לפני אנשי מדינתו, עליו ללבוש את בגדי המלכות היקרים שלו כדי להראות מכובד בעיני רואיו, ככתוב (ישעיה לג יז) "מלך יביפו תחזנה עיניך". יתרה מזו - לאנשים הפשוטים, די לו שהוא נראה בלבושיו הרגילים, ואילו לאנשים הקרובים אליו - עליו להיראות בלבושים מיוחדים יותר כדי שיכבדוהו.

המשותף לכל אלה, שהמלך נדרש להתאים עצמו לפי רמת האנשים שהוא יוצא לראותם. לעומת זאת, בדירתו הפרטית, המלך אינו צריך להתאים עצמו לאיש. הוא נמצא שם כפי שהוא. בלי שום התאמות וכיסויים. זהו הדבר המיוחד בביתו הפרטי של האדם, שבו הוא נמצא כפי שהוא בעצמו. שם הוא מרגיש בבית.

בדומה לכך, יש להבין את ענין ה'דירה' אצל הקב"ה.

לעשותן, והתורה הרי לא בשמים היא - פתאום נהפכת למצוה שיתכן שתקום בעצמה על ידי שמיים!!?

מהפסוקים עולה, שבית המקדש הוא מקום גילוי השכינה בעולם ותכלית הבראה של "כל הנברא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" (ישעיה מג ז). הוא הפלטפורמה שעליו ורק על ידו יתכן גילוי כבוד ה' בעולם, כדברי חז"ל - "נתאוה הקדוש ברוך הוא שיהא לו דירה בתחתונים" (תנחומא נשא טז), ובנינו הוא קיומה של תכלית כל מעשה הבראה.

בתורה נאמר בשיאה של שירת הים (שמות טו יז-יח) - "תבאמו ותטעמו בהר נחלתך מכן לשבתך פעלת ה' מקדש ה' כוננו ידך. ה' ימלך לעולם ועד".

בתפילת שלמה בעת בנין בית המקדש הראשון, הוא אומר (מלכים א ח כז) - "כי האמננו ישב א-להים על הארץ הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך".

וישעיה אמר (ס א) - "כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי. איזה בית אשר תבנו לי ואי זה מקום מגורתי".

ואכן, בית המקדש נקרא בדברי חז"ל 'בית' (פסחים פח). - "לא כאברהם שקראו 'הר' ולא כיצחק שקראו 'שדה', אלא כיעקב שקראו 'בית' שנאמר 'אין זה כי אם בית

הזכות לבנות אחת מחורבות ירושלים (ברכות ו:)

בשערי ירושלים

לפני כמה שנים התחלנו עם הכנסת אורחים בחגים ברחבת החורבה. כל שנה פתחנו נקודות נוספות, והשר הרב מאיר פרוש עזר לנו בחלק מהחגים. ברחוב השלשלת פתחנו 'פונדק נקדימון', והרחבנו את הפעילות לכל השנה. בס"ד עמותת 'מוסדות העיר העתיקה' שע"י קהילת 'אדרת אליהו' השיגו תורם לשיפוץ המקום, ולקחו חסות על החזקת המקום [ניתן לתרום ישר להם במקום או דרך נדרים פלוס].

היו חגים שמצאנו תרומות גדולות אבל אף פעם לא כיסינו את ההוצאות שעוד יותר גדולות, ולכן חשוב לעזור לשיפוץ בשער שכם כדי שנוכל להמשיך בזכותך.

לפני

אחרי

5000 ש"ח לחודש, ואנו זקוקים לציבור שיעזור, בהוצאות קבע (אפילו קטנים) ובתרומות חד פעמיות, עקב כי העלויות גדולות, וחסר לנו הרבה להשלימם.

כאשר נכסה את הוצאות בחנות זו נוכל להתרחב לחנות נוספת באזור להרחיב את גבולות הקדושה לרווחת הציבור.

ניתן לזכות בהחזקת ארבע אמות בירושלים בהוצאת קבע של 100 ש"ח לחודש.

ניתן לקנות זכות בשתיה להולכי הדרכים וכן כיבוד קל לחיזוק הנוכחות המקום, איש כמתנת ידו כבכרת ה' אשר נתן לך.

יצאנו למבצע 60 גיבורים שיקחו על עצמם את שכירות המקום למשך שנה, להתרים את חבריהם ב1000 ש"ח.

ניתן לתרום דרך נדרים פלוס קופת ממלכת כהנים - קטגוריה בשערי ירושלים.

ליל שישי פרשת מטות מסעי

שיעור מיוחד בנושא איתור

מקומות בתנ"ך ומסעות בני"י במדבר

עם הרב אורי אנגלרד שליט"א

בשעה: 21:30

מיקום: רחוב הנביאים 12 (סמוך לתחנת הרכבת הקלה שער שכם)

בשערי ירושלים צ'ולנט ליל שישי Hachnosas Orchim

במקום יוגשו:

- כיבוד קל
- צ'ולנט ליל שישי
- שישי רגש

במסגרת סדרת שיעורי ליל שישי בנושא הפרשה:

- פרשת דברים: מסכת מידות - בית המקדש
- פרשת מטות: מקומות בתנ"ך
- פרשת כי תצא: דיון כיבוד מלחמה
- פרשת שופטים: דיון מלך

מי גרם לרגלנו שיעמדו במלחמה? שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה!

הגמרא (ברכות ו:) מפליגה בחשיבות המשמח חתן וכלה, שהוא 'כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים'. לפנינו הזדמנות מיוחדת לבנות אחת מחורבות ירושלים ממש, לא רק כאילו אלא לעבדך באמת.

בס"ד, לאחר עבודה של שנים וזינו לגאול חנות חדשה, מידי הערבים מול שער שכם. מדובר באזור אסטרטגי, ובכך הנוכחות שם נזכה בעזרת השם לשנות את המרחב הציבורי באזור כולו.

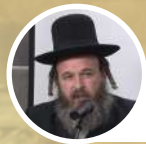
שנה שעברה התחלנו בחלוקת צ'ולנט ליל שישי, ואחרי תקופה סגרנו את המקום לשיפוץ בסיסי. בחג הסוכות פתחנו את ה'הכנסת אורחים' והקמנו שתי סוכות לרווחת הציבור. לאחר מכן העירייה החליפה את הגגון החיצוני, ובטעות התנתק החשמל לכמה חודשים. מפני חוסר תרומות השיפוץ התקדם לאט, ורק לפני חג השבועות חזר החשמל ונפתח המקום מחדש. רואים את הצמאון של עוברי הדרך בפרט בשבתות אז אי אפשר לטלטל או לקנות בקבוק מים, וכאן בלבד אפשר לירות את הצמאון בדרך לכותל. מידי ליל שישי מתקיים שיעור על נושא הקשור לפרשה וחלוקת צ'ולנט לציבור הרחב, מגיעים כמה עשרות מידי שבוע לשמוע את השיעור ועוד רבים מהעוברים ושבים נעצרים לשתות ולשאוב כח להמשך הדרך.

בחודש אלול מתוכנן לפתוח את ההכנסת אורחים חלק מהיום, וגם לפתוח כולל חזרה על הש"ס 3 דף ליום.

כמו כן המקום מיועד לאירועים וכנסים 500 מקומות, עשינו במקום כבר שבע ברכות, ואירועים נוספים, ואנחנו פתוחים לעשות אירועים לציבור הכללי.

כדי לסיים את השיפוץ [מזגנים, צבע, מטבחון, הרחבת החשמל ועוד] וכן להחזיק את שכירות המקום צריכים

הרב משה מלוביצקי
MM@KEDUSHASTZION.ORG

מבירון לציון

שוב חלפה שנה.

אמנם, גם במהלך שנה זו המשיכה גאולת קמעא קמעא בתחומים רבים, בהמשך שיבת עם ה' לא- להיו, בשבוע חלקי ארץ ישראל נוספים לבעליהם, בהחלטות מבצרי הרוע של שופטי ויועצי הרשע, ההחלטות שנחשבות לפעמים למתבונן השטחי כהתחזקות, ועל כולנה - בהתגברות הצפייה הדרוכה והממשית להשבת השכינה לציון ולחידוש העבודה בהר בית ה', מקום מקדשנו, אשר עינינו ולבו של ה' שם כל הימים מאז מקדם, ועתה בהתנוצצות גאולתנו הממשמשת ובאה, פוגשים שם עיני ה' ולבו את עיני ולב עם ישראל שחוזרים לשם בהשתוקקות, ובכיסופים, בתנומות על משכב ובהקיץ.

ובכל זאת, עדיין לא נושענו. חולף יום ועוד יום, אין תמיד של שחר, גם אין תמיד של בין הערביים, ואין מזבח לעולה. איה השה לעולה, היכן העצים והלבונה ואיפה סממני הקטורת. נכסה בן ישי ועדיין לא התגלה בהדרו, אין עינינו רואות כהנים בעבודתם, לויים בדוכנם וישראל במעמדם, אף לא את עיני העדה יושבים כאן הסהר בלשכת הגזית.

על זה היה דוה לבנו, על אלה חשכו עינינו - על הר ציון ששמשו, שועלים הלכו בו.

נער הייתי גם זקנתי, והבחנתי בתופעה מעניינת המתרחשת מדי שנה בתקופה זו של ימי בין המצרים.

מתבונן אני מחד בבני ציון היקרים, אלה שבמהלך השנה כולה מרבים להתפעל, להודות, להלל ולשבח את ה' על רוב חסדיו שאיתנו, על שמראנו עין בעין בשבוע ה' ציון, על אשר העלה את בני ישראל מארץ צפון ומכל הארצות אשר הדיחם שמה והשיבם על אדמתם אשר נתן לאבותם בכח גדול ובזרוע נטויה באותות ובמופתים, ועל אשר זורק עלינו מים טהורים ומטהרנו מכל טומאותינו ומכל גילולינו ונותן לנו לב חדש ורוח חדשה לעובדו באמת ובתמים, ביראה ואהבה.

והנה עתה, בימים המוקדשים להתיחדות עם זכר המקדש והצפייה לבנינו, נעטיפים הם בעצב, לחות מופיעה בעיניהם בדברם על נקודת מרכז העולם, ציון מכלל יופי, ופעמים יש ומצטברת הלחות הזו, מתאספת ומתגלגלת על לחיים באין מעצור.

לעומתם, ניצבים אלה שטוענים תמיד שאנו נמצאים כעת בגלות הקשה מכל הגלויות, נרדפים עד צואר, בגשמיים ורוחניים, זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, את הקישואים ואת האבטיחים, את היחס המכבד ליהודים מצד הקיסרות הגרמנית ואת הכפיפות המוחלטת לתורה ולגדוליה של ממלכת רומניה, זכור נזכור ותשוע עלינו נפשנו בזכרנו את החזקת התורה האדירה של מדינת הונגריה ואת מפעלי הצדקה והרווחה המדינתיים של אוקראינה המעטירה, צניעות וקדושת רחובות צרפת כאש עצורה בלבנו, ועתה נפשנו יבשה אין כל, ניתנו למשיסה ולבז, טוב לנו שוב מצרימה וברוקלינה, או לנו שכך עלתה בימינו, צפינו לגאולה והגיעתנו תמורה, וכי לזה חיכינו כאלפים שנה? ה' הטוב יכפר בעדם. גם מזדים יחשון אף את מי שאינם עבדי, כי כן תפארתו עבור על פשע.

אך למרבה הפלא, דווקא בימים אלה אנו מתוודעים למצוקה שלהם מול לוח השנה היהודי. הם לא מצליחים להתחבר לאירוע הזה של 'בין המצרים'. וכי מה חסר לנו, ברוך ה' החיים טובים, בתי הכנסיות והמדרשות מלאים וגדושים, הישיבות וחצרות החסידיות פורחות וצומחות, מה בדיוק חסר לך? היהדות כל כך יפה ומושלמת כמו שאנו מכירים אותה, רק אל תהרוס, כל המוסיף גורע. השבעתי אתכם בנות ירושלים בשלוש שבועות, אל תכניסו לי ב"י ניסן, היום העמוס בשנה, מצוה חדשה של קרבן פסח. לא ראיתי את זה אצל אבותי מדורי דורות, פשטתי את כותנתי איככה אלבשנה, רחצתי את רגלי איככה אטנפם בדם קרבנות ובמיחוי קרביהם, יפה וסטריילית היא היהדות שלנו, מוכן גם לצום יומיים בתשעה באב ובעשרה בו, ובלבד שלא תשנה עלי סדרי עולם.

מה חסר לנו? רוצה שנוצם, הננו. שלא נערך חתונות שלשה שבועות ויום, שנתנזר מכלי נגינה וממחולות וריקודים, נקבל גזרתך באהבה. אבל שנצטער באמת, שיגע הדבר בלבנו - איך בדיוק? הרי לא חסרנו דבר, ואין לנו כפתור שבלחיצתו נהפך לעצובים...

זה לעומת זה עשה הא-להים, גאולים שנפשם שחה מהעיקר שעודנו חסר מהספר, ואוחזי הגלות שמדברים תמיד על רוע מצבו של עם ישראל, אך ברנע האמת מתגלה שהגאולה שלהם כבר נשלמה מזמן ולא חסר להם דבר.

נזכרתי בהם, בבני הקבוצה השניה, לפני מספר שבועות. ימים קשים באו על עם ישראל, כאשר הודיע פיקוד העורף בפרס ל"ג בעומר שנה זו, כי לאור המצב הבטחוני בארצנו הקדושה בכלל ובצפונה בפרט, לא תותר עליית המונים לציון הרשב"י ביום הילולתו.

פיק ברכים וחלחלה בכל מתנים, ופני כולם קצבו פארור (נחום ב יא).

פוגשני חבר עם שחר ובפיו קינה: 'שמעת? ההר סגור!'. השבתי לו מיניה וביה 'מה, ההר סגור? לא נוכל להקריב את קרבן התמיד חלילה? אוי ואבוי!'

לפתע נעלמו זמירות ההשלמה הקדושה וההכנעה כלפי הנהגת הבורא, פתאום אין זה 'עסק שלו' לדאוג לקיום העבודה אם חפץ הוא בכך. ההיסטוריה היהודית קמה לתחייה בכל עוזה ותפארתה. חזרנו לימי בני גונבי עלי וקוצעי קציעות, 'מברחי גבול' נועזים מצאצאי ישמעאל

הציעו שרותי הסתננות בסכום צנוע של חמש מאות שקלים בלבד, וידיהם היו עמוסות מרוב קופצים על המציאה, קמו אגודות קודש שגמרו אומר להלחם עד טיפת הדם האחרונה בגזרה הנוראה, אגודות אשר די בהזכרת שמם כדי להתמלא בהשראה - 'אש דת', 'נאזרת בגבורה'. עם ישראל אינו מוותר על העבודה! עם ישראל לא יתן שיקחו לו את העליה לרגל!

וכל בר לבב שם אל לבו הנעצב את אשר הטיב לבטא כ"ק האדמו"ר מזוטשקא, כפי שהופיע בטור 'זרעה אמונה' בעיתון המבשר:

"לחדרו של הרבי נכנס חסיד וכולו אנחה. הוא נאנח את האנחה שליוותה כל לב יהודי בשבוע האחרון: אנחה על שערי מירון שנגעלו, על האפשרות לעלות ולשמוח בשמחתו של רשב"י שנבזזה ונבלמה כמעט כליל. על המציאות של השנים האחרונות, שלא מאפשרת להמוני ישראל להסתופף בחצרו של התנא הא-להי, לרקד ריקודים של שמחת תורה ולהתיפח בתפילות של יום הכיפורים.

הרבי הקשיב, הזדהה עם צערו והשיבו בשאלה ממעמקי הנפש:

אמור נא רב יהודי, האם לפני יומיים, כשנבצר מאתנו לעלות ולהראות בהר ה' אשר בירושלים ולהקריב את קרבן פסח שני - גם כך הצטערת? גם כך נאנחת? גם כך נגחנת?

והוסיף לשאול מתוך דמעי של געגוע:

האם נשבר לבך ונכאך נפשך בכל רגל ומועד על כך ששועלים מהלכים בהר הבית ואין לנו האפשרות לעלות ולהראות ולהשתחוות לפני ה'? ובכלל, מתי בפעם האחרונה נצבט לבך וכאבת בתוכך על כך שעוד יום עובר מבלי הקרבת קרבנות התמיד, על עוד שבת וראש חודש שחולפים מבלי אפשרות להקריב את קרבנות המוסף, על כך שאין לנו הזכות לעלות בחולו של מועד הסוכות ולשמוח בשמחה הגדולה עלי אדמות, שמי שלא ראה אותה, לא ראה שמחה מימיו?

סיים האדמו"ר ואמר: מי יודע, אם לא זה מה שמנסים לרמוז לנו משמים, כשכבר שבע שנים שההילולא לא מתקיימת כתיקונה. מי יודע, אולי מן השמים רוצים לעורר אותנו על גלות השכינה, רוצים לעורר אותנו לכסוף ולהתגעגע, לגנוח ולבכות על ענוותה של עיר הא-להים המושפלת עד שאול תחתיה!". עד כאן הדיווח מ'המבשר'.

חושבני, שהשנה יוכלו המתקשים בכך מדי שנה, להתחבר בקלות לאוירת האבל, רק יחליפו בכל מקום בקינות, אם לא בפהם אז לפחות במחשבתם, את הצרה האמיתית, יאמרו נא מעתה: דרכי מירון אבלות מבלי באי מועד [אין מועד אלא ל"ג בעומר], ותיכף תתפשט העצבות והאבלות בכל רמ"ח אבריהם ושס"ה גידיהם ובכל חדר מחדרי לבבם.

ומי יודע, אולי יתעורר לבבם וישונו אל ה', ומהמשל יגיעו אל הנמשל, לכסוף לציון בית מלוכה, כסא כבוד ה'. ואתה ה' תקום תרחם ציון כי עת לחננה, כי בא מועד, כי רצו עבדיך את אבניה. רוצים מאוד!

...

1. חנו רבנן - מה היה בני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות, אמרו, פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שמד על ישראל שלא יביאו עצים למערכה ושלא יביאו בכורים לירושלים והושיבו פרוזדאות על הדרכים כדרך שהושיב ירבעם בן נבט שלא יעלו ישראל לרגל. מה עשו כשרין [שבאותו הדור וירא חטא], הביאו סלי בכורים וחפום בקציעות ונטלו ועלי על כתפיהם, וכיון שהגיעו אצל פרוזדאות, אמרו להם, להיכן אתם הולכין, אומרים להם, לעשות שני עיגולי דבילה במכתשת שלפנינו ובעלי שעל כתפיהם. כיון שעברו מהן, עיטרום בסלים והביאום לירושלים (תענית כה).

הרב חיים לנדו
CL@KEDUSHASTZION.ORG

שבע דנחמתא

(רמז תסט) - "כיון שראתה ציון שגליות מתכנסים וכל ישראל והשמים והארץ שמחים והיא אינה נזכרת, התחילה אומרת 'ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני' וכו', וכן מפרש המלבי"ם שם. והוא פלאי, שאכן כשהחל קיבוץ גלויות, ירושלים לא היתה בידינו.

"שאי סביב עיניך וראי כולם נקבצו ובאו לך". קיבוץ גלויות שזכינו לראותו מתגשם.

"כי עתה תצרי מישב... עוד יאמרו באזניך בני שכליך צר לי המקום". עם ישראל מתרבה והמקום נהיה צר מלהכיל, והוא מה שאנו חווים כמצוקת הדיור.

"ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה... כה אמר אד-ני ה' [א-להים קרי] הנה אשא אל גוים ידי ואל עמים ארים נסי והביאו בניך בחצן ובנתין על כתף תנשאנה". מבאר המלבי"ם, שהוא נבואה על הדרך הפלאית, שיבואו יהודים כה רבים מכל קצוות העולם, והיא מפלאות הטכנולוגיה.

"כי נחם ה' ציון נחם כל חרבתיא וישם מדברה כעדן וערבתה כגן ה'". הוא הפיכת ארצנו, שהיתה מדבר אחד גדול, למקום מלא מים ומלאה פרדסים, שדות, כרמים וגנות מלאות בכל טוב.

"כל כלי יוצר עליך לא יצלח". כל מה שזממו אויבי ישראל בכל אלפים שנות הגלות לא הצליחו, ואף הערב-רב שחשבו שנשאר אנחנו, שומרי התורה, כמוצג במוזיאון - רואים שלא ירחק הימים, והם אלו שישארו למוזיאון.

"פצחו רגנו יחדו חרבות ירושלם כי נחם ה' עמו גאל ירושלם חשף ה' את זרוע קדשו לעיני כל הגוים וראו כל אפסי ארץ את ישועת א-להינו". פרש במצודות - "גאל ירושלם, מיד הנכרים המושלים בה", ואז ראו כולם את ישועת א-להינו בנסים העצומים, שהיו אז עוד קודם לכן ועד לימינו אנו.

"כי ימין ושמאל תפרצי וזרעך גוים יירש וערים נשמות יושבו". כפי שפרש במצודות, שהערים השוממות תיושבה בבני אדם.

"והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרחך". התופעה הזו כבר אינה הזויה, אחר שראינו את נשיא ארגנטינה נואם בשיבת חברון על ערכי התורה וישראל, שהם אור לעמים.

"מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארובותיהם". והוא הפלא של המטוסים, שבכך התקבצו גלויותנו [וראה בפסיקתא רבתי דשבת וראש חדש דף יא].

"עברו עברו בשערים פנו דרך העם סלו סלו המסלה סקלו מאבן הרימו נס על העמים". במצודות ובמלבי"ם הוא על העזרה של האומות בקיבוץ גלויותינו, וכפי שאכן ארע. והגרי"ח זוננפלד פרשו כפשוטו כשסיקלו את האבנים לקראת בניית שכונת נוה שאנן.

"וקראו להם עם הקדש גאולי ה' ולך יקרא דרושה עיר לא נעזבה". הוא ארע אחר שרוב הנוצרים - האוונגליסטים, ולאחר מכן אף האפיפיור הטמא ימ"ש הודו בברכות - הודו שאנו עם ה' וארץ הקודש שייכת לנו.

ומהרה יתקיים בנו - "קול צופיך [אותם המצפים] נשאו קול יחדו הקדושה עד סמוך למקום מקדשנו.

עלינו לא ישוב ריקם, כפי שאכן כבר החל לקיים עלינו את דברו הטוב.

ואם אז נחם רבי עקיבא את חבריו שכבאו וראו את המקדש חרב, במה שתלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באמרו להם - "כיון שנתקיימה נבואתו של אוריה, בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת" (מכות כד:) - הרי כעת, שכבר נתקיימה נבואתו של זכריה, דכתיב (זכריה ח ד) - "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם", הרי היא סיבה שנעמוד כולנו, נצחק את אותו צחוק שצחק רבי עקיבא והצטרפו עמו חבריו, והוא אותו השחוק שעליו נאמר "אז ימלא שחוק פיניו" (תהלים קכ ב)! ולפי ערך התקדמות גאולתן של ישראל שמגיעת קמעא קמעא, כך יגבר בנו השחוק עוד ועוד. ובשלשון הזה אמרו לו - "עקיבא ניחמתנו עקיבא ניחמתנו", וכן בלשון הזה נתחיל אנו להתנחם - "נחמו נחמו עמי יאמר א-להים" (ישעיה מ א).

ולמען לעורר את האהבה - אהבת הרעיה לדוד, בהבטחות ישעיה שכבר זכינו ברוב רחמי שכתב התגשמו, שעל-ידי כך נוכל להתנחם, לצפות ביתר שאת לגמר התגשמות שאר הנבואות כולן במהרה

הנה ימי בין המצרים ובראשם היום הנורא תשעה באב, שבו כולנו היינו בכלל 'אבלי ציון ירושלים', כאבנו את כאבה בכינו את בכיתה והתאבלנו באבלה, ואף אוננים עמדנו כמי שמתו מוטל לפנינו ממש.

וכשהיינו באבלות וראינו את מתנו מוטל לפנינו, ואנה אנו באים, איך אפשר להמשיך כך את חיינו, מבלי בית חיינו - הרי למה לנו חיים, בלי החיבור למקור החיים. ותקנו לנו חז"ל שבעה שבועות שבהם אנו עומדים - 'שבעה דנחמתא', ננחמנו ולעודד אותנו ולתת לנו תקווה ותוחלת לחיים המועטים שלנו.

והנה, ודאי הוא שהנחמה השלמה היא רק 'כירושלים תנוחמו', וכלשוננו של הרמב"ם בפ"ב מברכות ה"ד, שאין נחמה גמורה אלא בחזרת מלכות בית דוד. אך תחילת נחמה שייכת גם כעת, והוא שאנו מתנחמים בהבטחת הנחמה - "כן אנכי אנחמכם וירושלים תנוחמו" (ישעיה סו יג).

ואלו דבריו הנפלאים של רמח"ל בדעת תבונות סימן לו - "זאת נחמתנו בעניינינו, כי לא על מעשינו יפקוד ולא לזכותינו ימתין או מחסרון מעשים יחליפנו ח"ו, אלא מפני השבועה אשר נשבע לאבותינו והברית

אשר כרת, הנה אפילו אם לא יהיה זכות בישראל, כשיגיע עת מועד יום נקם בלבנו, הנה על כל פנים יושיענו ודאי, כי אדון כל הוא ויכול לעשות כן כשהוא רוצה".

וכל קיומנו הוא מכח הנחמה הזו, דהרי ללא בית חיינו איך אנו חיים? אלא אנו חיים מכח התקווה עצמה על בית חיינו, הבקשה והצפייה לחיים היא מקור החיים שלנו, ולכן "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה" (שם י) - כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, והכל בלשון הווה, דמכח הצפייה לבית חיינו, גם כעת - שעדיין לא נבנתה - היא המקור לחיינו.

לכן גם כעת, כשאנו מתנחמים בכך, יש לנו איזושהי תפיסה בשמחתה, שהציפיה מחברת אותנו אליה בעצמה, ואם היא 'משוש כל הארץ', אז מכח הציפיה יש לנו איזושהי אחיזה קטנה מהמשוש ההוא, ולכן "שישו איתה משוש כל המתאבלים אליה" - זוכה כבר כעת ורואה בשמחתה.

נמצא, שאין אנו מתנחמים שנצליח להתקיים ולהמשיך את חיינו על אף חסרון בית חיינו חלילה, אלא אדרבה - כל נחמתנו היא בדיעה הגמורה, כי דבר אחד מדבריו לא ישוב ריקם!

והנה, במשך כל אלפיים שנות הגלות, בכל שנה בתקופה הזו, כלל ישראל היה קורא בהשתקקות את נחמות ישעיה והיה מתמלא בנחמה ובצפייה עצומה להתגשמותן, אך הכל היה מכח האמונה האיתנה והתקווה, שבה אנו אסורים - 'אסירי התקווה', והיא זו שנתנה לנו את הכח ואת הקיום להמשיך לקראת ימי החודש השביעי.

והנה זכינו אנו בדורנו, שאנו קוראים את נבואות ישעיה, והנה רואים אנו בעינינו שאכן נבואות רבות כבר זכינו ברוב רחמי וחסדי עלינו שכבר החלו להתגשם, מעתה הנחמה שלנו מתעצמת יותר ויותר בקוראנו את שאר הנבואות, שאכן דבר אחד מכל דברו הטוב אשר דיבר

בימנו, נעתיק חלק מאותן נבואות שקוראים אנו בשבע דנחמתא, שכבר התגשמו.

"נחמו נחמו עמי" וגו'. באר הגר"ז סורצקין בספרו אזנים לתורה בסוף פרשת ואתחנן ובהקדמה לספר ויקרא, כי הנביא ראה בחזון את האפשרות אם לא זכו של שתי נחמות נפרדות - נחמה על התקומה הגשמית, ולאחר מכן על התקומה הרוחנית, והנה זכינו אנו לנחמה הראשונה וכו'. וכע"ז א"ז גם כתב מרן הגר"ש אלישיב בספר 'דברי אגדה' עמ' תקט - ראה שם.

"קול קורא במדבר פנו דרך ה' ישרו בערבה מסלה לא-להינו כל גיא ינשא וכל הר וגבעה ישפלו והיה העקב למישור והרכסים לבקעה". והוא אכן מה שקורה בימינו, שהרחיבו את כביש הגישה לירושלים [ואינו רק בעל שני נתיבים כבעבר הלא רחוק]. אכן, לא יהיה עוד צורך לעלות ולרדת בהרים [עליות הקסטל, ולהסתובב סביב מוצא]. אכן כן, יהיה קל מאי פעם לעלות לירושלים, וזאת מלבד כל מערך הרכבות שאפשר להגיע עממן מכל ארצנו הקדושה עד סמוך למקום מקדשנו.

"ותאמר ציון עזבני ה'". וראה בילקוט שמעוני ישעיהו

...

הרב אהרן סירקין
ASIRKIN@KEDUSHAZION.ORG

מדת הדין ומדת החסד ביחס למציאות דורנו

אחד הנוכחים שאל את ר' נתן בספקנות האם באמת אין מחלוקת ביניהם? וענה לו ר' נתן שזאת בדיוק המחלוקת - האם במקרה של כאב גדול עדיין הולכים עם המשקל הנכון, או שבמקרה כזה מסתכלים על כך כאיום, ואז ממילא האיום המוחשי חמור יותר מכל דיון תיאורטי!

אפילו במחלוקות בית שמאי ובית הלל, ביארו חכמים שונים [כל אחד בסגנונו] שבית שמאי נטו למדת הדין ובית הלל למדת החסד. כל אחד מהם למד את הסוגיה בצורה של שורש נשמתו בתורה, מצד הדין או מצד החסד ולכן כמעט בכל מקום אלו הגיעו להכרעה לכאן ואלו לכאן. ואלו ואלו דברי א-להים חיים, ניתן לראות זאת גם מהגמרא בשבת, שלעולם יהא אדם ענוותן כהלל ולא קפדן כשמאי, ובמעשה שהביאה, על גוי שבא להתגייר וביקש משמאי 'ג'ירני' על מנת שאלמד תורה שבכתב - ושמאי דחפו, והלל גיירו ושכנעו בדרכי נועם - כלומר, ברור ששמאי נטה יותר לצד הדין והלל לצד החסד.

מי מהם צודק? שניהם צודקים. מצד אחד זאת חוצפה לקבל רק תורה שבכתב ולכפור בתורה שבעל פה ואדם כזה לא מתאים לחסות תחת כנפי השכינה, ומצד שני - ברור שצריך להיטיב עם הבריות ולקרן לתורה. על שני העקרונות האלו יסכימו גם הלל וגם שמאי. השאלה היא רק מה קורה כשזה מגיע להכרעה למעשה, שכאן יש נידון והגמרא פוסקת להטות לצד החסד כהלל.

ניתן לומר באופן מאד כללי - ואינני מתימר לקבוע בזה מסמרות כלל אלא לעורר דיון, שהגישה הנכונה למעשה צריכה להיות ראשית כל הבנה של שני הצדדים, ולאחר מכן לקבל את ההכרעה בהתאם לרמת הסיכון, ובמקרה שאין סיכון - לנטות לצד החסד כהלל.

כלומר, בהיבט המעשי [ושוב - איני קובע מסמרות], כאשר מדובר, למשל, על יחס נכון כלפי החילונים: אם מדברים באופן רעיוני מופשט - יש מקום לראות בהם אחים אוהבים שהלכו לאיבוד, ועל אף דרכם הרחוקה להעריך אותם על רצונם הטוב ברמת ידיעתם והבנתם המעטה ביהדות, שלרוב הם מנסים להיות אנשים טובים², ולהשאיר להם פתח עד כמה שאפשר שיוכלו להתקרב ליהדות. אך אם מדברים באופן מעשי האם לחיות יחד אתם - חובה להזהר מאד ולשמור על מרחק, כדי שלא נלמד ממעשיהם, ועוד יותר - כדי שילדינו לא יגדלו

בשלום הן עם רוב תוכחתם של ר' אלחנן וסרמן והרב שך והן עם רוב אהבתם של ר' איסר זלמן והרב כהנמן, עיקר ה'מחלוקת' ביניהם אינה 'אי הסכמה עקרונית', אלא התמקדות בחלקים אחרים מתוך המציאות המעורבת.

כמובן, במקרים שצריך להכריע למעשה - יש שאלה של משקל, והקשר, ולעיתים התשובה צריכה להיות לכאן ולעיתים לכאן, ובמישור המעשי בוודאי ישנה מחלוקת בין החכמים על פרטים שונים, אבל בעומק הדברים - אלו שני צדדים של אותה מטבע.

גישה של מדת החסד גורמת לאדם להיות בתחושה שטוב לו, והוא אדיש מסכנות, ומאידך, גישה של מדת הדין גורמת לאדם להיות בלחץ ובמצב של 'הלחם או ברח'. במצב של אדישות ותחושת הויה¹ ניתן יותר להכיל ערכים שונים כצופה מהצד מבלי צורך לשפוט אותם לטוב או לרע, ועל כן בעלי מדת החסד יכולים להכיל מחשבות יותר מורכבות. בגישה של מדת הדין, ששאפתה מכוונת לטוב המושלם ואינה מסתפקת בפחות - כל עוד שהוא חסר, היא מתמקדת ברע ובכאב על פני הטוב והיופי. מי שמקצין בה עלול להגיע לתחושה של 'תחת איום', ואז המחשבה מתמקדת בגישת 'הלחם או ברח', מה שגורם להתעלם מרעשי רקע ולשפוט את הכל בצורה דיכוטומית חדה של טוב מוחלט ורע מוחלט.

אציין דוגמא לכך - לפני כמה שנים, אמר תלמיד חכם מפורסם שכן גוריון יותר גרוע מהיטלר, כי גדול המחסיאו יותר מן ההורגו. ותלמיד חכם מפורסם אחר אמר שחס וחלילה, בוודאי שהיטלר היה גרוע יותר. נוכחתי כששאלו את הגאון ר' נתן רוטמן שליט"א מי מהם צודק, וענה שפשוט שבמשקל האמיתי, התלמיד חכם השני צודק, שהרי היטלר רצה לאבד לגמרי את זרע ישראל, וכמו שהג"ר א כתב במגילת אסתר, שלהשמיד להרוג ולאבד זה לפנים מזה, שהכי חמור זה לאבד הגופים, ואחר כך להרוג, ואחר כך להשמיד, והוסיף שגם על פי הלכה את היטלר הורגים ועל בן גוריון כנראה שצריך לחלל שבת למרות שהיה חוטא ומחטיא [וגם אם מישוהו יטען שיש לו דין של מורידין ולא מעלין - עדיין אסור לרצוח אותו בידים]. והסביר, שהחכם הראשון בכאבו הגדול מישראל שחטאו בעל כורחם, בכעסו אמר כן, ושגם הוא אינו חושב שבאמת זה המשקל הנכון של הדברים.

בחוגים הקנאים יותר של מדת הדין, מגדירים את מדינת ישראל כנוראה ואיומה ומצטטים תדיר את ר' חיים מבריסק שאמר שטעות לחשוב שמטרתם להקים מדינה ולכן הם פורקים עול, אלא להפך - מטרתם לפרוק עול, ולכן הם רוצים מדינה.

משפט זה בוודאי נכון על אישים רבים בתנועה הציונית, אבל חלק לא מבוטל מהתנועה הציונית היו אנשים אחרים לגמרי. למשל, מתוך החותמים על מגילת העצמאות - מה שנחשב למעשה למסמך היסוד של מקימי מדינת ישראל בפועל - היו כמה יהודים יראי שמים גדולים ועוד רבים אחרים שומרי מצוות ברמה כזו או אחרת. האם נכון להגדיר את כל הציונים ככאלו שמטרתם פריקת עול, הרואים במדינה רק אמצעי לכך? ברור שר' חיים לא התכוון לזה, אלא הוא בא להתריע מפני גופים מסוימים בתנועה הציונית, שדוחפים לשם.

ברור גם, שאותם יהודים קנאים מן הסתם יודעים את הנתונים האלו ברמה כלשהי. אבל בגישה של מדת הדין, השאיפה היא תמיד רק לשלמות מוחלטת. מה שלא מושלם - הוא פסול. אם יש שם בעיה - זה מה שהם רואים. כאשר אפילו רק אצבע אחת כואבת, מאד לא שמים לב איזה יום יפה היום.

בעיניים של מדת הדין - מי שבכל זאת רואה את היום היפה - משמעות הדבר היא שאצבעו לא כואבת כל כך. בעיניים של מדת הדין, אי אפשר להכיל גישה של ראית הטוב גם כשיש רע. הם מחזקים את טענתם בדוגמאות של אישים שאכן לא כל כך כאב להם הריחוק מה' במדינת ישראל. אולם המציאות היא, שלא כל מי שרואה צד חיובי במדינת ישראל - פרושו של דבר שלא כואב לו על צדדים אחרים.

בעיניים של מדת החסד - העולם כל כך יפה, והקב"ה כל כך טוב ומטיב, ועמך כולם צדיקים וכו', ולהבנתם, מי שמתמקד בחלקים הכואבים - הוא כופר בטובתו של הקב"ה. בעלי מדת החסד מתקשים להכיל אדם שלא מתמקד בטובה הגדולה.

כלומר, הנקודה המרכזית פה אינה מחלוקת אמיתית בין הגישה הקנאית לבין הגישה הגאולית, אלא הבדלי מיקוד. אלו מתמקדים במעלות ואינם רואים את החסרונות, ואלו מתמקדים בחסרונות ואינם רואים את המעלות.

הבנה זאת שופכת אור על נושאים רבים, וניתן לומר שהגישה האמיתית אינה כך או כך, אלא ניתן לחיות

1. Being לעומת doing - הויה לעומת עשיה. מושג מוכר בפסיכולוגיה העכשווית. איני נכנס לתיאוריות עצמן שהן בבחינת תורה בגויים שצריכות בדיקה, אלא רק לתאר המצב, בבחינת חכמה בגויים.

2. מי שמתעסק בקירוב נתקל במקרים רבים של יהודים רחוקים, שלמיטב ידיעתם המוגבלת, הם מתאמצים מאד לעשות את מה שבעיניהם נראה לטוב. בגישה של מדת הדין, ברגע שחסר לאדם באחד מ"ג עיקרים - מיד עולה במחשבתם הרמב"ם על מקצץ בנטיעות וכו' ואינם מנסים לראות בהם את הטוב. וזאת, מבלי להכנס לנושא ההלכתי של 'תיוקו' שנבשר. יתכן, ועל-פי הלכה אינם בגדר תיוקו שנבשרו, אבל העיקרון הרעיוני של 'תיוקו שנבשר' חל גם עליהם. במלים קצת קשות נאמר לאותו אחד - 'אם אתה היית גדל איפה

הגישה הנכונה למעשה צריכה להיות ראשית כל הבנה של שני הצדדים, ולאחר מכן לקבל את ההכרעה בהתאם לרמת הסיכון, ובמקרה שאין סיכון - לנטות לצד החסד כהלל.

במחשבה, שדרך של פריקת עול היא דרך לגיטימית.

בהקשר של מדינת ישראל - כאשר מדברים רעיונית - להכיר בחסדי ה' שהקים לנו מדינה³, שעל כל פנים רובה יהודית ועם צבא חזק וכלכלה חזקה, ואין שהגאולה מתקרבת או מתקדמת, ומצד שני - להכיר במציאות העגומה, ולפיה חוקי המדינה רחוקים מאד מדרך ה', משרד החינוך משמד את ילדי ישראל להפקרות מערבית חילונית פרוגרסיבית, ועוד בעיות רבות מספור, ועל כן ממילא אנחנו לא יכולים בשום פנים ואופן לתת למדינה לנהל עבורנו דברים בעלי משמעות ערכית.

הגישה האוטומטית שכולה חסד או כולה דין - במובן מסוים גרועה מהכל. בעלי החסד לעתים קרובות אינם רואים את הסכנות וילדיהם עוזבים את דרך התורה, ובעלי הדין עלולים לעיתים להתרחק מתוכן של חיבור אמיתי, למרות שעקב הגבלת החומות הם לכאורה פחות 'בסיכון'.

אם נשווה את שתי המידות לעולם התחבורה⁴ - מדת החסד היא פעולה אקטיבית - דווש הגז, מדת הדין היא הגבלת פעולה - דווש הברקס. מי שלוחץ רק על הגז - יעשה תאונות, ומי שלוחץ רק על הברקס - ישאר במקום. בעבודת ה' צריך הן זהירות והן זריזות.

אגב, זאת חלק מהסיבה שאסכולת מדת הדין מדגישים שאנחנו בירידת הדורות חמורה, כי הם אכן לא 'משחררים' כדי להתקדם. הם תקועים במקום, אינם רואים את החסדים והעליה הרוחנית ורק פוגשים את הצרות, ועל כן אינם מסוגלים כל-כך להנות מתנופה חיובית.

בעומק הדברים, כמעט בכל נושא בעולם - ההתמודדות שלנו היא במישור המשקל הנכון בין ערכים שונים, ולא במשקל של טוב ורע מוחלטים.

למשל, הרי מבואר בספרים שאפילו בחטא יש בחינה של צדדים טובים⁵ כמבואר בעץ הדעת שהוא טוב ורע, רק המשקל הנכון הוא להתגבר ולא להתפתות לטוב שבחטא, כי אחריתו רע יותר.

אמנם, בגישה של מדת הדין זה נשמע קצת 'פשרני' לומר את זה, אבל אם לא מסתכלים דרך משקפיים דיכטומיות של מדת הדין - אין 'פשרה' בראית

בנו למוסד הכי שמור מסכנות.

לאחר כמה דורות שמידת הדין תפסה את רוב השיח הציבורי, ניתן לומר מבחינות מסוימות, שהחינוך נותר יחסית טהור אבל פחות פנימי. כלומר, ילד חרדי כיום ב"ה לא פוגש כמעט תעמולה חילונית מערבית ואין צריך לומר שטוב שכן, אבל מצד שני - יש המרגישים מחסור בחיבור פנימי למצוותיה ולערכיה ולעבודה שבלב, רוב ההורים היראים יבררו על חידר קודם כל אלו משפחות שולחות לשם לוודא שאינם מקולקלים, ורק לאחר מכן יבררו על תוכן ודרך הלימוד.

למעשה, עצם העיסוק ב'מאור שבתורה' גורם גם לחיבור פנימי חיובי מעבר לחינוך ה'דיני' [ניתן לראות בחוש את ההבדל בין המתמידים הגדולים שחיים בשמחה וגם תפילתם נראית אחרת, לבין אנשים פשוטים יותר מאותם בתי מדרש עצמם, שהם מתקשים יותר 'להתחבר', אבל אין ספק שכאשר לומדים את התורה מלכתחילה ממקום שפונה יותר ל'חיבור' הדברים משפיעים הרבה יותר.

וכן, בדור הצעיר כיום, ישנם רבים שחושבים כבר שעצם המלחמה בסכנות - זהו הערך בעצמו. הם גדלו בחינוך שהדגיש יותר את המסגרת מאשר את המהות, עד כדי שהמגזריות - היא זו שנהפכה למהות, ויעוין עוד במאמרי ב'קדושת ציון' גליון חשון-כסלו, שכותרתו 'אחת שאלתי'.

רוב החכמים לא לגמרי נחלקו למדת הדין או החסד. אצל כמעט כולם ניתן למצוא את שתי המידות, השאלה היא רק מה משמעותי יותר אצלם. במאמר זה התייחסתי רק לנושא של דין וחסד, ניתן לחלק בדרכים שונות למשל לחכמים שהתמקדו בהיבט המעשי וחכמים שהתמקדו בהיבט התיאורטי, ועוד.

הבוטח בה' חסד יסובבנו. מי שבוטח בה' צריך להשמר מהסכנות כמו צנים ופחים, אבל לא רק לפחד מהן במידה רבה יותר ממה ששמח במצוות⁷. הוא יכול ללמד את בניו וביתו שישמרו דרך ה' לעשות גם צדקה וגם משפט, והקב"ה ישמור אותנו מהסכנות ויתן לנו להתקרב אליו.

...

האמת כמות שהיא. העולם אכן אינו שחור ולבן. יש טוב ורע שמשמשים בעירוביה, והדרך שלנו היא לברור את הטוב מתוך הרע ולהגביר אותו, ובכך לתקן את העולם.

בציבור החרדי [ובפרט הליטאי] גדלנו על מדת הדין⁸ וקשה לנו לעיתים לקבל שיש צד טוב במשהו שבמשקל הנכון הוא לא טוב.

במובן מסוים, בשיח הציבורי מקובל לחשוב שבעלי הדינים הם הפקחים יותר, ש'מזהים' מרחוק את ה'איומים' על ההשקפה, ואילו בעלי החסד נתפסים כ'תמימים', שאינם מזהים את גודל הסכנות שעומדות לפתחנו. במדה מסוימת זה נכון, אבל מצד שני, בעלי החסד יותר מחוברים לקב"ה ומודים לו כל יום על הטוב שנתן לנו, הם אוהבים ומיחילים לטוב ועושים טוב, ובעלי הדין עסוקים יותר בשמירה, הגבלת החומות ומלחמות.

בעלי החסד ישקיעו יותר בעשיית חסד ובשיחה עם ילדיהם על הטוב שבכל אדם ועל המעשים הגדולים שעלינו לעשות, הם חיים בעולם של פעולה אקטיבית חיובית, הם רוצים לעשות טוב. בעלי הדין ישקיעו את מאמציהם בחינוך במניעת עוד פירצה והתערה על סכנה נוספת. בעל החסד ישלח את בנו ללמוד תורה או לעשות חסד, ובעל הדין ישלח את

1. שהוא גדל, מי ערב שהיית יוצא טוב ממנו? כלומר, גם אם על-פי הלכות עונשים אין מה להקל בעונש, עדיין יש גם הלכות דעות ושם נפסק, אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו.
2. א'שמיכל פון הימל' - חיוך משמים, כלשון הגר"ז מברסק, שעל אף שהיה יותר מגדולי ישראל אשר מצד הגבורות והדין עדיין ראה בזה אבחנה חיובית.
3. לא סתם דווש הגז נמצאת בימין והברקס בשמאל [אגב, זה כך גם במדינות כמו בריטניה, שם נוהגים לשמאל הכביש וכל מבנה הרכב הפוך, אבל הדושות נשארות עם ימין ושמאל תקין...].
4. אין ספק שריחוק מהקב"ה הוא כולו רע, אלא שבמישור המעשי, רוב הדברים מעורבים טוב ורע, ואין כאן המקום להאריך.
5. כמה סימבולי זה, שהלבוש הוא שחור ולבן... זה כמובן הרבה מעבר ללבוש. לא ניתן לומר ביקורת פומבית על מוסכמות או על הדרך החרדית, ומאידך לא ניתן לסגור פומבית על מדינת ישראל או על חוטאים מפורסמים. יש פחד כללי, שאם תאמר איוושהי נקודת ביקורת כלפי דבר שבאופן כללי הוא טוב - אתה עלול לאבד הכל. ולכן, ברגע שמישהו פותח את הפה - הוא נתפס מיד כ'לעומתי', למרות שפעמים רבות הוא אומר זאת מתוך מטרה של 'ביקורת בונה' וכלל לא במטרה להתרים. כנ"ל ברוב הציבור החרדי - מי שיאמר שצריך לומר תודה למדינת ישראל או לחיילים - נתפס כאילו שהוא לא מעריך את לומדי התורה או כאילו שהוא מעדיף את החיילים על פני הלומדים, למרות שרבים יתכוונו שאמנם לומדי התורה חשובים יותר, אבל גם לחיילים יש ערך, ואין כוונתם אלא להדגיש ערך נוסף שאינו סותר עקרונות. הפחד מ'פירצות' משתק, וכשנמצאים במצב של 'הלחם או ברח' - בלתי אפשרי להכניס עוד שיקולים.
6. אמנם ה'זהירות' ההכרחית קודמת ל'זריזות' אבל 'יראת חטא' [שהיא דרגה גבוהה יותר בפחד הגדול מן החטא] באה רק אחרי טהרה וחסידות. שכן אם יפחד כל הזמן מהחטא בלי שיהיה לו חיבור עמוק ונקי לקב"ה - אין לזה תכלית, וגם אין לאדם כח לזה.

לנצל את השעה

הרב מאיר גולדמניץ
MGOLD@KEDUSHASTZION.ORG

אף נאמר להם שהזמן יהיה מצומצם
"כְּשֶׁלַחֲלוֹ כְּלָה גֵרֵשׁ יִגְרֵשׁ אֶתְכֶם מִזֶּה".
אם כן, מדוע לא הכינו צידה מראש?

יתירה מזאת, בני ישראל הרי התכוננו
ליציאה ממצרים ביום זה. לשם כך
לקחו את אלהי מצרים ושחטו אותו,
לשם כך הקריבו את קרבן הפסח, ואף
נצטוו לאכול אותו מוכנים ומזומנים
להליכה. "וְכִכָּה תֹאכְלוּ אוֹתוֹ, מְתִנִּיכִם
חֲגָרִים, וְעַלְיִכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִסְקְלֶכֶם
בִּידְכֶם, וְאָכַלְתֶּם אוֹתוֹ בַּחֲפָזוֹן פֶּסַח הוּא
לֵה". אם כן, מדוע לא הכינו מראש
מזון לדרך?

מהמילה 'חפזון' נראה, שזו המהות של
יציאת מצרים, ולכן גם עשיית המצה
היתה בהתאם.

בקריאת השם 'חג המצות', לימדה אותנו התורה את
סוד הגאולה לדורות - לחפש כל הזדמנות, ולנצל
אותה! ברגע שיש אפשרות - לקפוץ עליה! כי כך
פותחים אור חדש בגאולה.

גם אנו כעת עומדים בנקודת זמן היסטורית.

במשך שנים רבות נאבקנו על היציאה מגדרות
הישובים, על כל 'גבעה', על כל נקודת ישוב חדשה,
ושום דבר לא התקדם. כל אוהל שבנינו - נהרס תוך
זמן קצר. היום ב"ה, פרוסות חוות, גבעות ומאחזים
במרחבי יהודה ושומרון, וארץ ישראל הולכת ונגאלת.

במשך שנים נאבקנו להחזיק ישיבה מינימלית בחומש.
מרדפים, מעצרים, הריסות ומה לא? בזמני אומץ
מיוחדים בקרונו בשא-נור, תוך חשש כבד מהערבים
שבדרך. היום, ב"ה נפתחה הדלת להתיישבות בצפון
השומרון. בחומש קם ישוב, כך גם בשא-נור, ועד
שהמאמר יגיע לידי הקוראים, בע"ה יקומו ישובים
נוספים בצפון השומרון. חבל ארץ שלם, שהיה סגור
בפני יהודים - כעת עם ישראל חוזר אליו.

חג הגאולה נקרא חג המצות, כי זה מהותו של החג,
וזו מהותה של הגאולה - ללכת אל הלא נודע. ללכת
עם צידה שלא הספיקה להחמיץ. לנצל את 'חלון
ההזדמנויות', ולרוץ קדימה כדי לא להחמיץ את
השעה.

ימים גדולים אלו שאנו חווים כעת, הם הזמן שחג
המצות נקרא על שמו. רגע שצריך לתפוס, ולהתקדם
בחפזון. אני עצמי הלכתי עם משפחתי לגור בשא-נור.
כל אחד צריך למצוא את המקום שאליו הוא יתקדם,
מקום שהוא יגאל למען עם ישראל.

זהו סוד הגאולה - חג המצות. חג של חפזון. חג שבו
לא חושבים על הצידה, אלא יוצאים לדרך.

הַלֵּךְ וְקִרְאת בְּאֶזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' זִכְרָתִי
לִךְ חֶסֶד וְנִעֻרֶיךָ אֶהְבֵּת כְּלוּלֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי בְּמִדְבָּר
בְּאֶרֶץ לֹא זֵרוּעָה.

...

המצודה בשא-נור

אומרים בתפילה "הַמִּכָּה בְּעֶבְרָתוֹ כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם,
וַיּוֹצֵא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵירוֹת עוֹלָם", ולכן
נקרא שמו בפי חז"ל 'זמן חרותנו'.

מדוע נקרא שמו 'חג המצות'?

הכתוב אומר "וַיֵּשֶׁא הָעָם אֶת בָּצְקוֹ טָרֶם יִחְמֹץ,
מִשְׁאֲרֵתָם צָרָת שְׂמִלְתָּם עַל שְׂכָמָם". ובהמשך -
"וַיֹּאפּוּ אֶת הַבָּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגַת מִצּוֹת
כִּי לֹא חֻמֵּץ, כִּי גֵרֵשׁוּ מִמִּצְרַיִם, וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהֵמָה,
וְגַם צָדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם".

ועל כך אנו אומרים בהגדה של פסח - "מִצָּה זוֹ שְׂאֵנוּ
אוֹכְלִים, עַל שׁוֹם מָה? עַל שׁוֹם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בָּצֶקָם
שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחְמִיץ, עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי
הַמְּלָכִים, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְגֹאֲלָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֹּאפּוּ
אֶת הַבָּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגַת מִצּוֹת כִּי לֹא
חֻמֵּץ, כִּי גֵרֵשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהֵמָה וְגַם
צָדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם".

והדבר תמוה!

מה ראתה התורה לקרוא את שם החג על שם המצות?
מדוע הן נחשבות לנושא כה עיקרי, עד שהחג נקרא
על שמו?

לכאורה זה דבר שולי לחלוטין. מהות החג כלשון חז"ל
מובנת מאוד. זה היום שבו יצאנו מעבדות לחרות. אך
לשון התורה צריכה ביאור. מדוע העובדה שהזדרזו
בהכנת הצידה לדרך היא כה חשובה, עד שהתורה
מגדירה זאת כמהות החג?

יתירה מזאת, מקשים העולם, הרי מצות אכילת מצה
נאמרה כבר בפסח מצרים, עוד קודם ש'לא הספיק
בצקם להחמיץ', כדכתיב בפסח מצרים - "וְאָכְלוּ
אֶת הַבֶּצֶק בַּלֵּילָה הַזֶּה צֹלִי אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל מַרְרִים
יֹאכְלֶהוּ". ואם המצה היא זכר למצות שאפו בליל
הסדר בו יצאו ממצרים, מדוע כבר קודם נצטוו
לאכול בו מצות?

ובכלל, מדוע לא הכינו מראש צידה לדרך? הרי בני
ישראל ידעו מראש שיצאו ממצרים בקרוב. כבר
נאמר למשה רבנו - "עוֹד נִגַּע אֶחָד אֲבִיאי עַל פְּרֹעָה
וְעַל מִצְרַיִם אַחֲרֵי כֵן יִשְׁלַח אֶתְכֶם מִזֶּה", ובאותו פסוק

גאולת ישראל 'קמעא קמעא', אך יש
נקודות זמן היסטוריות בהן 'קול דודי
הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על
הגבעות', והמפה כולה משתנה בהן.

דוגמאות לדבר:

היציאה מהחומות. זה לא רק עוד
בית בירושלים שיהודי גר בו - שזה
לכשעצמו חשוב מאוד, אלא זו פריצת
דך המשנה את התמונה כולה.

כך גם הקמת המושבות הראשונות.
ארץ ישראל של אותן שנים שינתה את
פניה באופן שלא יאמן. בני ישראל שגרו
בערי הקודש, התרחבו למקומות ישוב
חדשים ההולכים ומוקמים.

הצהרת בלפור - המקבילה בת דורנו
להכרזת כורש - הכרזה של ריבוננו של
עולם: ענווים, הגיע זמן גאולתכם!

העליות הגדולות בשנותיה הראשונות של המדינה.
ההתיישבות הנרחבת בגליל ובנגב, בשפלה ובמישור
החוף, בהר ובעמק. עם ישראל מחדש כנשר נעוריו.
"ואשא אתכם על כנפי נשרים, ואביא אתכם אלי".

מלחמת ששת הימים - היינו כחולמים. חזרנו ליהודה,
שומרון ובנימין. מערת המכפלה, רחל אמנו ויוסף
הצדיק. רמת הגולן, חבל עזה ומרחבי סיני. ומעל
הכל - ירושלים והר הבית, מקדש מלך עיר מלוכה. אין
מלים לתאר את רוממות הרוח שאחזה בעם באותם
ימים. הלוואי והיינו מנצלים אותם כראוי.

תחילת ההתיישבות ביהודה ושומרון. חבלי ארץ
אהובים, ארץ התנ"ך, הולכים ומתישבים ביהודים.
זוהי נקודת זמן של קפיצת מדרגה, שאשרי מי שזכה
להיות שותף לה.

נפילת מסך הברזל ועלית יהודי ברית המועצות.
"לִכְן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נָא ה' וְלֹא יֵאָמַר עוֹד חִי ה'
אֲשֶׁר הִעֲלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: כִּי אִם
חִי ה' אֲשֶׁר הִעֲלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹן וּמִכָּל
הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדִּיחָם שָׁמָּה, וְהִשְׁבַּתִּים עַל אֲדָמָתָם
אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבוֹתָם".

בכל אחד מהזמנים הללו, אנו נדרשים לנצל את
השעה ולתפוס ככל יכולתנו. לשים את החשבונות
האישיים מאחור, ולא להחמיץ את השעה. "מִשְׁכָּנִי
אֲחִירֶיךָ נְרוּצָה". הקב"ה מושך אותנו אליו, ואנו צריכים
לרוץ אחריה.

דומה שזה מונח בשם שנתנה התורה לחג הגאולה
- חג המצות.

חז"ל בלשונם בתפילה 'הסבירו' לנו, ש'חג המצות
הזה - זְמַן חֵירוֹתֵנוּ".

מדוע נקרא חג המצות בשם 'זְמַן חֵירוֹתֵנוּ'?

פשוט - כי בו יצאנו ממצרים. בו בלילה היתה מכת
בכורות, בו בלילה אמר פרעה "קומו צאו מתוך עמי",
ולמחרת בבוקר "וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמֶסֶס סָבְתָה
כְּשֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רִגְלֵי הַגִּבֹּרִים לְבַד מִטָּף". על כן אנו

בעקבות הספר הקדוש אם הבנים שמה

להגאון רבי ישכר שלמה
טייכטל צוקל הי"ד

ליקט: הרב בצלאל גנז

רבנו עומד על הנקודה, ולפיה ההשקפה של כוחות החיים והפרנסה בחו"ל סופם לאיבוד, וסוד ההצלחה והקיום הוא רק בהשקפה והתפתחות בארץ ישראל. בספרנו עמ' 222

אז לא היה עולה בידו להציל את ממונו ורכושו שלא יפלו בידי עשו.

וזאת מודיענו המדרש ורש"י במה שכתבו 'עשה עצמו כגשר', ר"ל כל ימיו היה כגשר אשר ברגלו האחת עמד בארץ ישראל וראשו ולבו היה שם להעביר ממנו לשם, וגם עלה בידו. כי זאת היה לו לגשר להעביר עליו ממונו לא"י. כן אנוחנו בניו, אלמלא לא היינו עומדים בראשו ובלבנו פה בארצות הגולה בשתי רגליו עד ששכחנו לגמרי מארצנו הקדושה, אז לא היה ממונו נופל בידי עשו. אוי נא לנו על ממונו של ישראל שבארצות אירופא שנפל ביד עשו, ועד כמה היינו יכולין לפדות ולבנות אדמתנו הקדושה בממון זה. וכל זה גרמה לנו, יען שעמדנו בשתי רגליו והסחנו הגולה והבטחנו מאד על ישיבתנו בגלות והסחנו דעתנו מארצנו ונחלתנו, ולא עשינו כמו שעשה יעקב אבינו, שלא עמד בגולה רק ברגל אחת, וברגלו השנייה עמד בארץ הקדושה והיה עינו ולבו שם, על כן לא שלטו זרים בממונו, אבל אנוחנו לא עשינו כן, על כן הגענו למה שהגענו, וזאת היתה בעוכרנו.

ונראה, דזה המכוון במדרש איכה (פתיחתא יא): "אילו זכיתם הייתם קוראין 'לא יחמוד איש את ארצו' (שמות לד כד), ועכשיו שלא זכינו, אנו קוראין 'ידו פרש צר על כל מחמד' (איכה א'י). הכוונה, דאילו זכינו להיות במחשבותינו תמיד בארץ ישראל ולא להשתקע פה בארצות הגלות, אז היינו קוראין 'לא יחמוד איש את ארצו', כי אז היה נחשב גם ישיבתנו פה בבחינת ארץ ישראל, כמבואר בחדרדים ובספר החיים (חלק ה גאולה וישועה פרק א) 'לאחי המהר"ל ז"ל, וכמו שאביא א"ה להלן (פרק שלישי אות נט) דבריהם. ואז לא הייתה להם שליטה על ממונו. ועכשיו שלא זכינו, כי אמרנו על ארצות הגולה 'פה אשב כי איתיה', ועמדנו פה בשתי רגליו, לא כיעקב אבינו ע"ה, על כן אנו קוראין בעוונותינו הרבים 'ידו פרש צר על כל מחמד'ה, כי לקחו הכל מאתנו, כאשר עינינו ראו הנעשה לנו בימינו בעוונותינו הרבים. וזה אמת וברור, ויהיה לנו זאת למוסר השכל, שמהיום והלאה לא נעמוד עוד פה בגולה בשתי רגליו, רק ברגל אחת, וברגלו השני נהיה תמיד בארץ ישראל, ונהיה בעינינו ולבנו שם כל הימים, אז נשיג ברכה מאת ה', אכ"ר.

עיינ מדרש רבה פרשת אחרי (ויקרא רבה כב א): "הרי שקעה ספינתו בים ויש לו קרקע - יעמוד, ואם אין לו קרקע - אין לו הבל גדול מזה". וכתב על זה בספר פרס יוסף (ח"א עמוד עז) להגאון החסיד הגביר היחסן ממשפחת רבנו הר"ם מפאביאניץ, וזה לשונו - "כל זמן שלא ישב ישראל לארצו ולא ישב תחת גפנו ותאנתו, הבל הבלים עשירו ומסחרו". ועיינ בספר 'שלום ירושלים' מהרב הקדוש מהר"ר האדמו"ר מקאצק, הנדפס מחדש (ס"ה), שהאריך גם כן בזה, ובשו"ת אבני נזר יו"ד ח"ב סי' תנד ובסי' תנה תשובה להנ"ל ובסי' תנז ודו"ק, עכ"ל הגאון החסיד הגביר הנ"ל. [וכעת לא ידעתי מה היה לו, וזכות תורתו וצדקתו וחסידיהם וגמ"ח יעמוד לו בעת הצורך הזה].

...

ונבוא לביאור פסוקים הנ"ל. כי הקב"ה אמר להם 'רב לכם שבת בהר הזה'. פירוש, די לכם זכות וכבוד רק בישיבת ההר הזה אפילו בלא קבלת וקיום התורה. וא"כ מעתה 'פנו וסעו לכם' בשביל עצמכם, ומתי תעשו לביתכם, 'ובואו אל הר האמורי', כי שם הוא קנין שלמות האמיתי. ואמר 'ראה נתתי לפניכם את הארץ', פירוש - העולם בכללו נתתי לכם ע"י שבת בהר הזה. אמנם אינכם - 'ובואו ורשו את הארץ אשר נשבעתי לאבותיכם', למה תיגעו לאחרים להאכיל יגיעכם לאומות העולם, על כן 'ובחרת בחיים', 'ובואו ורשו את הארץ', עיי"ש.

הרי לפי דבריו הקדושים, שהקב"ה אומר אלינו, שלמה ניגע לריק לתת לאחרים כוחנו ומבקש מאתנו להתאמץ לבוא ולירש את ארץ אבותינו, והוא ממש דברינו הנ"ל. והדבר תלוי בידינו, והשי"ת יסייע לנו לגמור לטובה.

נלמוד מיעקב אבינו, דבעודו היה אחוז מיראת עשו, השתדל מתחילה להציל ממונו שלא יפול בידי עשו, כדכתיב (בראשית לב כד) "ויעבר את אשר לו", ופירש רש"י בשם המדרש (רבה עו ט) "בהמה ומטלטלין, עשה עצמו כגשר, נוטל מכאן ומניח כאן", עכ"ל. והיא פלא, דאיך היה אפשר לו בשתי ידיו להעביר עשירות גדולה כזו שהיתה אז ליעקב. עיינ בשל"ה פרשת ויצא [תורה אור אות לו] שהביא מדרש [ב"ר עג יא], דהמתנה ששלח לעשו היה עומד מששים ריבוא עדרים, והיה נצרך לזה ששים ריבוא כלבים, כלב אחד לעדר אחד, ובוודאי שנשאר לו יותר מזה, ואיך היה אפשר לו להעביר כל זה בשתי ידיו ע"י שנתן רגלו אחת בצד זה ורגלו האחר בצד שני ועשה עצמו כגשר. וגם, למה היה נצרך לזה, הלוא היה לו כמה מעברות להעביר עליהם רכושו, עיינ רשב"ם שם (ד"ה מעבר).

אך נראה, דרמזו בזה מוסר השכל לנו זרע יעקב, איך שממנו נלמוד וכן נעשה. וכבר הבאתי לעיל מגדולי קדמונים, שכל המאורעות של האבות נרמז לבניהם אחריהם.

כי נתבונן נא במעשה דיעקב שעמד במלחמה עם עשו אחיו. ובראש, עוד לא נודע מאן נצח, מי יצא מן המלחמה מנוצח. על כן, קודם כל נתן לבו לדאוג בשביל ממונו שרכש ביגיע כפיו, שלא יפול בידי עשו, ובאמת עלה בידו להעביר ממונו מפני עשו ולהציל מידו. והמדרש גילה לנו הסיבה והטעם שעלה לו להציל ממונו ממנו, רק זה דיעקב תמיד עשה עצמו כגשר. דלגשר יש שני רגלים, רגל אחד משפת נהר זה ורגל השני משפת השני, וכן יעקב אבינו תמיד עמד ברגל אחד בשפת עבר הנהר שהיה ארץ ישראל וברגלו השני עמד בצד שעמד עשו אחיו. וזאת גרם לו שהעביר כל רכושו לארץ ישראל והצילם שלא יפלו בידי עשו. ומעולם לא עמד יעקב אבינו על הצד שעמד בו עשו בשתי רגליו, רק בחד כרעה היה עומד בעבר השני שהוא א"י, ובכרעה השני היה עומד באויר ארץ טמאה. על כן עלה בידו ליטול מכאן ולהניח כאן. אבל אם היה עומד תמיד בשתי רגליו בארצו של עשו,

הנביא ביחזקאל (טו ז) אומר לנו: 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמך ואומר לך בדמך חיי ואומר לך בדמך חיי'. נראה, דהנביא ברוח קדשו העביר עין מבטו על ימי גלותנו, ומה גם על מה שקרה לנו בימינו במלוכות אירופא, שעמלנו בזיעת אפנו ונתנו כל דמי כוחנו על כל מקצועות החיים בהשכלה ובכלכלה ובמסחר, ויד ישראל וכוחו ומוחו היה בסיועית הפריחה, להפריח את החיים פה באירופא על ראש הגבעה, ולבסוף נתקיים בנו 'וזרעתם לריק זרעכם' (ויקרא כו ז), כי אחרים אוכלים את עמל יגיעתנו, ואנוחנו מתבוססים עלי ארץ בלי מכסה מזרם כל פורעניות המתרגשות ובאות עלינו בעוונותינו הרבים. על זה קורא הנביא אלינו בחיל - 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמך', בדמך שנתת אל ארצות הגולה, ו'דמים' תרתי משמע - ממון ודמים ממש, ממון ודמי כוחך. ועם כל זה אתה מתבוססת עלי ארץ, ואת ערום ועריה, ואומר לך שמהיום והלאה תראה שבדמך חיי! ובדמך חיי! היינו, שתשוב לארצך ונחלתך ולה תתן שני מיני דמים הנ"ל, ואז אתה חיי ולא אחר. שאם תכלה כוחך ויגיעך בארצנו הקדושה, אם בנית בית בארץ ישראל - אתה תשב בו לאורך ימים ובניך אחריך ישובו בו. ואם נטעת כרם בארץ ישראל - אתה תחנכו ואתה תאכל ממנו ולא זרים. וכן בכל עבודת מלאכה שתעבוד בארץ - אתה ובניך תאכלו מהם ולא תגעו לריק. על כן אני מזהירך ואומר לך - בדמך חיי אתה! בדמך חיי אתה! והבן, כי זה אמת.

והאיר ה' עיני למצוא תנא גדול וקדוש לסייע לי לרעיון זה שמצאתי בפסוק הנ"ל, הלוא הוא לא פחות מרבינו החתם סופר בדרשותיו (דרוש לו"א בנחלתו) בהספד על רבינו רבי ישעיה מברלין ז"ל, שפירש בקרא הנאמר בדברים (n-18) - "ה' א-להינו דבר אלינו בחורב לאמר רב לכם שבת בהר הזה פנו וסעו לכם ובואו הר האמורי, ראה נתתי לפניכם את הארץ, בואו ורשו את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם ולזרעם אחריהם". ואחר שהקשה כמה דקדוקים בקראי הללו, כתב בזה הלשון: "דמה שזכו ישראל לנחול כל העולם ולהכניע עמים תחתם היה ביום מתן תורה. שהרי נתמוטט מוסדי ארץ, ולולי מעמד הנבחר היה העולם חוזר לתוהו ובוהו, על כן כל העולם קיים בשביל ישראל. ולא תאמר דווקא ע"י קיום התורה והמצוות, זה אינו. דהרי אמרו (הגדה של פסח) 'אילו קרבנו לפני ה' סיני ולא נתן לנו התורה - דיינו', הרי כי המעמד הנבחר לבדו כדאי הוא לקיים את העולם. היות כן, הברירה ביד ישראל לברור לעצמם חלק יפה בעולם לקבוע מקום דירתם שם, ואומות העולם יקבלום על כרחך מדינא הנ"ל. אך מה לנו לזון עמים אחרים משלנו ואנוחנו חסרים כל, רעבים גם צמאים, כי כל העולם בשביל עם ה', והם - אין להם חלק בעולם הזה ולא נחלה בו. ולא יצויר קנות שלמות מעלתם הראוי [של ישראל] לתקן גם עולמות העליונים כי אם בארץ הקדושה, על כן כשישראל מתעצלים קנות שלמותם האמיתיות, סופם שתתהפך הקערה על פיה וגורמים פורעניות לכל העולם.

מדירה בבית שמש, היא כמעט דירה בירושלים, אז אנחנו לא מצליחים. והקדוש ברוך הוא, אם הוא היה רוצה היו דירות בזול במרכז הארץ, בעיר העתיקה.

דרך אגב, אחרי ששת הימים היו דירות שחלקו אותם בחינם ברמת אשכול, אף חרדי, אף יהודי לא רצה ללכת לשם. הביאו בכח פקידים של משרדי ממשלה מתל אביב לגור שם, אנחנו במצב שכל אחד דואג לפינה הקטנה שלו, ולא רואה את המשימה של הברית בין הבורא עולם שלקח אותנו כעם, לבין הכלל של עם ישראל.

אומרים עכשיו שטרמפ הפסיק את המלחמה בטהרן. אתם יודעים למה הפסיקה המלחמה בטהרן לעניות דעתי הקטנה? כי כולם אמרו שמטוסי ישראל עשו את זה טוב. אף אחד לא אמר שהקדוש ברוך הוא עושה ניסים ונפלאות.

אנחנו מתכנסים פה לעניות דעתי כדי להודות ולהלל ולשבח את בורא עולם, יש אנשים שרואים אותנו בכל הארץ, ובכל תבל, ולומר השם הוא הא-להים.

ואם הוא נתן לנו את הנגב, ואנחנו בונים שם עיר, מתוכננת עד חמש שש קומות, לא יותר, עם תעסוקה, עם חינוך, שיש החלטות ממשלה שהמדינה צריכה להקים, עם כל הצרכים בחומרה שבחומרה, אפילו חשמל שבת, לעילא לעילא, פרויקט ראשון שעליו קיבלתי אישור מהבר רזונבלט שליט"א, שהוא השליח לנושא הטכני של רבי חיים זצ"ל, של הרב אלישיב, של הרב זילברשטיין, ואנחנו בולמים את זה כבר עשר שנים. ודירות שהיום אחרי כל העליות, אסור שיעלו - וזה מחושב - יותר מ-700 אלף ש"ח, של שלושה חדרים, של 75 מטר, עם תכנון כבר מוכן עם היתר ההרחבה של 35 מטר. ומדוע? כי אנחנו לא רצינו שהקבלן ירוויח ארבעה חדרים על שלושה חדרים, וההרחבה עם כל האישורים, כבר מתוכננת.

דרך אגב, ביתר עלית, לעניות דעתי אף אדם בעולם שאני מכיר לפחות, ואני מכיר כמה אנשים, לא היה יכול להקים אותה כמו שהיא קמה. הכל זה לא אני ולא חבריי. הכל זה מעשה ניסים של הקדוש ברוך הוא. ואנחנו השתדלנו לא לקלקל את מה שהקדוש ברוך הוא הוביל אותנו. הלכנו רק על פי דעת תורה, אז אני אומר לכם: תנו לקדוש ברוך הוא לעבוד, הוא יהיה הענן, אבל צריך שנלך, הוא ילך לפני המחנה, צריך לעשות, צריך לפעול, צריך לפעול ביושרה.

מנחה: 'בונה ירושלים השם נדחי ישראל יכנס'. אומרים בבדיחותא שהאתר בניה הכי גדול בעולם - זה העיר ירושלים, היכן שזזים - בונים. מהחלום הגדול של העיר כסיף שר' משה מוביל, נלך לחלום קטן, רבי אפרים [הרשקוביץ], חלום שמתגשם. האמת היא שאתה לא הראשון, בשנת תר"כ דיברו בירושלים שיש איזו גבעה חדשה, 'משכנות שאננים', חיפשו מתנדבים שילכו לגור שם, היא היתה פריפריה חדשה, 30 אלף איש גרו בירושלים, בעיר העתיקה, בתוך החומות, אפשר לתאר לעצמנו מה זה 30 אלף איש בעיר העתיקה, היום אנחנו מכירים את החומות, הם לא גדלו, השיעורים לא התקטנו, והקימו, והלכו כמה אנשים, ויצאו משם, ולאט לאט ירושלים גדלה, ותוך 50 שנה אחר כך רוב הציבור היהודי עזב את ירושלים שבתוך החומות, ופתאום יש גבעה חדשה שקוראים לה 'מאה שערים', ואולי הקבוצת רכישה הראשונה 'נחלת שבעה' - שבעה אנשים שהקימו שכונה, וככה ירושלים מתפשטת. מהחלום הגדול, ר' אפרים בוא תספר לנו על החלום הקטן, שזה הקטן גדול יהיה.

הרב משה ליובוביץ: רק מילה אחת: 45 שנה שהלכו נגד היציאה ליהודה ושומרון, היום הציבור החרדי - גם

השננת של בני ברק - מחפשים דירות ביהודה ושומרון.

מנחה: אז על כל זאת ועוד, בבקשה.

הרב אפרים הרשקוביץ: קודם כל, אני נמצא פה בכנס של 'קדושת ציון', אז אני צריך להגיד לפני הכל תודה. בעצם אני חושב שחלק מהרעיון של 'מצפה לאה', וההתיישבות החרדית - שזה בעצם התנועה שאנחנו מריצים ומקימים, לחבר את הציבור החרדי כמה שיותר

בעניין - זה בעצם התחיל לפני כמה שנים, בשולי הכנס של 'קדושת ציון', באולמי 'שירת ירושלים', היו כמה שאפשר לקרוא להם 'מושגים', אבל כשאני קורא את הסיפורים של תלמידי הגר"א ותלמידי הבעל שם טוב שהגיעו לארץ ישראל - אז כנראה שאנחנו מאוד מאוד בקו הנורמלי, לעומת מה שה'נוער גבעות' של אז עשו.

אז בעצם מה הסיפור של 'מצפה לאה' שאני רק חלק מהסיפור, אבל כפי שר' בנימין אומר זה החלק הקטן של הסיפור, כמו שאנחנו רוצים לראות בעוד כמה שנים שיהיה לא רק 'מצפה לאה' אחד, ולא שתיים, ולא עשרות, ואפילו מאות. כמו ששמענו כבר, שאנחנו הציבור החרדי, חוזרים לעניין של [ישוב ארץ ישראל], אם אתה רוצה להפוך את זה לעניין של מגורים, אבל זה לא עניין של מגורים, זה עניין של התורה, הקדוש ברוך הוא הביא אותנו לארץ ישראל, וכשאתה בונה בית - זה לא בית בפרץ, או בניו יורק, או בכל עיר אחרת, פה זה קדושה, כשיהודי בונה בית בארץ ישראל - הוא צריך לחשוב את כל העניינים, כל הדברים, זה חלק מעבודת השם.

ובעצם הבנו את העניין הזה, והבנו שהתרחקנו לצערנו הרחק מההבנה הפשוטה הזאת: שבניית בית בארץ ישראל - זוהי עבודת הקדוש ברוך הוא, זו עבודת השם. ברוך השם.

אני רוצה לספר סיפור קטן: לפני כמה שנים כש'מצפה לאה' היה בהתחלה, דברו פה על החשיבות של נטיעה, ואני שאלתי את עצמי בתור חרדי: אני כבר לא בגיל מאד צעיר, בחיים לא נטעתי בארץ ישראל עץ. אמרו לי שצריך להביא לכאן כמה עצי פרי בגבעה, שהיתה אז עם בית אחד, היה זוג צעיר שהיה הנחשון של דורנו, ואמרו לי שצריך שיהיה כמה עצי פרי, גייסתי קצת כסף והגעתי לשם, וכבר היה עוד שעה לשקיעה, ולא היה לי מושג מה אני אמור לעשות. ופתאום, לא יודע באיזו דרך, אבל הקדוש ברוך הוא שלח, והגיעו לשם שתי רכבים מבני ברק ומאלעד - מ'קדושת ציון', והם אמורים לי: לא ידעת שאנחנו בדרך? אמרתי: לא, לא ידעתי. וכל אחד מהם זכה לעשות נטיעה בארץ ישראל.

וברוך השם היום אנחנו מדברים על 'מצפה לאה' - שזו הדוגמה הקטנה. אנחנו מדברים על יישוב - שלפני כמה שנים הסתכלו עלינו ואמרו - זה לא יהיה, זה לא יקרה.

אני יכול להגיד, שכל יום אני מקבל עוד טלפון, 'יש אפשרות להיכנס?' אני רוצה להניח בית, ו'כמה זה עולה?' ולא מפסיקים לשנייה. כי אנשים הבינו, שזה לא הירושה שלנו, אנחנו לא חייבים להמשיך את השיגעון של לגור בבניינים עד קומה 15 ו-16. לצערנו, לא שומעים על זה, אבל נאמר את האמת, אומרים 'נוער הגבעות החרדי', כשאני אומר 'נוער הגבעות החרדי' - האנשים שבאמת מוסרים נפש לגור בארץ ישראל, זה עשרות אלפי יהודים, זוגות צעירים שגרים מתחת לאדמה, דיברו על החטופים שהיו לשנתיים, אבל מה עם כל היהודים שגרים מתחת לאדמה? האנשים שנמצאים בדירות - שאני לא יודע אם אפשר לקרוא להם מחסן, המחסן שלי ב'מצפה לאה' הולך להיות הרבה יותר גדול

מזה, אז אני שואל את השאלה איך זה יכול להיות? תדברו על ארץ ישראל, תדברו על איכות חיים. זה מה שהקדוש ברוך הוא רוצה. כל יהודי צריך שתהיה לו נחלה בארץ ישראל.

יש שאומרים לי: אנחנו צריכים את השטיבלאך, צריכים את התפילות 24 שעות מסביב השעון, ואנחנו צריכים את הצ'ולנט בליל שישי. אז אולי זה לא מתאים לכל אחד ואחד, אבל אני אומר לכם שאם עכשיו תלכו לאחד אחרי השני, ותראו להם מה שיש ב'מצפה לאה', ומה הולך להיות ב'מצפה לאה' בעוד כמה שנים, הם יאמרו 'איפה אני חותם'. אנחנו צריכים להבין שהציבור החרדי הם המפתח להצלחת עם ישראל, יש לנו את הנגב, יש לנו את הגליל, אפילו מעבר ליהודה ושומרון, ואף אחד לא הולך ליישב את האזורים האלו.

לפני כמה שנים, בממשלה הקודמת, לא נזכיר את השמות, באיזו פגישת קבינט, ישב שם משהו מאחד מהמפלגות - לא נזכיר את שמם - ואמרו לו: בוא נבנה בגליל, בוא נבנה בנגב, ואז הוא אמר: מה אתם צוחקים? אנחנו לא אכפת לנו על הנגב, לא אכפת לנו על הגליל, אנחנו רוצים מגדלים בתל אביב ובמרכז.

אנחנו הציבור החרדי - לעומת אלו שחושבים שהם הציניים - אנחנו הציבור שבאמת אכפת לנו על ארץ ישראל, אנחנו באמת אכפת לנו על התורה, לנו באמת אכפת על החילול השם, שיש חלקים גדולים בארץ ישראל שיהודי שואל 'אפשר לעבור שם?' 'אי אפשר?' אז אנחנו המפתח.

אם תהיה דרישה מהציבור זה יצליח, וזה לא יבוא מלמעלה, כי אין אפשרות. הגיע אליי חבר כנסת אחד, והוא אמר לי: 'מה אני יכול לעזור לך?' ואחר כך הוא אמר לי: 'אני באמת לא יכול לעזור לך'. זה רק אנחנו, האנשים פה בתוך הזה, הצופים והמאזינים, הם האנשים שיתנו את הכוח. אנשים שרואים את זה ואנשים שמבינים את זה, אנשים שמתקשרים ואומרים: 'אנחנו רוצים להיות שותפים', מכל עיר ועיר. לא צריך להיות הנחשונים. אנחנו צריכים את המעגל מסביב, המעגל מבפנים. ואני מזמין כל אחד פה שמקשיב ושומע, זה הזמן שלכם. תזכרו את המספר טלפון הזה: 02-3137911. כל אחד יכול להיות שותף.

ובעזרת השם אנחנו נראה את זה בעוד כמה שנים - את ההצלחה של 'מצפה לאה', כמו שהיה פעם, שיצאו מהגדרות של ירושלים, כמו ששמענו. אז אנחנו כבר יצאנו החוצה, בונים ובונים, ואנחנו נבנה, וזה בעצם הגאולה, כי הקדוש ברוך הוא רוצה שלכל יהודי תהיה פה נחלה בארץ ישראל, לא מתחת לאדמה, לא בקומה 15, ולא משנה אם אתם בעד מעלית שבת או נגד מעלית שבת. אמרו לי 'אז אירא דארץ ישראל מחכים', אמנם חז"ל לא דיברו על להיות במגדלים, הם אמרו להיות עם הרגליים על הקרקע, ובעזרת השם ביחד נעשה ונצליח. תודה.

מנחה: רק כרטיס ביקור, לפני שנעבור לר' יהושע לשמוע אותו, מה זה 'מצפה לאה'? מאזין לנו עכשיו אברך בחריש, באופקים, בנתיבות, ברכסים, בכרמיאל, מעלות, ירוחם, ושואל מה זה 'מצפה לאה'? אז ב-30 שניות מה זה 'מצפה לאה', איפה אנחנו נמצאים בארץ?

הרב אפרים הרשקוביץ: אני מזמין את כולם לבא לראות את 'מצפה לאה', זה קרוב ל'כוכב השחר' - 15 עד 18 דקות צפון מזרח מירושלים. וכולם מזמנים לראות, מה אנשים שבאמת אוהבים את התורה - מגיעים ועושים, ולומדים, והופכים עוד שטח שבכה מאות שנים, אם לא אלפיים שנה - 'מתי יגיעו פה היהודים ונשמע את קול התורה', וזה מה שיקרה בעזרת השם, אני מזמין את כולם להגיע.

מנחה: נעבור עכשיו מהארץ במסע לחו"ל, ר' יהושע, אנחנו מדברים פה על נדל"ן? או שמדברים יידישקייט! תספר לנו קצת על השוק בצרפת, באמריקה, באנגליה, מהניסיון שלך, ומה זה רלוונטי אולי בסוף לנו פה יושבי הארץ.

רבי יהושע גטר: דבר ראשון, וודאי מדברים יידישקייט, כל מי שקונה דירה ארץ ישראל - הוא קונה את זה בגלל שהוא רוצה שיהיה לו חלק בארץ ישראל, אז ודאי שזה עניין של יידישקייט, ואני כבר 21 שנה עוזר לתושבי חוץ שרוצים לקנות כאן ולעשות עלייה, זה באמת משהו מורכב לפעמים לתושבי חוץ - הם לא יודעים

בדיוק איך לעשות, ומה לעשות, ואיך לגשת.

היום רואים שינוי מאוד גדול של הרבה חרדים - היימישע. אני אומר את זה לאנשים - פעם 'עליה' היתה מילה מודרנית, המילה עליה לא נשמעה כל כך בציבור שלנו, היום אפשר לשמוע את זה גם בהיימישע עולם שלנו, שרוצים לעשות עלייה, ורוצים לבוא, וזה שינוי מאוד מבורך.

יכול להיות שהסיבה לכך אמנם לא כל כך משמחת, כי בעצם הם רואים בעצמם היום את האנטישמיות הגוברת בחוץ לארץ, ומבינים שהם צריכים להיות כאן. זה דבר ה' אחד מהכנסים עשיתי בלב בורו פארק, במקום שאף פעם לא חשבו שיוכל להיות בו הפגנה של פלסטינאים, באמצע בורו פארק, לפני שנה עשיתי שם כנס - בשביל שאנשים יבואו לראות מה אפשר לעשות, היתה שם הפגנה גדולה, אז הבינו שגם בתוכם הם נמצאים, וצריך לבוא לכאן. גם בלונדון עשיתי לפני שנתיים, בגולדרס גרין כנס, במקום שלפני כמה שבועות, היה ממש ברחוב הזה פיגוע, אז כל אחד מבין היום שהמקום ליהודי לגור, זה בארץ ישראל, ולא בשום מקום אחר.

ודווקא מה שאמרת על 'מצפה לאה', אני עכשיו באמצע להביא קהילה גדולה מאוד, קרוב לזה, שמעת?

הרב אפרים הרשקוביץ: שמענו את זה ואנחנו מברכים אתכם. ברוך השם אנחנו ממלאים את האזור. בעזרת השם תעשו ותצליחו.

הרב יהושע גטר: אנחנו נביא קהילה גדולה בגבע בנימין בעזרת השם - מקום שלא היה כל כך חרדי עד עכשיו, יכול להיות שהיה קצת, וגביא שם קהילה של חוצניקים שיבואו לגור שם ולהיות חלק מארץ ישראל בבנייה מחוץ [לגבולות], מה שנקרא להרחיב את הגבולות של ירושלים, מרחיבים קצת את הגבולות של ירושלים. זה מה שאנחנו מנסים לעשות.

מנחה: אולי תתן לנו קצת רקע באיזו סוג אוכלוסייה מדובר, מבוססים, זוגות צעירים, אורתודוקסים, ניו אורתודוקסים, לייט אורתודוקס, חסידים, ליטאים? וגם איזה נפח, כמה מדובר? עשרות? מאות?

הרב יהושע גטר: זה העניין, שבעצם היום כל סוגי האנשים קונים ורוצים לעשות עלייה, זה ממש מכל גוני הקשת, וכמו שאמרתי, פעם זה היה יותר מודרני, והיום הרבה יותר אנשים - אורתודוקסים, חרדים, חסידים, ליטווישערס - כל הסוגים, רוצים לעשות עלייה. לא לכולם זה קל, כי אנשים נמצאים שם עם משפחות, עם ישיבות, עם חדרים, מוסדות, לא קל לקום יום אחד וללכת לגור במקום אחר.

דווקא אחרי הקורונה - אנשים הצליחו לקלוט שאפשר לעבוד מהבית, אפשר לעבוד במקום אחר, ואז אנשים

התחילו לקלוט שאפשר גם לגור בארץ ישראל, ושהביזנס יהיו בארצות הברית, אז זה מיקל עליהם לעשות עליה, אבל הרבה אנשים חשבו לפחות, שהילדים יגדלו קצת אז הם יעשו עלייה, אז עכשיו באמת באים מכל הגוונים.

מנחה: כמה עלו בשנתיים האחרונות?

הרב יהושע גטר: אין לי את המספרים לפני, אבל מדובר במאות, אפילו בזמן המלחמה, דווקא היתה עליה, בשנתיים וחצי האחרונות - מאז המלחמה שהתחילה בשמחת תורה - היה גידול באחוזים של אנשים שעושים עלייה. באירופה בפרט. אני מביא אנשים מלונדון, מצרפת, מארצות הברית, מכל מיני מקומות.

מנחה: בפרט בלונדון - שהיתה להם את הגזירה שמשדר החינוך הלונדוני התערב בחינוך, אחד הרבנים פנה בקריאה ללונדון ואמר: תראו, המקום שאפשר ללמוד על טהרת הקודש בלי התערבות של המדינה - זה פה בחיידים בארץ.

הרב יהושע גטר: זה בהחלט. בינתיים בלונדון, מה שהם עשו זה, כאילו אין לזה דין של חיידר, יש לזה דין של כינוס או משהו כזה, הם מצאו בינתיים איזה פתרון זמני, אבל בטוח שבשביל חינוך הילדים המקום היחידי הוא בארץ.

אני תמיד אומר גם לתושבי חוץ: אני חושב שאנשים שגרים פה בארץ - לפעמים מרגישים את זה. אנגלי או אמריקאי שרוצה לעשות טיול עם הילדים, מה הוא עושה? הולך לחוף, או לאיזה לונה פארק, לא שבת כן שבת, כן נשים לא נשים, הוא לוקח אותם לטיולים. מה עושה פה יהודי שרוצה לקחת את הילדים לטיול? נוסעים לכותל, נוסעים למירון, נוסעים לצפת. אז הכל סביב קדושה. גם כשרוצים לצאת קצת, רוצים איריה של חופש - אז יוצאים לטייל במקום קדוש.

מנחה: רק נוסף לך שאחד מכפרי הנופש הטובים בארץ זה מיצד ומעלה עמוס, יש שם צימרים, בריכות, ונוף משקיף לים המלח. ברוך השם יש שם מקומות להתארח, יש שם תעשייה ברוך השם.

מה הקשיים שיש למשפחה שמגיעה לארץ, והאם זה רלוונטי לנו? אנחנו צריכים לשמוע עליהם על המאפיינים הקהילתיים?

הרב יהושע גטר: אני חושב שזה מאוד רלוונטי, כי הקשיים של תושב חוץ שמגיע פה לארץ - לפעמים זה קשיים מאוד כבדים, אמנם היום זה הרבה יותר קל. כשהשווער שלי עשה עליה לפני הרבה שנים, כשזה לא היה כל כך מקובל, והיה להם מאוד קשה להשתלב בשפה, ובתעודות שאשתי קבלה בסוף שנה פעם אחת המורה כתבה 'בלתי מספיק', אז הם חשבו: הו, זה כבר איזה מחמאה. אז באמת לפעמים יש קשיים של השפה, תרבות אחרת, סגנון אחר, באמת זה סגנון אחר לגמרי.

ומה שזה רלוונטי לתושבי ארץ ישראל, זה לקבל את תושבי חוץ בכל מקום שהם מגיעים? ולקרר אותם, לפעמים תושבי חוץ חושבים שהם צריכים ללכת לגור במקומות שרק חוצניקים גרים, אז מנסים עוד פעם לעשות אמריקה בישראל, אז מה הם מרוויחים מזה? הם נשארים באמריקה⁵, צריך לעזור להם לבוא לגור דווקא במקומות שיש ישראלים, שהם ישתלבו, ושהיה חלק אינטגרלי, וזה מאוד חשוב. צריך לעזור להם להשתלב, וכל אחד שמכיר תושב חוץ שגר בשכונה - שיוודא שהוא משתלב טוב, ולעזור לו, וככה כשילך לו טוב הוא יביא גם את החברים. אנחנו צריכים לדאוג שכל היהודים יגורו כאן.

דרך אגב, מאז חורבן בית ראשון - לא היה אחוז כזה גדול של עם ישראל שגר בארץ ישראל. היום כמעט חמישים אחוזים מעם ישראל גרים בארץ ישראל, ומאז

חורבן בית ראשון לא היה כך, כי לא חזרו לארץ ישראל כל השבטים.

מנחה: ר' משה [ליבוביץ'], מי שרוצה להקים ישוב, מה הדבר הראשון שצריך לדאוג? תעסוקה? ישיבה? רב קהילה טוב? אתה יכול לתת לנו קצת מהניסיון שלך - 40 שנות עשייה.

הרב משה ליבוביץ': לגבי תעסוקה, אני אומר לכם, צריך להשתדל, אבל פרנסה זה מהקדוש ברוך הוא, הנה שמעתם, אפשר לשבת בארץ ישראל, לעבוד על מחשב. דרך אגב, אני כבר 40 שנה מטפל בנושא של חשמל כשר, ואחד הפתרונות שהיו בזמנו היה שבהודו יעבוד טכנאי על המחשב, ופה ישתמשו בחשמל שגוי מפעיל מהודו. אז באמת בנושא של פרנסה, מי שפוקח את עיניו רואה את זה.

מה שבאמת אני עושה זה, אני בודק שלושה פרמטרים: אחד, איפה אין התנגשות בין שאיפת המדינה לבין ההתאמה לציבור החרדי.

הדבר השני, הוא האם יש שם מקום שאפשר להתגדר בו, שאפשר להתרחב, איך אני הופך להיות עיר מחוז? כמו ביתר שהפכה להיות עיר מחוז בכל אזור מערב גוש עציון, ומשם צמח עוד היישוב 'צור הדסה' הגדולה, ומשם ולמים להתרחב עוד במקומות שאף פעם לא חשבו, גרו ב'צור הדסה' 35 משפחות במשך 50 - 60, עד אז. וכמובן מביתר אנחנו רואים ש'מעלה עמוס' היום מתרחבת, ו'מיצד', ואנחנו נשמע עוד על ישובים, ובכלל באזור של מיצד, מעלה עמוס, שם יש קרקעות שאפשר להפוך אותם לעיר חרדית ענקית - עד מבואות ים המלח, וכביש עוקף לכיוון הנגב.

מי שמתבונן באמת, ביושרה, לא בהתייחסות נדלני"ת - איך אני יכול לעזור לציבור, שעולם התורה גדל, הרי מי שפוקח את עיניו - מבין שהקדוש ברוך הוא יכל לדאוג שיהיה דירות ב-40 אלף שקל במרכז בני ברק, במרכז תל אביב, אבל הוא יצר מצב אחר לגמרי, שאין ברירה, ואנשים מתחילים להגיע אל הרב כדי להתיישב באזור יהודה ושומרון, 'מצפה לאה', ומגיעים לצפת, ופתאום טבריה מקבלת ערגה, ומעלות, ועכו, ואני שמח עם כל מקום.

כסיף זה רק אחד המקומות שאני שמח אתו, שם נשלחתי על ידי גדולי ישראל: ר' חיים צוק⁶, רבי יששכר מאיר מורי ורבי צוק⁷, ולהרב וואזנר צוק⁸, לר' ניסים קרליץ צוק⁹ וכו'.

העניין הוא שצריך לראות איפה באמת אפשר לתקוע יתד - לקבל את מירב התקציבים בהכרה של מדינת ישראל, כדי לא ליפול עם תרומות וכו', ולחיות על יהודי חוץ לארץ, כי יהודי חוץ לארץ יגיעו לפה יותר מהר ממה שאתם חושבים. מי שעניין בראשו רואה את המהלך שהקדוש ברוך הוא מוביל אותו, ובעזרת השם, בחסד וברחמים, צריך להתפלל על זה, כולם יגיעו לפה - יותר מהר ממה שכל אחד פה חושב ומעלה על דעתו, הם יבואו ויחנקו פה, לא מחסנים יהיו כאן, יהיו ערי אוהלים, וכמו שאנחנו מאמינים שבית המקדש ירד - יצטרכו לרדת בניינים מהשמיים כדי לאכלס אותם.

מי שעניין בראשו, לא צריך להיות בעל אמונה, מי שמנסה להיות רציונל - שזה הדבר הכי היפוכו של הנהגה רוחנית - רואה את זה.

ואני אומר: זה רק מלטה, מלמעלה זה לא יהיה, כי אלה שלמעלה לא מבנים את זה, הם בנויים על כוחי ועוצם ידי, יש להם דירות עד סוף כל הדורות לכולם, אנחנו אין לנו, אנחנו גדלנו בבתיים שלא היה להם, אני גדלתי ברומניה נחקרתי בסקוויטאטה¹⁰ בגיל ארבע, אחר כך הגעתי לצפת, גדלתי בצפת של לפני 50 שנה, 60 שנה. צפת לפני 60 שנה זה מדבר יותר קשה מ'כסיף', ושאף אחד לא יאמר: 'אבל היה שם יישוב יהודי', מבחינה רוחנית היה שם מדבר רוחני.

5. כוונת הדובר מבחינה חברתית ותרבותית. מיותר לציין שגם מי שגר בארץ ישראל גם אם באוירה אמריקאית, הוא מקיים מצוות ישוב ארץ ישראל בהידור רב.
6. שירות הביטחון החשאי והמשטרה הפוליטית הידועה לשמצה של רומניה הקומוניסטית.

אז מה שצריך לעשות, תקבלו את ברכת גדולי ישראל, תצמידו לכם רבה שאתם לא זרים ממנו, הכל בהכוונה של גדול, אבל לקחת מקום, להתחיל ללכת, קום התהלך בארץ, כי כולה קודש לה'.

מנחה: ברוך השם חלומות מתגשמים. בוא נשמע קצת על הגבעות, קצת יותר קרוב אלינו, יונתן לוי, איש שחלם והצליח לשנות דברים. בא תספר על שני חלומות שעשית, תציג את עצמך לציבור, איך ממשוהו קטן - גודל והולך.

יונתן לוי: התחלתי לקחת חלק בעולם הגבעות בערך שנתיים אחרי הגירוש מגוש קטיף, כשהגל התחיל להתפתח, ואז הייתה מדיניות מאוד חד משמעית מצד מדינת ישראל - לא לאפשר הקמה של ישובים חדשים ביהודה ושומרון.

רוב פעילי ארץ ישראל של אותם ימים - התארגנו עם השאלות של מה יקרה אם יהיו עוד פינויים אחרי גוש קטיף, וימשיכו לשאר יהודה ושומרון, הצורת חשיבה הייתה מאוד מגוננת. והחשיבה שלנו הייתה - אנחנו צריכים לפרוץ קדימה ולהתקדם, וארץ ישראל מחכה לנו. במשך 12, 15 שנה של פינויים שוטפים, בין פעם בשלוש חודשים לפעם ביום - בימים שלא היה אפשר לחשוב על קמפיינים והתרמות, והיינו מתירמים שקל לשקל מלדת לדלת - כדי לבנות עוד פעם ועוד פעם בתים חדשים, והיה צריך לבנות הרבה, כי היו הרבה פינויים. ואחרי שנים של הארץ נקנית בייסורים - זכינו שאותם גבעות שנלחמנו עליהם התפתחו. בגבעה שאני הקמתי היום יש בה סדר גודל של 30 משפחות, ועוד הרבה גבעות מסביב.

מנחה: זה היה איפה?

יונתן לוי: בעוז ציון, באזור 'בית אל'.

מנחה: שזה רבע שעה מ'פסגת זאב', מ'תל ציון'. באוטובוס פנימי אפשר להמשיך עוד כמה תחנות ועוד כמה קילומטרים, יותר מהר מאשר להגיע לרמות מגאולה. והגבעה הבאה?

יונתן לוי: התפתחו הרבה גבעות בחבל בנימין, גדלו וצמחו, אבל אזורים אחרים, כמו 'גוש עציון' נשארו יחסית ריקים, הגענו לשם להקים נקודה חדשה, לא היו שם הרבה גבעות לפני כן, ואלו שהיו מאוד עזרו לנו, גבעות חרדיות באזור מיצד עזרו לנו מאוד, ועכשיו גם איזור גוש עציון צומח ופורח עם הרבה גבעות, בקיץ האחרון הוקמו בגל אחד גדול 11 נקודות, בתוך חודשיים.

הנקודה שאני הקמתי, עכשיו יש שם גרעין משפחות על המקום, ואפשר להפוך את זה לשכונה חרדית בעצם, ליד היישוב 'מעלה עמוס'.

מנחה: יש לה כבר שם?

יונתן לוי: נודע ביהודה'.

מנחה: ויש פה פוטנציאל להתרחב? נודע ביהודה עילית?

יונתן לוי: כן. השטח הגרעיני, נקרא לזה האחורי, של הגבעה, הוא סדר גודל של 30 משפחות, הם גרים ברווח, וכמו שדיברו פה קודם, אזור מיצד, מעלה עמוס הוא אזור ענק שאפשר להתרחב בו ימה וקדמה צפונה ונגבה, במרחבים עצומים שהיו בהם בדואים, ועכשיו אין בהם בדואים, רק מחכים ליהודים שיבואו להתגורר בהם. כרגע השאיפה היא להיות משולב ליטאים, חסידים, ספרדים, יש בגרעין מכל הגוונים.

מנחה: עלו והצליחו!

ר' אפרים, למי יותר מתאים להגיע? שומעים אותנו עכשיו בבית זוגות צעירים בלי ילדים, שלושה ילדים, מה עם חידור? אני נמצא בחריש ויש יש קהילה חרדית מתפתחת, וזה לא קל להחזיק חידור, יש חידור אילת השחר כיתה ד' עם שמונה ילדים, וכיתה ב', אין לנו כיתה ג', כיתה א' עם 18 ילדים. איך מקימים חידור לשבעה ילדים? אז אולי בגיל פנסיה לצאת?

רבי אפרים הרשקוביץ: בתור עולה מחוץ לארץ, אני תמיד שומע את השאלה על ידי יהודים מחוץ לארץ, באיזה גיל מתאים לעלות לארץ ישראל, כשהילדים בכיתה א' ב' ג' אולי נחכה לפנסיה? זו בדיוק אותה שאלה. ואני אומר לך בדיוק את התשובה, אני לא אומר את התשובה שלי, אלא אומר לך בפועל מה קורה. אז בעוד שבועיים מגיעה משפחה עם שבעה ילדים, יש זוגות צעירים, יש משפחות עם שלושה ארבעה ילדים. אז שואלים את השאלה מה יהיה עם חינוך, קודם כל ברור לי, בתור אחד שגר בירושלים שדיברנו על זה, שכן אדם יכול לצאת משכונה אחת לשכונה השנייה, והוא גם יחכה בפקקים 40 דקות. ברור שיש פה איזה עניין של מסירות נפש, נכון, צריך לשנות חיים. יש פה הסעות, ילדים יצטרכו לנסוע, במקום לעבור את הכביש, אז יקח רבע שעה בהתחלה, אנחנו מדברים פה בהתחלה, ברור שהציבור החרדי, כפי שאמרנו, אנחנו מתחילים ישוב חרדי, אבל אנחנו אנחנו מדברים על ההתחלה, צריך את הנחשונים האלו שמוכנים לנסוע הלוך וחזור.

בהתחלה ככולל ב'מצפה לאה', כל כוס בבוקר היו יוצאים מירושלים, מפסגת זאב, מהעיר העתיקה, מרמות, יצאו מכל השכונות, והגיעו ללמוד בתוך 'מצפה לאה', היום זה הפוך, אין פה מישור שמגיע ללמוד שם, אבל נמצאים כבר במקום, והגלגלים נוסעים לכיוון ההפוך, מביאים לבית יעקב בנווה יעקב, יש תל ציון שזה מאוד קרוב, וזה מאוד מתאים, אז יש תמיד פתרון, זה לא שאלה למי זה מתאים.

בעצם כששואלים את השאלה למי זה מתאים, צריך פשוט לשנות קצת בראש, אז במקום שאני צריך לנסוע שתי דקות למכולת, זה ארבע דקות. והיום יש כבר יש לנו כל מיני המצאות של הציבור החרדי, שזה נקרא 'משנת יוסף', ויש כמו ששמענו כבר, עבודה מהבית, יש כבר כל כך הרבה.

ועכשיו אני רוצה להגיד משהו מאוד חשוב - שהציבור צריך לשמוע. אנחנו פה ציבור של לומדי תורה, אנחנו מבינים את החשיבות של תורה, תמיד אנחנו שומעים שאומרים: כל פעם שהם מביאים עוד גזירות ועוד גזירות, אז עוד כמה אברכים פורשים מהכולל - כי 'אם אין קמח אין תורה'. אז אני רוצה לספר לכם על כמה זוגות שהגיעו ל'מצפה לאה', שיושבים בבתי של מעל 100 מטר, יושבים ולומדים רוב היום, מה תאמר? משכנתא של 10 אלף שקל? - אין, הוצאות של ארנונה? בינתיים אין, וכל מיני דברים אחרים. אז נכון צריכים לקנות רכב, בן אדם שהוא באמת רוצה להיות כמה שיותר שנים בכולל, וגם בן אדם שבעצם גר בעיר, אז הוא גם צריך לחתן את הילדים באותו כיוון, אבל אדם שגר ביישוב, שברור לנו שהאיכות החיים, אני לא מדבר פה מבחינת אידיאולוגיה, אלא כל האיכות חיים, שכן אדם יכול לחיות בפשטות, להיות קרוב לקדוש ברוך הוא, הוא פשוט יוצא מהבית, מסתכל מסביב, והוא לא רואה בניינים ובניינים ובניינים, הוא רואה את הנפלאות של הקדוש ברוך הוא, וזה ממש מרחיב את הדעת, ונותן לו את החשק להיכנס לבית מדרש וללמוד, אז יש לכל אחד את האפשרות, וזה מתאים כמעט לכל אחד.

אני רק אסיים בסיפור קטן ששמעתי היום, מאחד שמאמין בכל העניין הזה של התישבות חרדית, הרב שמואל סקט, יש לו ארגון שנקרא 'עם ישראל חי', שממש עזר לנו ב'מצפה לאה'. זה סיפור מאוד חשוב שתשמעו: יכול להיות שחלק מכירים, יש לו הגרלה שהוא עושה כל

שנה, שנקרא הגרלת החלומות, השנה, זוג חסידי צעיר שגרים באזור גאולה זכו בהגרלה, הגיע הזוג הזה לפגוש את הרב שמואל סקט בדירה [שהם זכו], וזה לא איזה ארמון, זו דירת שלושה חדרים בירושלים, זה נראה שווי של ארמון, הזוג מגיעים לשם, ונפגשים עם הרב שמואל סקט, והאשה בוכה בוכה, איזה ארמון יש פה, איזה ארמון, והוא לא מבין 'מה אתם בוכים?', הוא שאל את האברך: איפה אתה גר? אמר לו האברך: 'אני גר בקבר', שמואל סקט הוא אמריקאי, אז הוא חשב שאולי הוא לא מבין, 'קבר?' 'אתה גר על יד קבר שמואל הנביא?' 'קבר שמעון הצדיק?' - 'לא לא לא, אני גר בקבר'. 'אני גר בגאולה, באזור רחוב שמואל הנביא במינוס שתיים, חלונות - אין, אוויר - אין, ואני אוסיף עוד דבר: שכירות יש! 6,200 ש"ח כל חודש. אז אנחנו רוצים להמשיך לשבת ללמוד תורה, תורידו את המלגה מהכולל, אנחנו לא צריכים את המלגה מהכולל. אנחנו צריכים לחיות כמו יהודים כמו שצריך. אז אנשים ששואלים אם זה מתאים לכל יהודי, יהודי שרוצה לשבת וללמוד תורה ולהמשיך ולגדול, אז זה מתאים לו מאוד, ואתם מוזמנים.

הרב משה ליבוביץ': אני רוצה להוסיף בקשר לשאלה לאיזה גילאים זה מתאים? בבית, את המשפחות הראשונות לקחת את הבנות שלהם לגן בבית וגן כל בוקר, ובבית משם חלב. בהר יונה ג, אנחנו הקמנו חידורים, זה כל השנים היה ככה.

רבי יהושע גטר: אני רוצה להוסיף משפט קטן, מה שר' אפרים אמר שצריך קצת מסירות נפש, אני אומר בדיוק הפוך, אולי מי שגר בגאולה הוא צריך מסירות נפש, זה שיש לו דירה גדולה, ויש אוויר, ויש הרחבה, אז הוא צריך קצת לנסוע עוד כמה דקות, זו לא מסירות נפש, אם הוא גר בגאולה, וזה מלוכלך, ויש רעש, ואחד מעל השני, הוא מוסר נפש לגור בתוך ירושלים.

רבי אפרים: זה מה שאני אומר, מי שגר מתחת לאדמה זה המסירות נפש הכי גדול, לי אין את זה, אני הלכתי לשבת על חצי דונם, זה המסירות נפש ברוך השם.

מנחה: אמרו שאחת הבעיות ב'מצפה לאה' היא שלא יודעים באיזה צד לשים את הסוכה, כי איפה שאתה זז יש לך שטחים ומרחבים. אז בואו נדבר למעשה, יונתן כמה כסף זה עולה, כמה צריך להביא? רבע מיליון שקל מגמ"ח המרכז?

יונתן לוי: נודע ביהודה כרגע כמו במצפה לאה עדיין אין ארנונה, וגם השטח הוא בחינם, הכסף על הבנייה של הבית כל אחד מתחיל ב 30 אלף, ועולה כל אחד לפי האיכות חיים שהוא רוצה.

מנחה: אפרים מי שרוצה לבוא ל'מצפה לאה' או משהו דומה, כמה זה עולה?

הרב אפרים הרשקוביץ: אנחנו מדברים פה על איכות שכל אחד היה שמח לגור שם, ואני חושב שבין אלף לאלפיים שקל למטר רבוע, אפשר ממש לקנות דירה וקרקע.

ואני אוסיף עוד דבר, פעם נכנס יהודי לאיזה גדול, והוא שיחק עם הזקן, ואמרו לו אותו גדול אתה מחלל שבת, היהודי התפלל הרי עכשיו זה לא שבת. אז הוא אמר לו: כן. אבל אם אתה עושה את זה עכשיו - אתה גם תעשה את זה בשבת. אז אצלנו זה הפוך, ב'מצפה לאה' יש לנו מה שנקרא חשמל מהדרין של שבת, כל השבוע.

מנחה: נאחל לארץ ישראל שמנחלילאל, וגריה, ועכו, ומעלות, וצפת, ותל ציון ומצפה לאה - ימשיכו ויעלו, וגבולות הקדושה יתרחבו, וארץ ישראל תיהפך לטהרת הקודש. תודה רבה שבאתם. ור' יהושע - תמשיך להביא עוד אנשים, להביא את בניך מרחוק ובנותיך על צד תאמנה, ונשמח לעזור להם להתאקלם פה בארץ הקודש.

עורך המדור: הרב יואל ברמן

בית המדרש

מכתבים ומאמרים שנשלחו למערכת, עם תגובות רבני בית המדרש – מטובי הכותבים בגליון

הודעות שהתקבלו בקו האזנה

079-607-3701 שירות 9

תורה רבה

הודעה מיום ר' ניסן תשפ"ו בשעה: 14:46
הודעה מספר: 315

מדבר אברך מקרית יזניץ בני ברק.

אני רוצה לומר לכם תודה רבה לכם על שאתם מחדשים בחזרה את מצוות ישוב ארץ ישראל שהיתה כל כך חשובה בכל הדורות - תלמידי הבעל שם טוב תלמידי הגר"א, ועוד לפני זה, מכל המקומות ידעו לתמוך בארץ ישראל, שלחו קופת רבי מאיר בעל הנס, הייתה חביבות. תודה רבה לכם. יש פרט מסויים אותו רציתי לומר - יש לי הנאה מהמדור 'דעת תורה מגדולי ישראל על ארץ ישראל', וגם מהמדור 'גדולי ישראל בונים את ארץ ישראל', ששם רואים את החביבות הגדולה שהיה להם בארץ ישראל.

ראיתי זמירות של חסידות ערלוי, יש שם תמונה של רבי יוחנן סופר האדמו"ר מערלוי מנשק את אדמת ארץ ישראל. שאלתי בנידון זה יהודי בקרית יזניץ שקוראים לו אליעזר צוויבל, והוא אמר לי שהקפידו לנשק את האדמה לא בכביש ולא במרוצץ - 'אדמת ארץ ישראל'. הוא סיפר לי שתמיד כשהוא היה נוסע לחוץ לארץ עבור הישיבה, תמיד הוא נפרד מארץ הקדושה, ופעם הוא שכח להיפרד אז הוא שלח שליח מחו"ל מיוחד שיפרד מאדמת ארץ ישראל. אולי זה רעיון, יש היום הרבה תמונות מגדולי ישראל שמנשקים את אדמת ארץ ישראל כשהם מגיעים מחו"ל או כשנוסעים.

ושוב פעם אני אומר לכם, תודה רבה שאתם מחדשים את המצווה שהייתה כל כך חביבה בכל הדורות, ברוך השם שאנחנו גדלנו פה בארץ ישראל, צריך לעורר את זה שאנחנו זוכים ללמוד תורה בארץ ישראל. השם יעזור בזכות זה שאתם כל כך מחבבים את ארץ ישראל - שנזכה בקרוב לתקע ב'שופר גדול', לא אזעקות מאיראן אלא 'גדול לחרותנו' ובבניין בית המקדש.

יישר כוחכם, תזכו למצוות!

על מה נסובה ההודיה?

הודעה מיום כ"ה סיון תשפ"ו בשעה: 20:34
הודעה מספר: 338

מה שהביאו בעלון בשם רבי שלמה זלמן, שהוא אמר שיש להודות להקב"ה על הנסים, בדבריו מבואר שזה קשור להצלה מהגויים, ולא לחזרת ירושלים לידינו.

הרב חיים אינהורן:

וכי הוא אמר לא להודות על חזרת ירושלים?
הוא אמר שיש להודות על ההצלה.

האם השואל הנכבד מודה על נסי המלחמה? ורק על ירושלים הוא לא מודה?

אנחנו יודעים, שאותה הסיבה עצמה, שלא להודות על נסי המלחמה - היא היא ה'סיבה' לכפור בטובת ירושלים.

ולמה דווקא ב'יום ירושלים' ולא בכ"ו, או בג' סיון?

הגרש"ז אף היה מדי שנה ביום ירושלים עצמו מגיע עם תלמידיו לכותל, ואומר 'נשמת' ביחד,

מדוע לכותל? ומדוע ביום ירושלים?

הרב כיטוב, שהוציא את הדברים בהמלצת הגרש"ז, כותב במאמר 'בכשי דרחמנא':

כ"ח באייר, יום בו הובסו כל צבאות ערב שבאו להשמיד להרוג ולאבד את כל זרע ישראל בארץ ישראל. הוסרו מצורי האויבים בגבולות הארץ מסביב, חזרה גזלה לבעליה - זו ירושלים עיר הקודש שמתחילה גזולה ברובה מישראל ...

שני ימים קודם לכן ביום כ"ו באייר, עמדו כל צבאות מצרים, כמאה רבוא, בדרומה של ארץ ישראל ועמדו כל צבאות עבר הירדן על אדמת ארץ ישראל במזרח ובדרומה ובירושלים, וצבאות סוריא בצפונה גם עירק היא בבל נלוחה עמהם, ויעמדו צבאותיה בין צבאות עבר הירדן, ובזי כולם כלי משחית כחול הים לרוב מאשר נתנו להם שונאי ישראל בארץ צפון הרחוקה, היא רוסיא, חנם אין כסף.

ויצעקו כולם קול אחד באזני כל העולם: כלה אנו עושים בישראל! כליון חרוץ אשר לא יוכלו מלט נפשם. משלש רוחות אנו באים על ישראל מדרום וממזרח ומצפון והים סוגר עליהם ממערב. אמר אויב: נרדפם לישראל, נשיגם, לים נדחפם ושם נטביעם! -

ונהפך היה, אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם. ביום כ"ו החלה מלחמת המגן של צבא ישראל וביום ב' בסיון שלאחריו שקטה המלחמה ויד ישראל עושה חיל בכל ששת הימים האלה עד אם כילו לעשות ככל אשר בריצונם לעשות, להגן ולהציל ולהדוף אויב הרחק הרחק לתוך עומק גבולות הארצות שהם יושבים בהנה.

חביב הוא יום כ"ח באייר ביותר, אף על פי שעדיין המלחמה לא פסקה עוד - שבאותו יום חזרה ירושלים להיות עיר אחת שלמה ונתונה ביד ישראל ומפני כהנה של ירושלים היה דומה אותו יום על כל ישראל, כאילו בו ניתנה להם כל ארץ ישראל.

מכתבים שהתקבלו בדוא"ר המערכת

DOAR@KEDUSHASTZION.ORG

אסור לפחד מהסטרא אחרא

הערת המערכת:

קיבלנו מידידנו הרב יהושע ינקלביץ את ההפניה הזאת שקיבל מהגר"ר יוסף פונד שליט"א, מדייני 'בית הועד' בעיר ליקוד, להערה שנכתבה בספרו של הגר"ר מיכל זילבר שליט"א (ביס דרך - במדבר א), ובה הדרכת רבי מוטל

מסלונים זי"ע מהי הדרך להתנהג עם הישמעאלים ועם הרשעים - להשיב להם מנה אחת אפים:

קבלה בידינו מהרה"ק רבי מוטל מסלונים זי"ע"א שאסור לפחד מהסטרא אחרא, בין מאומות העולם בין מרשעי ישראל. ומספרים, שפעם אחת הלך רבי מוטל עם זקני החבורה לקברו של רבי עקיבא בטבריה, והישמעאלים החלו להשליך לעברם אבנים ובליסטאות. כל הציבור ברח על נפשו, ורק רבי מוטל זי"ע"א שכבר היה בן שמונים שנה נשאר על עמדו, וזרק עליהם חצים ובליסטאות מנה אחת אפים, באמרו שאסור להראות לסטרא אחרא שמפחדים מהם.

...

התשובה על השאלה על התשובה:
התשובה היא בארץ ישראל

לכבוד גליון קדושת ציון,

רציתי לשתף אתכם במשהו מעניין ששמעתי בשם בעל ספר החרדים, זה נמצא בתוך פירושו על התורה [יצא לאור מכת"י בשנת תשס"ג], המבאר את דברי הזוהר 'דאי יחזרון בתשובה רישי כנישתא, או חדא כנישתא, בזכותם יתכנס כל גלותא, שהכוונה על כנישתא חדא דווקא בארץ ישראל, שבזכותם יגאלו. אני מעתיק כאן מתוך דבריו בפרשת וישב:

וגם אמרו, דאין ישראל נגאלין אלא בתשובה. וכתב רשב"י, דאפילו לא תהיה התשובה כוללת כל ישראל, אלא אפילו כנישתא חדא בארץ ישראל. וכבר שמע זה אדם גדול באשכנז והקהיל קהילות והשיבם בתשובה, וכאשר ראה כי לא נענה, בא למירון אשר שם קבר רשב"י ועשה שאלת חלום, ונאמר לו - אני לא כתבתי אלא אם ישובו בארץ ישראל, וסוף סוף ישראל עתידין לעשות תשובה בארץ ישראל ויגאלו. יש לומר 'וישב' קרי, וישוב לשון תשובה בפת"ח תחת הוי"ו וחול"ם על השי"ן. 'בארץ מגורי אביו' - לשון פחד ומגור, כי המקום גורם. וכן כתוב - 'אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' - א-להיהם ואת דוד מלכם ופחדו אל ה' ואל טובו באחרית הימים'. 'בארץ כנען' - על שם 'ויכנעו עמי אשר נקרא שמי עליהם'.

תודתי נתונה לרב משה קרביץ, מרצה בקו הנפלא 'אור עולם' של הרב גולדווסר, שסיפר על כך בסדרתו 'פרשות היסטוריות - פרשיות השבוע' (שיעור מס' 30 בסדרה) תוך הוספת פרטים היסטוריים, וכך נחשפתי לדברים.

בברכה,
א. פרץ

...

אני בארמון המלך!

לכבוד 'קדושת ציון', שלום וברכה.

לכבוד שבת שלח, פרסמתם ברישימת התפוצה בדוא"ל את מאמרו של הרב משה פלאי, בו הוא משכנע לא לצאת מארץ ישראל, גם לצורך נסיעה לקברי צדיקים, ומדבר בשבח ארץ ישראל, והצדיקים הטמונים בה.

מתוך כך, התבוננתי ביסוד האיסור לצאת מהארץ, שבאמת לא נכתב באופן ברור כל כך. והסיבה היא מפני שאין

לְמִקְדָּשׁ פָּנִינוּ | א.ו. אופקים

קָרֹב אֵלֵינוּ הַדָּבָר, לֹא בְשִׁמְסִים!
עֹמֵד אַחֲרָיִךְ כְּתִלְנוּ, מִלֵּךְ הַעֲנִיִּים,
עוֹלָם עַל קוֹ אֲרֵבֶּעַ מֵאוֹת וּשְׁתַּיִם
וְהִנֵּה לְפָנֵינוּ עֵיד הַקֹּדֶשׁ יִרְדְּשָׁלֵם

לְמִקְדָּשׁ פָּנִינוּ...

אֵל הַמִּקְדָּשׁ, פָּנֵינוּ מוֹעֲדוֹת
אֵל בֵּית ה' אֶ-לֵהֵינוּ, מִשְׁכַּן יִרְדוֹת
תֵּל תִּלְפִּיּוֹת לְכָל חוֹגִים וְעֲדוֹת
וְלִשְׁמֵחַ לְפָנֵינוּ, בְּחִגִּים וּמוֹעֲדוֹת

שֶׁאוֹ, שֶׁאוֹ, שֶׁאוֹ, נֶס צִיּוֹנָה!
צִיּוֹן הִיא, יְחִד נִדְרָשָׁנָה
כֹּאִישׁ אַחֵר בְּלֵב אֶחָד נִכְנָנָה
וּבְשׁוֹבוֹ לְצִיּוֹן עֵינֵינוּ תִּרְאִינָה

לְמִקְדָּשׁ פָּנִינוּ...

יְוֹם יְבוֹא, יְבוֹא אֵל הַיִּכָּל
אֲדוֹן עוֹלָם יִשׁוּב לְעֵינֵינוּ
אֲנִי לְדוֹרֵי עָלְיָ תִשְׁוֹקוֹת
יִשׁוּב ה' לְשִׁכְן בְּתוֹךְ עַמּוֹ

אִם אֲשַׁכַּח יִרְדְּשָׁלֵם תִּשְׁכַּח יְמִינִי
תִּרְבֶּקַּח לְשׁוֹנִי לְחֹכְמִי אִם לֹא אֲזַכְרֶכִּי
אִם לֹא אֶעֱלֶה, אֵת יִרְדְּשָׁלֵם -
עַל רֹאשׁ - עַל רֹאשׁ שְׁמֹתֵי

לְמִקְדָּשׁ פָּנִינוּ...

לְמִקְדָּשׁ פָּנִינוּ, בֵּית דָּה' בְּתוֹכֵנוּ,
שִׁכְנוּ אֲרֵצָה בְּכִנְיֵנוּ וּבְכִנְיֵנוּ,
רְצוֹנָנוּ לְרֵאוֹת אֶת מִלְכֵנוּ.

הָלוֹם חֲלָמָנוּ אוֹ בֵּין הָעַמִּים
לְשׁוֹב לְיִרְדְּשָׁלֵם וְלִבֵּית עוֹלָמִים
וְהִנֵּה אֲנֵהוּ כָאֵן בְּטוֹב וּבְנִיעִימִים
שֶׁב־ה' שִׁיבָת צִיּוֹן, וְאֵנִי חוֹלְמִים

אַחֵר גְּלוּת קָשָׁה, כִּאֲנוּ אֲרֵצָה בְּרָגָה
שִׁכְנוּ לְתוֹכָהּ זֶה שְׁמוֹ נִים שְׁנָה
עַד מָתִי לֹא נִדְרַשׁ לְשִׁכְנָה
קוֹמִי וְנִעֲלֶה צִיּוֹן בְּרָגָה

לְמִקְדָּשׁ פָּנִינוּ...

הִנֵּה אֶ-לֵהֵינוּ זֶה הָעֵלְיוֹן בְּשִׁמְחָה
הוּא אֵת שְׁלֹו עֵשָׂה - קִים הַכְּתִיבָהּ
שְׁכִיעַתְנוּ שְׁלָנוּ, מֵאֲתָנוּ נִשְׁכָּחָה
תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוֹסָפִים כְּהִלָּה

עַד מָתִי בְּכַתְּנֵי נִדְוָה סְפִינִים
שְׁמַחִים בְּכָל הַטוֹב וְלִעֲסוֹקֵינוּ פִּנִּים
וּבֵית מִקְדָּשׁ אֶ-לֵהֵינוּ אֵינֵנוּ בּוֹנִים
שֶׁב־ה' שְׁבוּת צִיּוֹן, וְאֵנִי יִשְׁנִים

לְמִקְדָּשׁ פָּנִינוּ...

אֲחִים, יֵשׁ לָנוּ יַעֲדֵר, יֵשׁ לָנוּ בְּשׁוֹדֵה!
לְכֻנַּת מִקְדָּשׁ וּשְׁכִינָה תִתֵּן שׁוֹדֵה
סֶכֶת הַיּוֹתֵנוּ הִיא, לְמָה נִאֲתָרֵהָ?
כֹּל הַדְּרָכִים מוֹכִילוֹת אֵל בֵּית הַכְּתוּרָה!

יסודו באיסור, אלא בזלזול, וכשם שמצינו על ביטול תורה, שעיקר הנקודה היא הזלזול בשאט נפש בלימוד התורה. ויש לזה ראיות רבות. באותה מידה, הנקודה איננה האם מותר לצאת או לא, אלא האם כשנרדים בארץ מעריכים את זה, ומנסים להפנים את העובדה. וכשהבסיס רעוע, התוצאה היא ששוויון מלאה בתיירים מבני ברק, ופוגשים שם את כולם. אם נחזיר את אהבת הארץ, לא יעזבוה לחינם.

מו"ח הגאון רבי יואל שוורץ זצ"ל, ביקש מהעיתונות לא לפרסם נופשים בחו"ל, אולם למעשה, לא עכברא גב, אלא חורא גב, והעיקר הוא לחזק את מעלת הארץ. בדיקו כמו אותו אחד שלא אוהב ללמוד, אבל מפחד מאיסור ביטול תורה. זה פשוט לא תופס. כשבן אדם קם בבוקר, הוא צריך להרגיש - אני בארמון המלך. וכל זמן שהוא לא מרגיש את זה, חבל לדבר על איסור היציאה לחו"ל, הנקודה היא להעריך את ארץ חמדה. ואדרבה, לעיתים שמרבים לדבר על איסור היציאה, זה עלול לחנוק את הרצון, עד שזה מתפוצץ. בדיקו כמו חיוב לימוד תורה. וכפי שנתבאר.

בברכה,

נעם לסר, ירושלים

...

אעופה או אשכונה?

לכבוד קדושת ציון,

אשתי רוצה שכל משפחתנו תלך לחוץ לארץ לעשרה ימים עבור חתונה של בן בכור לאחותה היחידה. אני אישית הייתי מעדיף לא לצאת מהארץ [אולי בהשפעתכם]. בנוסף, אציין שאני ושלושה בני כהנים. הייתי מעוניין לשמוע מכם את דעתכם והמלצתכם.

ישר כח ושנחה לגאולה השלמה בקרוב

בברכה,

ע.ס.

הרב חיים אינהורן:

לכבוד השואלים הנכבדים, כהני ה', ה' עליהם יחיו

קיבלנו בכבוד רב את שאלתכם החשובה, גם הדבר מחזק אותנו להמשיך 'לעמוד על משמר ארץ הקודש', כאשר ציינתם כי אולי יש לנו גם השפעה טובה בענין, ישר כחכם.

הנה באופן מעשי, בודאי שאין לנו יכולים לענות על שאלה כזו, והרי בתורתנו הקדושה גם לטענת שלום בית יש משקל חשוב מאד. וגם הקשר עם המשפחה הוא בבחינת 'מבשרך אל תתעלם', ושמות חתן וכלה, וכיוצא בכך.

ולכן, צריך להתייעץ בדבר עם תלמידי חכמים שיוכלו לפרוש בפניו גם את הצדדים האישיים, אך כמו-כן, לא פחות חשוב הצד השני - להתייעץ עם תלמיד חכם שמכיר את ארץ ישראל! וכדברי הגר"מ זעמבא בכנסיה הגדולה כשעלתה השאלה לגבי חלוקת הארץ, שאמר הגר"מ ז"ע ה"ד, שרק מי שמכיר במעלת ארץ ישראל עד כדי שהוא יתעלה לנוכח חלוקתה [כעין המעשה שהקדים עם ספר תורה] - ראוי להתייעץ עמו בשאלה כזו.

כמובן, ראוי גם לפרוס בפני התלמיד חכם צדדים נוספים הקשורים לשאלה, כגון אם אפשר לדבר בחוץ לארץ על חשיבות דירה בארץ ישראל, ולעורר שם את ענין ארץ ישראל - היא בודאי ישנם יותר צדדים להקל.

{שמענו מתלמיד חכם אחד שהיה נוכח כשהגיע תלמיד חכם חשוב למרן הגר"ח פ"י שייבגר להתייעץ עמו לגבי נסיעה לחו"ל לחתונת נכדו! ומרן הגר"ח פ"י {שכמובן הכיר

פרט שיוצא ללמוד על הכלל כולו, שכל ישיבתנו בארץ הקודש כל ימי צבאנו - מצווה רבה יקרה וחביבה היא, והרי זו הזדמנות פז לייקר ולהעלות את ערך ישיבת הארץ מעודנו ועד היום הזה.

משתדל אני לומר מדי יום בנוסח מורחב משלי - 'הריני דר בארץ הקודש לשם קיום מצוות ישיבת ארץ ישראל, כמו שכתוב בתורה 'וירשתם אותה וישבתם בה'', ובתוך הנוסח המורחב אני אומר - "מצוות צריכות כוונה, ובכן כאשר אני מקיים את מצוות ישיבת ארץ ישראל אני גם מכון כי הסיבה הראשונה הגדולה והחזקה אשר בגללה אני גר בארץ ישראל, הסיבה היא שצויתנו לגור בארץ ישראל, וזו היא גם הסיבה שמחזיקה אותי בארץ מפני נסיונות אפשריים, הריני דר בארץ הקודש כאשר צוני ה' א-להי'.

ושמא ואולי אם תראה אשתו כי בנפשו הוא והוא אצלו בגדר 'כל ימי הייתי מצטער על דבר זה', יכנסו הדברים ללבה ולא תבקש עוד להוציאו מהארץ. ומלאת דמסתברא הוא, שהרי בודאי אינה סבורה שהשתתפות בשמחה המשפחתית היא דבר שראוי למסור עליו את הנפש, ואילו היה ידוע, למשל, שאחד מבני המשפחה לארגי לאויר הארץ שבה מתקיימת השמחה, עד שבהחשפו לאויר הארץ ההיא תעלה תפירת בעורו - לא היתה מעלה בדעתה לנסוע לשם. סוף דבר, הכל הוא שאלה של סדרי עדיפויות וחשיבות, שבדאי השמחה המשפחתית חשובה בעיני מאד, ואילו רמת החשיבות שהיא מייחסת לדבקות בארץ, נמוכה ממנה, ולכן אם מבקש הבעל לחמוק מהשמחה בגלל ישיבת הארץ, ואם אינו מצליח להעביר את חשיבות ישיבת הארץ בעיניו - היא מפרשת את זה כלזול בחשיבות ההשתתפות בשמחה של המשפחה שלה. אבל אם היא תשוכנע, שלמרות שהמבט על חשיבות ההשתתפות בשמחה המשפחתית הוא שהיא גדולה מאד, ואף אחד אינו ממעיט כלום מערכה, ומכל מקום - חשיבות הדבקות בארץ גדולה לאין ערוך, והיציאה ממנה מסבה עגמות נפש עצומה - וכי תרצה לצער את בעלה אחרי שברור לה שאינו מזלזל במשפחתה?

ואם לא יועילו הדברים, תהיה לו הזדמנות לכסוף אל הארץ כאשר נכסף אברהם אבינו אחרי שהיה כבר בארץ והוצא ממנה במצוות ה', עד שאמר בכיסופיו 'מי יתן לי אבר כיונה אעופה ואשכונה, הנה ארחיק נדוד אלין במדבר סלה' (תהלים נה ז-ח) - מוטב ללון במדבריות של ארץ ישראל ולא ללון בפלטטריות של חוץ לארץ' (בראשית רבה לח ד).

...

הודעות שהתקבלו, יחד עם תרומה לאגודה, דרך מערכת נדרים-פלוס

בחיפוש ארגון 'אגודת קדושת ציון במערכת נדרים-פלוס

דברי מחאה

לכבוד קדושת ציון,

העברתי ביום ששי כ"ח אייר סך 100 ש"ח לתרומה לדרישת ציון על טה"ק כדי לעשות תיקון לנפשי, היות שלצערי שמעתי דברי חילול כבוד שמים וביזוי ת"ת, כאילו חלילה שבנין בית המקדש הוא דבר שאינו מקובל על גדולי הדורות, היל"ת. אגודת נדרים דברי המחאה כנגד דברי הבל כאלו, על גליון קדושת ציון,

ל.מ. ביתר עיילת

ירושלים של ימינו

יסודות לתשעה באב

לכבוד 'קדושת ציון' שלום וברכה,

בימים אלו, שעיקרם העסק בהם הוא באבלות על החורבן, נראה שכדאי לפרסם לציבור קובץ זה, ובו משא ומתן של חבורת תלמידי חכמים בנושא החשוב על מה ואיך מתאבלים בזמננו. בקובץ סיכמנו את הדעות השונות שנאמרו בין תלמידי החכמים בנושא.

בכבוד רב,

ב, ירושלים המקודשת.

הקדמה - בימינו, אחר שזכינו לראות את מעשה ה', איך דבר א-להינו יקום לעולם וחזון הנביאים הולך ומתגשם, ואורך ה' כי אנפת בי תשוב תנחמני, קיים צורך בברור מיוחד של גדרי אבלותנו במצבנו כהיום הזה. מחובתנו לברר כיצד עלינו להתאבל על הדברים הנכונים, ולא להכשל חלילה בבכיה של חינום. הרי התשעה באב הראשון היה בדור המדבר, שם ישראל בכו בכי של חינום, אשר לכן נקבע בכי לדורות, וחזינו כמה סכנה יש בלהתאבל בחינום, שהרי השורש של תשעה באב הוא שבכו ללא סיבה. ממילא, מוטל עלינו למקד את הבכיה של אמת דווקא על מה שעדיין חסר, ועל זה לבכות ולהתאבל כראוי.

נשתדל לאור זאת לברר את גדרי אבלותנו המוטלת עלינו במצבנו כהיום הזה.

השאלות שהועלו לבחינת הדברים:

1. **האם ירושלים ענינה הוא רק המקדש שבתוכה?** הרי בזמן דוד המלך, ועוד לפניו, המקדש לא שכן בירושלים, והיו זמנים שכלל לא היו משכן ומקדש, ועל-אף זאת - דוד מרבה מאד לשבח את ציון וירושלים.

2. **מה החשיבות של 'ירושלים' ככלל? במגילת איכה** מדובר כמעט רק על ירושלים, וכן גבולות החורבן - רובן המכריע מדבר על ירושלים ועיר יהודה. וכן נאמר בחז"ל - 'המתאבל על ירושלים' מדוע יש בה חשיבות יותר משאר ערי ארץ ישראל? והאם יש הבדל עקרוני בין חורבנה לבין חורבן עיר אחרת בארץ ישראל?

3. **מה המקום של כלל ארץ ישראל באבלות על החורבן?** אף שבעיקר מדובר על בית המקדש ועל ירושלים, כאמור, הרי ישנן כמה נבואות 'על מה אבדה הארץ', וכן בתורה עצמה - הנבואה על הגלות היא על כלל ארץ ישראל [ובתורה ירושלים עצמה לא נזכרה בפרוש, אלא רק ברמז, וראה במו"ל חלק ג פרק מה שלושה טעמים בדבר].

4. וכאן השאלה העקרונית בימינו - **האם היום אנו צריכים להתאבל באותה צורה שהתאבלנו כאשר ירושלים היתה חרבה לגמרי?** או שחלק זה שנתקן - לא רק שאין עליו אבלות, אלא זו בנין וגאולה? ואדרבה, חלק נכבד ממה שהתאבלו במשך הדורות, כיום "זה" קוין לו נגילה ונשמחה בישועתו! וממילא, כפי שבמשך הדורות למדו וקראו את נבואות החורבן לעומת הגעגוע לירושלים שעתידיה להתישב, כן אנו צריכים ללמוד את נבואות הנחמה שאכן התגשמו [וכשם שכאשר יבנה הבית, נשמח עם הבנין ולא נתאבל על כך שבמשך הגלות היה חרב].

5. **ואותה השאלה אמורה לגבי ארץ ישראל ככלל.** וכן השאלה, מה היחס שבין בית המקדש ונבואה ושאר מה שחסר לנו כיום, לעומת מה שאכן יש לנו. כלומר, האם זה נחשב דבר צדדי יחסית [זה] שייך לשאלה השנייה - למה הנביאים דברו בעיקר בענין ירושלים?

6. **המיקום של ירושלים:** מצד אחד, חלק מירושלים המקודשת עדיין יושבים בה גויים בעוונותינו הרבים. מצד שני, ירושלים התרחבה מאוד, ומתרבים בישראל

כשרים ויראים, וקול חתן וקול כלה אכן נשמע בחוצותיה. הרי כתוב 'פרזות תשב ירושלים', ועומדת להתקדש. האם לא מתיחסים אליה כירושלים, מכיון שעדיין לא נתקדשה?

והאם יש להתמקד בבנין וישוב ירושלים המקודשת כבר, לעומת ירושלים המתרחבת [והאם נצרך ברור המיקום הגיאוגרפי המדויק של ירושלים המקודשת].

7. **מצבה הרוחני של ירושלים:** הן בשמירת תורה ומצוות, והן ביחס של שומרי התורה והמצוות ל'הבוחר בירושלים'.

8. **עד כמה יש משמעות ליחס הגויים לירושלים** שבידי ישראל [לכאן ולכאן].

9. בענין ירושלים - האם קדושת ירושלים נובעת מקדושת הבית? אם כן, אזי כל זמן שהמקדש חרב, ירושלים חרבה, ושייך להתאבל על כל מה שהוא תוצאה מאותו חורבן.

אלא שבזה גופה יש לדון - האם קדושת ירושלים נובעת רק מקדושת הבית, או שמא יש 'ענין' בירושלים אף כשלעצמה ['עיר ה'].

אולי יש להוכיח ממה שאחרי שהתחילו לבנות את המקדש, שאז אמר זכריה שאין עוד סיבה לצום, ואם כן - כל זמן שהמקדש חרב, צריכים להתאבל על ירושלים, שאין קדושתה עומדת כשלעצמה אלא היא נובעת מקדושת המקדש.

ויל"ע בסוגיה בגמ' ראש השנה יח ובראשונים שם - רש"י, רשב"א, ריטב"א ורבינו חננאל.

החלקים שיש עדיין להתאבל עליהם

מצד 'הגוף' [הגשמי]

על חורבן בית המקדש ועל הר הבית [הגשמי].

- על חלקי ירושלים שבין החומות שיושבים בהם גויים (בערך ארבע חמישיות של שטח העיר העתיקה מיושב בידי הגויים, ומתוך כ-35,000 תושבים, רק כ-3,000 הם יהודים), לבד מעיר דוד, המכונה 'סילוואן' [שם ישנם רק כ-500 יהודים מתוך כמעט 20,000].

- על שטחים עצומים של ארץ ישראל שנמצאים בידי הגויים ואין ליהודים שם אף מדרך כך רגל [הורגלנו להוציא את החלקים האלה מתודעתנו, כאילו אינם שייכים] -

- מזרח ירושלים, חברון, שכם, בית לחם ועוד עשרות עשרות עיירות וכפרים; חבל עזה, לבנון, עבר הירדן.

- על חצי עם ישראל שעדיין נמצאים בחוץ לארץ.

כאמור, כל הנ"ל הוא על 'הגוף' שחסר.

מעבר לכך, בוודאי צריך להתאבל על חסרון ה'נשמה' שחסרה מה'גוף'.

על מה נקבעה האבלות מעיקרא - על סילוק השכינה או על חורבן העם?

באמת, לפני שדנים על מצבנו עכשיו, צריכים לדון על מקור האבלות על מה נוסדה, ועל מה התאבלו מאחרי החורבן ועד לימינו אנו. על מה נקבעה האבלות מעיקרא - על ענין סילוק השכינה מישראל, או על חורבן העם.

וזאת יש לדעת, כי כמעט כל המקראות מדברים על הגוף - על העם, על ירושלים, ועל ארץ ישראל.

איך יתכן שלא נתפעל מהגוף שנבנה? הנביא מתפעל מזה! יותר מזה - ה' בעצמו 'מתפעל' מזה!!!

"כה אמר ה' צב-אות עד ישוב זקנים וזקנות ברחבות ירושלם ואיש משענתו בידו מרב ימים. ורחבות העיר

ימלאו ילדים וילדות משחקים ברחבתיה. כה אמר ה' צב-אות כי יפלא בעיני שארית העם הזה בימים ההם גם בעיני יפלא נאם ה' צב-אות".

יש ילדים, יש ילדות, יש משחקים, ויש רחובות ירושלים!!!

ואם ישאל השואל - וכי מתאבלים על 'גוף' העם והעיר? וכי מתנחמים בבנין העם והארץ כשעדיין חסרה השראת השכינה? מה שווים העם והעיר והארץ בלי השראת השכינה וכו'?

אולי התשובה על כך היא, ש'עם ה' ו'עיר ה' ו'ארץ ה' - הן עובדות. חורבנם הוא חילול ה' ובנינם הוא קידוש ה'. גם כשהעולם עדיין לא מכיר וגם כשעם ישראל בעצמם עדיין אינם מכירים. ואולי יש גם השראת שכינה בכך שעל ידי שהוא בונה את ירושלים הגשמית - הרי יש כאן סוג של הופעת נוכחותו בעולם.

יש שאלת מבחן חשובה ביותר

האם שייך להתאבל על מצב עם ישראל כשהוא נובע מבחירתנו הרעה וכו' או שבאמת זה שייך למחלקה אחרת, מחלקת התשובה [בין מצד בנין הגוף ובין מצד בנין הנשמה].

ודאי, שעל מה שאכן בידינו - אין מקום להתאבל, אלא צריכים לקום ולעשות.

אבל אולי יש לומר, כי במצב העכשווי כבר לא הכל תלוי בבחירתנו [אף אם בעבר אכן היה זה בידינו ובאפשרותנו].

גם מצד בנין הגוף, קשה לעקור את הגויים מהר הבית, מהעיר ומהארץ, כפי שגם קשה לחצי העם הנשאר בגולה לעקור את עצמם ולבוא לארץ.

וגם מצד הנשמה, קשה לומר שמצופה מכל החילונים לחזור [מיד] בתשובה. לפי חינוכם, מצבם, התקשורת, הרשעים השולטים, ושאר הנתונים - אנחנו תלויים ביד ה' להחזיר אותנו לכל הדברים הטובים הללו.

ואם אכן זה נכון, אולי באמת מתאים לצרף אבלות זו לאבלות תשעה באב, שהחורבן הוא השורש לכל המצב הזה [כמו שמצרפים שאר מאורעות שקרו לעם ישראל במשך הדורות].

ושנזכה בעזרת ה' למימוש כל הנחמות, ולגמר בנין הגוף, ולבנין הנפש בשלמות בב"א.

סיפורים על גדולי ישראל שהתעסקו בבניין הארץ, מתוך הספר החדש נחלת יעקב - חמישים מרקים על גדולי ישראל שבנו את ארץ הקודש (ניתן להשיג ברשת יפה נוף).

פרק יא'

רבי אהרן מבעלזא - כיסופי גאולה בארץ ישראל

שלוש פעמים: תפוחי ארץ ישראל טעימים מאוד, תפוחי ארץ ישראל יפים מאוד, תפוחי ארץ ישראל גדולים מאוד" [סיפור כעין זה הובא בהרחבה אצל אביו ר' יששכר דב מבעלזא].

כששאלו אותו: "האם ירושלים מוצאת יותר חן בעיניו מהעיר חיפה?". השיב הרבי הקדוש: "חלילה! כל מקום הוא טוב מאוד, ירושלים בגלוי וחיפה בהסתר".

פעם אחת הגיע אחד האדמו"רים שגר בתל אביב לבקר בקודש, וראה איך שמרן מהר"א זי"ע יושב בביתו עם הטיליפ (המעיל) והיה חם מאוד. נענה ואמר למרן זי"ע: "מאוד חם בחוץ". אמר לו מרן זי"ע במתק לשונו: "אל תגידו כך [סאיז אביסל ווארימלעך אינדרויסען], צריכים זאת בגלל הפירות". כאשר יצא האדמו"ר נענה מרן זי"ע ואמר: "אסור לדבר על ארץ ישראל, המרגלים דיברו על ארץ ישראל".

באמרותיו

ידוע, שבשמים אין נחשבים ימיו ושנותיו של אדם, כי אם הימים שבהם עבד את הבורא יתברך שמו, ואילו הזמנים שעסק בהם לצרכי גופו אינם נחשבים לחלק מימיו חייו. אך כל זה בסתם איש ישראל, אבל איש ישראל המקיים מאמרו הכתוב 'בכל דרכיך דעהו' ועובד ה' יתברך גם בעת עסקו בעניני הגוף, אזי גם הזמנים שעסק בהם לצרכי העולם הזה נכללים במנין ימיו.

גם מי שיושב בארץ ישראל ומקיים בכל רגע ורגע מצות עשה של ישוב ארץ ישראל - הרי כל ימיו ושנותיו הם בשלמות. וזו כוונת הכתוב "למען ירבו ימיכם... על האדמה" - כאשר תשובו בארץ ישראל תהיה לכם אריכות ימים ושנים טובות, שכן כל ימיכם יהיו בשלמות, ולא רק הזמנים שבהם עסקתם בתורה ובתפילה, אלא גם השעות והימים שעסקתם בצרכי הגוף יכללו במנין ימיכם, שכן בכל רגע עסקתם במצות ישוב ארץ ישראל.

וזהו "כימי השמים על הארץ" - אופן חישוב הימים והשנים בשמים יהיה כאופן חישוב הימים על הארץ. כמו שנאמר על אברהם אבינו ע"ה - "ואברהם זקן בא בימים" - שהיה זקן בעולם הזה, ובא לעולם הבא עם כל ימיו בשלימות, משום שעבד בהם את הבורא יתברך שמו. מה שאין כן מי שלא מילא ימיו ושנותיו בעבודת ה' בעולם הזה, בעולם הזה [בארץ] הוא נראה כמו זקן, ובעולם האמת [בשמים] נחשב כצעיר לימים, כי הזמנים שבהם עבד את ה' יתברך היו מעטים. אבל על ידי מצות ישוב ארץ ישראל, אזי 'ימי השמים' יהיו כמו 'על הארץ'. (במחיצתם ח"ב)

...

עזה היתה חובתו של האדמו"ר הקדוש מוהר"א מבעלזא זי"ע לארץ הקודש, טרם בואו, ומשנה אהבה אהב אותה בהיאחזו בה. עוד בעודו בחוץ לארץ, כאשר הגיע אליו אדם שהתכוון לעלות לארץ ישראל, ליווהו מרן עד פתח היציאה. מעולם לא יעץ לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ. אף במצבים הקשים ביותר, מצא תמיד דברי עידוד ושילד את השואל לבטוח בה, שלא יסיר חסדו ממנו וישמרהו. רבים היו שביקשו לרדת מן הארץ בזמן המלחמה, וכן רבים היו מחוסרי פרנסה, ובאו למרן כדי לבקש את הסכמתו לעשות צעד זה, אבל אף פעם לא השיב להם בחיוב. כשהגיעו יהודים מתפוצות הגולה ושאלוהו אם להתישב בארץ ישראל, עוודם לעלות ולהתנחל בה. וכן כאשר שאלוהו אם להגר לארה"ב או לארץ ישראל, אמר תמיד להגר דווקא לארץ ישראל.

כשהגיע לארץ ישראל, ערך את שולחנו הטהור בירושלים בבתי ורשה, ובחוץ מסביב לבית המדרש הצטופף קהל גדול שלא יכול היה להיכנס לבית המדרש. כשיצא משם האדמו"ר, היה קשה לפלס לפניו את הדרך, לכן חשבו להוציאו על כסא, נישא על ידי משמשיו, ברם הוא סירב ואמר שרוצה ללכת ברגליו כדי לקיים הליכה בארץ ישראל כפי שאמרו חז"ל (בקדושתו של אהרן א' עמ' תכו).

כיסופי גאולה

כשהגיע לארץ הקודש, אחזתו רוח קדושה של כיסופי גאולה, ועיניו לא שבעו מהביט בנופה של הארץ. בכל עת היה מזכיר את דברי הגמרא (סנהדרין צח.) - "אמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה שנאמר: ואתם הרי ישראל ענפיכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל". ופירש רש"י - "כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה, אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה מזה". (אדמו"ר בעלזא 'ומביא גואל' עמ' 83).

חיבת פירות ארץ ישראל

ר' אהרן מבעלזא היה חי כמו מלאך. כל ערב היו מגרדים לו תפוח עץ ואת זה הוא היה אוכל. פעם אחת הגיע חסיד מחו"ל והביא איתו תפוחים מחו"ל עם מראה וטעם מאוד מיוחד. החסיד הזה רצה לגרום הנאה לרבה ונכנס לרבה עם התפוחים. על המקום ר' אהרן שואל אותו: "זה תפוחי ארץ ישראל?"

החסיד נכשל בלשונו ואמר: "תפוחי ארץ ישראל הם קטנים, הם חמוצים, הם לא טובים". רבי אהרן מבעלזא הזדעזע ואמר לאותו יהודי: "לך ליטול ידים שלוש פעמים ואח"כ תחזור בחזרה". כשחזר אמר לו ר' אהרן: "תגיד איתי

1. רבי אהרן רוקח מבעלזא נולד בבעלזא שבגליציה בשנת תר"מ לאביו רבי יששכר דוב (ראה במה שהבאנו אודותיו). נודע מצעירותו בגאונותו, קדושתו ובטהרתו. בגיל צעיר התיתם מאמו וגדל בבית סבו האדמו"ר רבי יהושע. עם פטירת אביו בשנת תרפ"ז, הוכתר לאב"ד ואדמו"ר בבעלזא. בשנות השואה, איבד את רעייתו ואת שמות ילדיו. הוא עצמו ניצל והגיע לארץ ישראל בשנת תש"ד, והקים מחדש את חצר בעלזא בעיר תל אביב. נפטר בכ"א באב תש"ז ונטמן בירושלים.

סיקור האירוע המשודר לכבודה של ירושלים

♦ כ"ח אייר תשפ"ו ♦

תמצית נאום הגאון רבי יצחק ברנד שליט"א בוועידה המשודרת שנערכה ביום ירושלים

הרב פתח בהודיה על הנסים העצומים למעלה מן הטבע שהתרחשו לפני 59 שנים במלחמת ששת הימים, שבהם זכינו לחזור ליהודה, שומרון, עזה, מזרח ירושלים ומקום המקדש.

האזהרה מפני חטא מסה ומריבה וחטא המרגלים: בפרק צה בתהילים (לכו נרננה), העוסק בתקופת הגאולה שבה ניסים גדולים, הפסוק מזהיר: "היום אם בקלל תשבעו... אל תקשו לבבכם כמריבה כיום מסה במדבר". מה היה ביום מסה במדבר? ההסבר הוא על פי הרמב"ם, שחטא 'מסה ומריבה' היה עשית תנאי בקיום המצוות [כגון] 'אנו נשמע ונקיים רק אם ה' יעשה לנו ניסים'. הפסוק מזהיר גם מפני חטא המרגלים, שבו עם ישראל סרב לעלות לארץ. והרי זו האזהרה שהמשיח עצמו אומר בגמרא, וזו תשובה לאלוהי הנביא שם (סנהדרין צח) - "לאימת אתי מר? היום - אם בקולו תשמעו". וכמו שראינו על איזו מצוה זה הולך, שאם בקולו תשמעו - אז משיח יבוא היום - על מצוות אל תקשו לבבכם, לעשות תנאי במצוות, שנקיים רק אם יהיו ניסים, נקיים רק אם המשיח יבוא! זה בדיוק מה שהמשיח מזהיר מפניו - זה המסר שם של אליו הנביא: אל תגיד "נמתין למשיח והוא יסדר הכל". תקיים את המצוות, ואז אני אבוא! ההסבר בזה הוא שהקדוש ברוך הוא רוצה שבתהליך הגאולה - אנחנו נהיה שותפים בפעולה, ולכן הוא לא רוצה שנסמך שמשיח יעשה לנו.

יש לזה ראייה גם מסדר הברכות בתפילת שמונה עשרה [קבוץ גלויות, השבת שופטים, ברכת המינים, על הצדיקים, בניין ירושלים/בית המקדש, ורק אז צמח דוד]. רואים, שמשיח הוא השלב השני בגאולה, ולא השלב הראשון! וכן אנו רואים, שקבוץ גלויות כבר מתרחש בצורה עצומה. **ולכן המחויבות המעשית שלנו כיום** היא להשתדל במה שאפשר לקיום כל המצוות, ובזכות זה יבוא משיח, ולא חלילה לעשות תנאי במצוות שאנחנו מוכנים לקיים חלילה רק אם יבוא משיח. עלינו מוטלת החובה לפעול להקמת ממשלה ומשפט על פי תורה, שתעשה כיבוש ארץ ישראל על פי תורה, ולעשות את כל ההכנות המעשיות לבנין בית המקדש.

להרחיב את גבולות הישוב החרדי מעבר לערים הקיימות מתוך תחושת שליחות והבנת הערך הסגולי של ישיבת חבלי ארץ אבות.

תמלול מהפאנל המרתק - מופיע בגליון זה בעמוד 22.

פרק מרגש נוסף נרשם עם השמעת דבריהם של רבני האגודה. כ"ק האדמו"ר ממנוסטריץ' שליט"א ביסס את משנתו על דברי החתם סופר על יישוב הארץ והסביר, כי מצות ישוב ארץ ישראל אינה עוד מצווה פרטית, אלא היא המצוה והיסוד לכלל קדושת ישראל, ויש לרבינו של עולם ברית מיוחדת אתה, ברית של 'והארץ אזכור'. בנאום סוער במיוחד, צלל הגאון הרב יצחק ברנד שליט"א אל פרק צ"ה בתהילים והזהיר מפני גישה של אי-קיום מצוות, כביכול בשל ההמתנה למשיח, בעוד הדרך המבוארת מדברי חכמינו היא הפוכה - דווקא קיום מצוות הקשורות לארץ ישראל - המה המקרבות את ביאת המשיח. כ"ק האדמו"ר מבוסטון שליט"א שתף בזכרונות ילדותו מרגעי חרדת המלחמה וחשף את צוואת זקנו לפנות את הבתים הערביים באזור הכותל, והרחיב על גודל המעלה בכך שמקום המקדש ביד ישראל. הגאון הרב אליהו שלזינגר שליט"א רבה של שכונת גילה בירושלים נשא את דבריו על 'תורת ארץ ישראל' ובשבח 'קדושת ציון' ופעולותיה החשובות להביא את תורת ארץ ישראל בקרב הציבור. והגאון הרב פנחס זביחי שליט"א הביא את משנתם של חכמי המזרח, ובירך בחום רב את כל השותפים ב'קדושת ציון'. הגאון הרב משה מלוביצקי שליט"א החזיר את הקהל לימי הישועה של תשכ"ז, כשהוא חושף עובדות והנהגות מפעילות מופוסק הדור, הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל.

ואילו את הזווית המוניציפלית הביא סגן ראש עיריית ירושלים, ר' אריה קינג, שדיבר על החיבור של כל חלקי העם לעיר הקודש.

את הנאומים והדרשות המלאות ניתן לשמוע בקו האגודה - שלוחה 3

לאחר נעילת החלק הרשמי של הנאומים, נותר הקהל מרותק למקומו לחלק האמנותי-היסטורי של הערב, כאשר שודר הסרט התינודי המיוחד 'איראניום' של המרצה וההיסטוריון התורני הנודע הרב ישראל גולדווסר.

הסרט הוא הפקת ענק ומשלב קטעי ארכיון נדירים, ניתוח היסטורי מעמיק ומבט אמוני, עוסק באיומים האסטרטגיים העדכניים על יושבי ארץ הקודש, ומגד - בשרשרת הנסים הגלויים המלווה את עם ישראל ויושבי ארץ ישראל אל מול קמיהם. ההקרנה הותירה רושם עז על המשתתפים וחתמה ועידה היסטורית שכולה קריאה להודיה על העבר וצפייה לבנין אריאל במהרה בימנו.

מנהגה של אגודת קדושת ציון הוא להתכנס ברוב עם ובהדרת מלך, בהשתתפות גדולי התורה, אדמו"רים ואישי ציבור, להודיה לה' על נסי ששת הימים, תוך התארגנות ארוכה ועמוקה מראש. אולם השנה, שנת תשפ"ו בשל אי-בהירות בשלבים השונים לגבי האפשרות הבטחונית לאירוע המוני, הוחלט כי במקום הועידה יערך כנס משודר ומיוחד לציון נסי שחרור ירושלים וחבלי ארץ אבותינו. על ההפקה הטכנולוגית הופקדה חברת 'שיא לייב', אשר העבירה את הכנס לכל רחבי הארץ, לבתים ולמוקדים המרכזיים בערים השונות. בכנס המרתק והיחודי שהתקיים באודיטוריום המרווח של בית חינוך עיווריים סמוך לכניסה לעיר הקודש ירושלים, נשמעו דברי הרבנים שליט"א, דבר האגודה, פאנל מרתק על ההתיישבות החרדית והקרנת הסרט המונומנטלי 'איראניום' בהפקת ובהגשת הרב ישראל גולדווסר.

את שרביט ההנחיה נטל בכישרון רב הרב חיים יצחק פישר שליט"א, שפתח במשל המפורסם של רבה של ירושלים, הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, על 'הענן'. במילים כדורבנות, הסביר הרב פישר כי הנסים העצומים של שנת תשכ"ז - שחרור ירושלים העתיקה, יהודה, שומרון, חבל עזה, חצי האי סיני ורמת הגולן - הם ענן ההשגחה שפרס הקדוש ברוך הוא עלינו באמצע המדבר היוקד.

את דבר 'קדושת ציון' הביא הרב יהודה אפשטיין שליט"א יו"ר האגודה, אשר הציב את הקו הרעיוני הנוקב של הכינוס. הרב אפשטיין לא נרתע מלהתמודד עם ההתנגדויות הקיימות בציבור לחגיגת ימי הישועה הללו, והוכיח כי ראיית הניסים והודיה עליהם אינן עניין 'להשקפה' פוליטית אלא הם יסוד גמור בתורת משה.

פאנל ההתיישבות החרדית

אחד הרגעים המעשיים והאקטואליים ביותר בוועידה, אשר עורר ענין רב בקרב הקהל באולם ובמוקדי הצפייה, היה פאנל ההתיישבות החרדית המיוחד. בפאנל השתתפו רבנים, עסקנים ופעילים המובילים בשנים האחרונות את מגמת השיבה החרדית לחבלי יהודה ושומרון והקמת קהילות תורניות בלב הארץ. הנחה את הפאנל בכשרון רב הרב בנימין שוורץ, בנו חביבו של מורנו הגאון רבי יואל שוורץ זצוק"ל, אשר ליווה את האגודה מימיה הראשונים, וכולנו זוכרים בערגה את דבריו החוצבים בכל הוועידות - החל מהראשונה באולמי תמיר ועד הוועידה בשירת ירושלים, אליה הגיע ממש במסירות נפש בכחותיו האחרונים שבערוב ימיו.

הדוברים דנו באתגרים המעשיים, החל מרכישת קרקעות ופיתוח תשתיות מתאימות לציבור חרדי, ועד לחזון הרוחני של הפיכת גבעות השומרון והרי יהודה למרכזי תורה וסוקקים. הובעה תמיכה רחבה בצורך הבורע

לוח מודעות

לתרומה / למנוי: נדרים פלוס:

'אגודת קדושת ציון'

לתרומה בלבד: בנק מזרחי (20) סניף 459
מס' חשבון 109491 - 'קדושת ציון'

עדכון שוטף על פעילות האגודה

בשליחת דוא"ל ל: OFFICE@KEDUSHAZION.ORG

או בטלפון: 079-607-3701

להצלחת

מנחם אליהו בן בינא שטארך
ורחל בת אהובה שרון שטארך
לע"נ א"מ יעקב ב"ר מנחם מנדל
לע"נ אילת אלקה בת יעקב יששכר

וקוֹי ה' יחליפו כֹחַ

אגודת 'קדושת ציון' מכרכת את בני הישיבות היקרים, עמוד התווך של עם ישראל, לרגל יציאתם להתרענונות בין הזמנים לאגור כחות להמשיך שקידתם בתורה הקדושה.

בהזדמנות זו נזכיר לכל הצורכים את חובת לימוד התורה וקיומה המעשי גם בימי הפגרה, ובכלל זה להשמר מנזקים גשמיים ורוחניים העומדים לפתחנו במיוחד בתקופה זו, ולקדש שם שמים בכל הליכותינו, בבחינת 'בכל דרכיך דעהו', ולא חלילה להפך.

בכלל זה, באנו לעורר את מה שחרדו עליו רבותינו לעשות ככל הניתן על-מנת להדיר רגלינו ממקומות בילוי, אטרקציות ואתרים שונים המחללים את שבת קדשנו ורומסים בכך את קדושת ארצנו, וכן לעשות ככל יכולתנו שלא לפרנס את האויב הערבי הצמא לדמנו ועל-ידי הימנעות זו - להחליש את אחיזתו בארץ, המסכנת את חיינו.

זמני תשעה באב בשער הכותנה

תפילות ערבית, קינות וקריאות מגילת איכה (גויל) בבכי וברגש רב.
20:05 מנין ראשון \ 21:15 מנין שני

בעזרת ישראל (יורדים במדרגות לפני הכניסה לכותל מצד ימין)
00:15 מספד ונהי מהרב בנימין בן מורנו הגר"י שורץ \ 00:40 תיקון חצות

שחרית וקינות בשער הכותנה עם הנץ החמה (המנין שהיה בכותל הקטן)

מנחה-מערב בשער השבטים \ מנחה - 40 דקות לפני שקיעה
צפיה לישועה \ מעריב - 20 דקות אחרי שקיעה \ שבירת הצום

חברת קבלת פני שבי ציון

בחסידי ה', נתבשרנו על תנופה של משפחות חשובות ואיכותיות מגולת ארה"ב ואנגליה, אשר החליטו לעלות ולשכון בארץ אשר עיני ה' א-להינו בה.

המעוניינים להשתתף במעמדי קבלת פנים לאחינו שבי הגולה,

ולקבל עדכון מראש על זמני המעמדים ודרכי ההגעה, מתבקשים ליצור קשר במס'

טל: 053-418-2597 ואו בדוא"ל ELISHA@NAAVAKODESH.ORG

בואו לקחת חלק מעשי בעידוד עליית יראי ה' לארץ הקודש!
לקבלת הפנים - יש משמעות אדירה במהפך להעלאת אחינו מהגולה

קום התהלך בארץ

טיול בין הזמנים של 'קדושת ציון'

עם המדריך האגדי הרב מאיר גולדמינץ יתקיים בעזר ה'

ביום שני, י"ג מנחם אב, באזור שסביב עיר הקודש שכם

המסלול יכלול את -

מעין שלהבתי-ה \ בור הציפורים \ שייח סלמן \ המעין בעליה ליצהר
ובאימתר - קבר גדעון עם מבט על עמק הדגן, אלון מורה והכפרים ליד שכם
סיפור מעשה אבימלך בן גדעון מול המציאות בשטח

לפרטים והרשמה יש לעקוב אחר הודעות בקבוצת השליחה בדוא"ל

1. kdst.office@gmail.com, או בקו הטלפוני 079-6073701 שלוחה 1.

לשאלות על הטיול - שלוחה 9. שאלות החוזרות על עצמן תענינה בשלוחה 1
הטיול באחריות המטייל.

עלות הטיול - 100 ש"ח - הרשמה דרך מערכת נדרים-פלוס של קדושת ציון

בקישור מיוחד לטיול. אין אפשרות להחזר לאחר ההרשמה.

לאחב"י בכל מקומות מושבותיהם הע"י, היות אשר ספר תורה שדרי בצער
הי ניהו הגאון הצדיק חסידא ופרישא קדוש יאמר לו

כמוה"ר חזקיהו דב הכהן בן שושנה קוק שליט"א

והוא מסובל בייסורים, את חוליים של ישראל הוא נושא ביסורים קשים ומרים מנשוא
אשר על כן את אחב"י אנחנו מבקשים, השתדלו והרכבו בתחינה, וקדעו שערי שמים לרפואתו השלימה
בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, ובפרט בעת צרה כזאת ליעקב אשר כלל ישראל זקוק לרחמי שמים
מרובים, וכבר אמרו ז"ל היש בה עץ, להגן על ישראל ולפעול את גאולתו וישועתו בב"א.

גם אני מצטרף משה הלל הירש	ברוך דב פוכרסקי	יהו רצון שהגאון הצדיק ר' חזקיהו דוב קוק יזכה בקרוב ממש לרפואה שלימה אמן יעקב הלל	וגם אני מצטרף לכל דבריהם הנ"ל דן זאב הלוי סגל	הכותב וחותם בדמע יצחק זילברשטיין	משה צדקה	כולנו מבקשים ומתחננים לפעול ולצדק לרפואתו של צדיק יסוד עולם רבינו דב בן שושנה לרפ"ש כמהרה דוד כהן
וחיבים מעומק לבנו תפילה על צדיק אמיני ראובן אלבו	ודאי לפחות זכות וחובה להתפלל ולבקש רחמים שמעון גלאי	יעקב עדס	בניהו שמואל	דברי מורנו הגאון הגדול שליט"א א"צ תוספת. והש"ת ישלח דברו וירפאהו ברפא"ש בתושח"י כברכת כהנא דמסייע כהנא אברהם י. הכהן קוק	גם אני מצטרף אליעזר יהודה פינקל	
כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא	כ"ק מרן האדמו"ר מצאנז	כ"ק מרן האדמו"ר מבייאן	כ"ק מרן האדמו"ר מסערט וזניץ	כ"ק מרן האדמו"ר מרחמיסטריווקא	כ"ק מרן האדמו"ר מאלכסנדר	הק' יששכר דוב
הק' צבי אלימלך	נחום דב ברייאר	יעקב הנר	דוד טברסקי	ישראל צבי יאיר בן כ"ק מרן עט"ר אדמו"ר זי"ע מאלכסנדר	תפילת הציבור אינה נמאסת ויקובל לרפואתו השלמה בתוך שאר חולי ישראל וכט"ס ישראל צבי יאיר בן כ"ק מרן עט"ר אדמו"ר זי"ע מאלכסנדר	הק' יששכר דוב
כ"ק מרן האדמו"ר מערלוי	כ"ק מרן האדמו"ר מפינסק-קרלין	כ"ק מרן האדמו"ר מברבורנה	כ"ק מרן האדמו"ר ממורז'ין	כ"ק מרן האדמו"ר מסדיגורה	כ"ק מרן האדמו"ר מלעלוב	משה סופר
כ"ק מרן האדמו"ר מכיאלא	כ"ק מרן האדמו"ר מברבורנה	כ"ק מרן האדמו"ר ממורז'ין	כ"ק מרן האדמו"ר מסדיגורה	כ"ק מרן האדמו"ר מלעלוב	כ"ק מרן האדמו"ר מברבורנה	ישראל צבי יאיר בן כ"ק מרן עט"ר אדמו"ר זי"ע מאלכסנדר
ישראל צבי יאיר בן כ"ק מרן עט"ר אדמו"ר זי"ע מאלכסנדר	ישראל צבי יאיר בן כ"ק מרן עט"ר אדמו"ר זי"ע מאלכסנדר	ישראל צבי יאיר בן כ"ק מרן עט"ר אדמו"ר זי"ע מאלכסנדר	ישראל צבי יאיר בן כ"ק מרן עט"ר אדמו"ר זי"ע מאלכסנדר	ישראל צבי יאיר בן כ"ק מרן עט"ר אדמו"ר זי"ע מאלכסנדר	ישראל צבי יאיר בן כ"ק מרן עט"ר אדמו"ר זי"ע מאלכסנדר	ישראל צבי יאיר בן כ"ק מרן עט"ר אדמו"ר זי"ע מאלכסנדר

הרחיבי!

מעשור של יסוד לעשור של צמיחה והתרחבות

זה תלוי בך!

720 ₪
לחודש

עמדי התווך

360 ₪
לחודש

עמדי היסוד

180 ₪
לחודש

עמוד

העמדת בסיס איתן
להוצאת הגליון
והרחבת הפצתו